Aneks nr 9

do umowy o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

nr 00015-6933-UM1230016/15

z dnia 10 maja 2016 r.

zawarty w dniu 31-08-2020 w Katowicach

pomiędzy

Województwem Śląskim

z siedzibą w Katowicach,

reprezentowanym przez Zarząd Województwa, w imieniu którego działają:

1) **Izabela Domogała** – Członek Zarządu Województwa Śląskiego
2) **Aleksander Nowrot** – p.o. Zastępcy Dyrektora Departamentu Terenów Wiejskich

zwanym dalej **„Zarządem Województwa"**,

a

Stowarzyszeniem Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina

z siedzibą w Bielsku-Białej,

przy ul. Tadeusza Regera 81, 43-382 Bielsko-Biała,

NIP 5472115960,

numer KRS 0000345828

reprezentowanym przez:

1) Janusza Pieczyna - Prezesa;
2) Artura Beniowskiego - Skarbnika;

zwanym dalej **„LGD"**,

razem zwanymi dalej **„Stronami"**

o następującej treści:

§ 1

1. w § 4 ust. 3 skreśla się wyrazy:

   „co przy kursie 4 zł/euro stanowi .....zł (słownie złotych: .....)";

2. w § 8 uchyla się ust. 2 i 6;
3. w § 10 w ust. 3 uchyla się pkt 4 i 6.
4. Załącznik nr 1 do umowy otrzymuje brzmienie załącznika nr 1 do niniejszego aneksu.
5. Załącznik nr 2 do umowy otrzymuje brzmienie załącznika nr 2 do niniejszego aneksu
6. Załącznik nr 3 do umowy otrzymuje brzmienie załącznika nr 3 do niniejszego aneksu.
7. Załącznik nr 4 do umowy otrzymuje brzmienie załącznika nr 4 do niniejszego aneksu.

§ 2

Aneks został sporządzony w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach - po jednym egzemplarzu dla każdej ze stron.

§ 3

Aneks obowiązuje od dnia zawarcia.

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA

CZŁONEK ZARZĄDU
WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Izabela Domagała

.....

p.o. Zastępcy Dyrektora
Departamentu Spraw Wiejskich

Aleksander Nowrot

.....

LGD

PREZES
Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka
Bielska Kraina

Janusz Pierzyna

.....

SKARBNIK
Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka
Bielska Kraina

Artur Beniowski

.....

STOWARZYSZENIE
LOKALNA GRUPA RYBACKA
BIELSKA KRAINA
43-382 Bielsko-Biała
ul. Tadeusza Regera 81
NIP 5472115960

Zał. nr 1 do Aneksu nr 9 do umowy nr
00015-6933-UM1230016/15 z dnia 10.05.2016

Śląskie. Pozytywna energia

RYBACTWO I MORZE

Załącznik nr 5 do uchwały nr 4/VII/2020 z dn. 28.07.2020 r.

Lokalna Grupa Rybacka **Bielska Kraina**

LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU BIELSKIEJ KRAINY 2014-2020

BIELSKO – BIAŁA, grudzień 2015 r.

I aktualizacja: 07.09.2017 r.
II aktualizacja: 11.01.2018 r.
III aktualizacja: 26.02.2018 r.
IV aktualizacja: 15.05.2018 r.
V aktualizacja: 05.03.2019 r.
VI aktualizacja: 29.07.2020 r.

Spis treści

Wyjaśnienie skrótów	2
Wstęp	3
1. ROZDZIAŁ I CHARAKTERYSTYKA RLGD	4
1.1 Forma prawna i nazwa Stowarzyszenia	4
1.2 Obszar	4
1.3 Potencjał RLGD	5
II. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR	9
2.1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR	9
2.2 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii	11
2.3. Wskazanie i charakterystyka planowanych metod do wykorzystania w celu animacji społeczności lokalnej	12
2.4. Analiza wniosków z konsultacji	12
III. DIAGNOZA - OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI	13
3.1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR (...)	13
3.2. Podstawowe dane o ludności RLGD	13
3.3. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości	14
3.4. Opis rynku pracy	16
3.5 Problemy społeczne obszaru	17
3.6 Wewnętrzna spójność LSR	17
3.7 Charakterystyka rybactwa i rynku rybnego	19
VI. ANALIZA SWOT	20
V. CELE I WSKAŹNIKI	25
5.1. Specyfikacja i opis celów	25
5.2. Specyfikacja wskaźników	37
5.3. Zgodność celów LSR z celami PO RiM	44
VI. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU	45
6.1. Ogólna charakterystyka	45
6.2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów	46
6.3. Innowacyjność	54
6.4. Operacje własne	54
VII. PLAN DZIAŁANIA	54
VIII. BUDŻET LSR	55
8.1. Ogólna charakterystyka budżetu	55
8.2. Powiązanie budżetu z celami LSR	55
IX. PLAN KOMUNIKACJI	56
9.1. Cele działań komunikacyjnych	56
9.2. Metody działań i grupy docelowe	57
9.3. Działania korygujące	57
X. ZINTEGROWANIE	57
10.1. Opis sposobu integrowania	57
10.2. Zgodność z innymi dokumentami planistycznymi	59
XI. MONITORING I EWALUACJA	62
XII. STRATEGIA OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	67
Wykaz wykorzystanej literatury:	68

Wyjaśnienie skrótów

EFMR – Europejski Fundusz Morski i Rybacki
PO RYBY 2014-2020 – Program Operacyjny „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020
PO Rybactwo i Morze - Program Operacyjny „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020
RLKS – Rozwój lokalny kierowany prze społeczność
RLGD – Rybacka Lokalna Grupa Działania - Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina
LSR – lokalna strategia rozwoju realizowana przez LGD na podstawie umowy zawartej z Samorządem Województwa Śląskiego
Walne Zebranie Członków – oznacza walne zebranie członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina;
Zarząd – oznacza Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina;
Biuro – oznacza Biuro RLGD Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina;
Rada – oznacza organ decyzyjny Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina;
OW – operacja własna
SW – Samorząd Województwa Śląskiego będący organem reprezentującym instytucję pośredniczącą, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 10 lipca 2015 r. o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (Dz. U. poz. 1358).

Wstęp

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina opracowała Lokalną Strategię Rozwoju w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze", współfinansowanego ze środków finansowych Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego na lata 2014 - 2020 i ubiega się o środki z tego funduszu na okres 2014-2020.

Podstawowymi aktami prawnymi na bazie których powstała Lokalna Strategia Rozwoju Bielskiej Krainy na lata 2014-2020 (strategia rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność) są: **rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r.** w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011 oraz **rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE)nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r.** ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

Ponadto, LSR przygotowana została w oparciu o zapisy **Umowy Partnerstwa**, **przepisy ustawy z dnia 20 lutego 2015r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności**, **ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego** oraz dokumentów: **PO RYBY na lata 2014–2020**, **„Poradnika dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020"** oraz **Regulaminu konkursu** na wybór Strategii Rozwoju Lokalnego kierowanego przez społeczność.

Działalność RLGD jest kontynuacją działań zapoczątkowanych przez Lokalną Grupę Rybacką Bielska Kraina, która w projekcji finansowej 2007-2013 otrzymała na rozwój obszaru zależnego od rybactwa budżet w wysokości prawie 23 mln zł, z czego dofinansowanych zostało **76 projektów** na łączną kwotę **18 984 462,88 zł**, co stanowi wykonanie budżetu w ramach Środka 4.1 (bez funkcjonowania biura) na poziomie **93%.**

W okresie działalności LGR nastąpiły istotne zmiany społeczno-gospodarcze na terenie Bielskiej Krainy, obejmujące zwłaszcza społeczność rybacką. RLGD Bielska Kraina kładzie nacisk na zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu rozwój terytorialny obszarów rybackich poprzez działania na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców przez zwiększenie zatrudnienia na obszarach rybackich, w tym zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich poprzez modernizację i innowacyjność, rozwój kompetencji oraz wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnoscią rybacką, a także działania na rzecz ochrony środowiska w zakresie poprawy wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy.

W pracy nad LSR duże zaangażowanie wykazali przedstawiciele sektora społecznego, gospodarczego i publicznego. Taką możliwość stworzył partycypacyjny model budowy strategii, mianowicie wykorzystanie wniosków z warsztatów strategicznych, spotkań z rybakami, treści badań ankietowych oraz innych metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR.

Cele, które uznaliśmy za istotne dla zrównoważonego rozwoju terenu objętego strategią, to:

- Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i społecznej wykorzystującej lokalne rynki i potencjały,
- Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców,
- Poprawa zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska.

Lokalna Strategia Rozwoju Bielskiej Krainy - Rybackiej Lokalnej Grupy Działania jest zaproszeniem do współpracy wszystkich osób, instytucji i środowisk, którym zależy na dynamicznym rozwoju regionu i poprawie jakości życia osób związanych z gospodarką rybacką. Preferowane operacje zaproponowane w Strategii stanowią wyzwania dla całej społeczności lokalnej. Każda z nich musi być realizowana przez wiele podmiotów, rozumiejących swoją rolę w podejściu do realizacji LSR.

Dziękujemy wszystkim partnerom lokalnym za zaangażowanie i wkład merytoryczny w powstanie niniejszego dokumentu, życzymy wszystkim, aby osiągnięcie celów Lokalnej Strategii Rozwoju przyczyniło się do zrównoważonego rozwoju naszego obszaru.

Zarząd RLGD Bielska Kraina

1. ROZDZIAŁ I CHARAKTERYSTYKA RLGD

1.1. Forma prawna i nazwa Stowarzyszenia

Nazwa RLGD: Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina

Forma prawna: Stowarzyszenie „specjalne" posiadające osobowość prawną, działające na podstawie aktualnych aktów prawnych; krajowych i wspólnotowych regulacji prawnych określających sposób wdrażania LSR oraz funkcjonowania LGR.

Obok osób fizycznych członkami stowarzyszenia są jednostki samorządu terytorialnego: 5 gmin powiatu bielskiego. Nadzór nad działalnością Stowarzyszenia sprawuje Marszałek Województwa Śląskiego. Stowarzyszenie prowadzi działalność odpłatną i nieodpłatną. Organami Stowarzyszenia są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, organ kontroli wewnętrznej – Komisja Rewizyjna, oraz Rada – organ decyzyjny, która podejmuje decyzje w sprawie wyboru operacji realizowanych w ramach LSR, posiada on znaczną reprezentację przedstawicieli sektora rybołówstwa i akwakultury (40%).

Numer KRS: 0000345828
Regon: 241 467 056
NIP: 5472115960
Siedziba: 43-382 Bielsko-Biała, ul. Tadeusza Regera 81

1.2. Obszar

Obszar RLGD Bielska Kraina zajmuje 275 km². Strukturę administracyjną obszaru tworzy **5 gmin**, w tym: 2 gminy miejsko-wiejskie oraz 3 gminy wiejskie co stanowi 60% powierzchni powiatu bielskiego i 2% powierzchni województwa śląskiego. Na dzień 31.12.2013 r. obszar obejmował **102 486** osób zameldowanych - co stanowi 64% ludności powiatu bielskiego. Dokładne dane na temat gmin znajdują się w tabeli nr 1.
RLGD Bielska Kraina będzie ubiegać się o środki finansowe z **Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze 2014-2020"**.

Tabela 1. Podstawowe dane o gminach RLGD na dzień 31.12.2013 r.

Gmina	Typ gminy	Liczba sołectw	Powierzchnia w km²	Ludność	
				ogółem	gęstość zaludnienia osoba na 1 km²
Bestwina	wiejska	4	38	11187	295
Czechowice-Dziedzice	miejsko-wiejska	3	66	44779	674
Jasienica	wiejska	14	93	22870	249
Jaworze	wiejska	0	21	6980	330
Wilamowice	miejsko-wiejska	5	57	16670	291
Razem obszar LSR		**26**	**275**	**102486**	**367,8**

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl, stan na dzień 31.12.2013 r.

Tabela 2. Porównanie liczby mieszkańców w okresie programowanie 2007-2013 i 2014-2020.

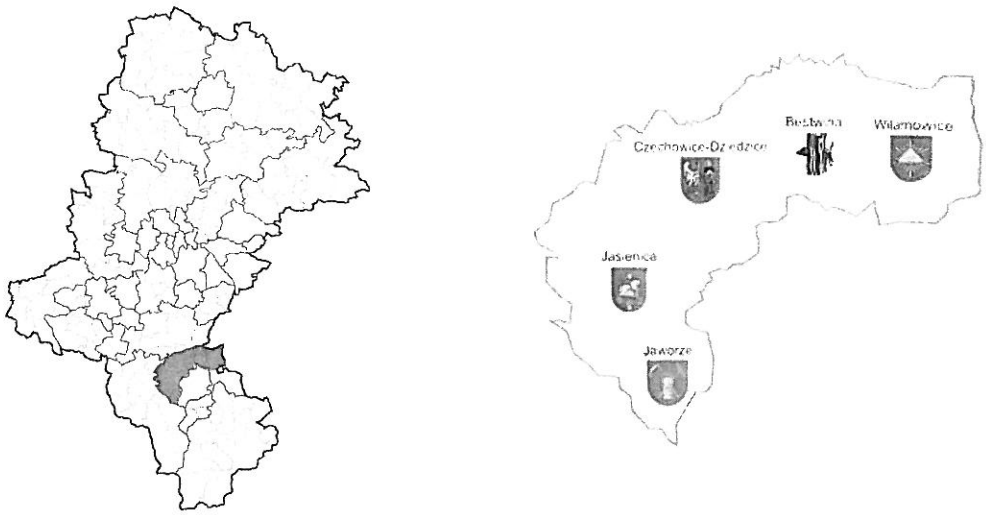
Jednostka terytorialna	Powierzchnia w km^5	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2008 r. LSROR na lata 2007-2013	Liczba mieszkańców na dzień 31.12.2013 r. LSR na lata 2014-2020
Województwo	**12333**	**4 647 503**	**4599447**
Powiat bielski	**459**	**153 766**	**160405**
Bestwina	38	10 716	11187
Czechowice-Dziedzice	66	43 621	44779
Jasienica	93	21 107	22870
Jaworze	21	6 665	6980
Wilamowice	57	15 705	16670
Razem obszar LSR	**275**	**97 814**	**102 486**

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl, stan na 31.12.2008 r. oraz dzień 31.12.2013 r.

Jak wynika z Tabeli nr 2 obszar realizacji LSR na lata 2014-2020 obejmuje liczbę mieszkańców większą, niż średnia liczba mieszkańców objętych LSROR w latach 2007-2013.

Mapa obszaru

Rysunek 1. Mapa obszaru LSR na tle województwa śląskiego

Źródło: Opracowanie własne.

Spójność LSR opiera się przede wszystkim na spójności przestrzennej obszaru objętego Lokalną Strategią Rozwoju - tzn. gminy wchodzące w skład RLGD pozostają w bezpośrednim sąsiedztwie (zgodnie z definicją z załącznika nr 3 do regulaminu konkursu na wybór strategii RLKS). Obszar LSR ma formę połowy niezamkniętego pierścienia wokół miasta Bielsko-Biała, nienależącego do powiatu bielskiego, a stanowiącego odrębny Powiat Grodzki. Obszar objęty działaniem RLGD znajduje się w południowej części województwa śląskiego i leży w całości na terenie powiatu bielskiego, w obrębie międzynarodowych szlaków komunikacyjnych i transportowych. **Obszar LGR Bielska Kraina graniczy z:**

- położonym w jego centrum miastem Bielsko-Biała (Powiat Grodzki),
- od północy – z powiatem pszczyńskim,
- od zachodu – z powiatem cieszyńskim,
- od południowego wschodu – z powiatem żywieckim,
- od północnego wschodu – z powiatami: oświęcimskim i wadowickim, należącymi do województwa małopolskiego.

Poza tym cały obszar charakteryzuje się powiązaniami gospodarczymi, historycznymi, kulturowymi i przyrodniczymi, co szerzej zostało opisane w rozdziale III.

1.3. Potencjał RLGD

1.3.1. Opis sposobu powstania i doświadczenie RLGD

Stowarzyszenie LGR Bielska Kraina powstało na podstawie wspólnej inicjatywy oddolnej 3 sektorów: gospodarczego (przedsiębiorcy, w tym gospodarstwa rybackie), społecznego (organizacje pozarządowe – w tym związane z rybactwem, osoby fizyczne) oraz publicznego (5 z 10 gmin powiatu bielskiego, Powiat Bielski), mocą uchwały podjętej 15 października 2009 r. na Zebraniu Członków Założycieli. **4 stycznia 2010 r.** Stowarzyszenie zostało **zarejestrowane w Krajowym Rejestrze Sądowym** (Sąd Rejonowy w Bielsku –Białej). Ponad 2/3 członków stanowią przedstawiciele sektora społecznego i gospodarczego. Większość członków Stowarzyszenia brała udział w realizacji LSROR na lata 2007-2013.
RLGD jest kontynuacją LGR, która realizowała LSROR w okresie programowania 2007-2013 na podstawie umowy o warunkach i sposobie realizacji LSROR, rozdysponowując kwotę **18 984 462,88 zł**, co stanowi wykonanie budżetu na poziomie **93%.**

Celem powstania RLGD był i jest zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy obszaru zależnego od rybactwa poprzez promowanie wzrostu gospodarczego, tworzenie miejsc pracy oraz wspieranie zdolności do zatrudnienia i mobilności na rynku pracy, a także aktywizacja i włączenie społeczności obszarów zależnych od rybactwa.

Opis procesu tworzenia partnerstwa:
Powołanie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina było naturalną konsekwencją wieloletniej aktywności środowisk lokalnych, w tym szczególnie rybackich zamieszkujących obszar LSR. Od 2000 r. **z inicjatywy** ówczesnego **Wójta Gminy Jaworze, rybaka i jednocześnie obecnego Prezesa LGR** podejmowano działania mające na celu powołanie organizacji zrzeszającej rybaków, a w konsekwencji Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina. Wejście Polski do Unii Europejskiej i wdrażanie instrumentów wsparcia Wspólnej Polityki Rybackiej w perspektywie finansowej 2007-2013, która w Polsce otworzyła możliwości poprzez Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich" dało szansę na realizację idei lokalnych producentów ryb.

Pierwsze półrocze 2009 r. – podejmowanie rozmów na temat powołania LGR Bielska Kraina na różnorakich spotkaniach formalnych (posiedzenia Zarządu i Walnego Zebrania Członków LGD Ziemia Bielska, posiedzenia Zarządu Powiatu Bielskiego, sesje Rad poszczególnych gmin) oraz nieformalnych (gminne spotkania z przedstawicielami sektora rybackiego, pierwsze informacje z prasie lokalnej, informacja przekazana podczas cyklicznej imprezy „Święto Karpia" w Bestwinie 29.08.2009 r. skupiającej środowisko rybackie itp.).
W lipcu 2009 r. Starosta Bielski wystosował pismo do wszystkich 10 gmin Powiatu Bielskiego z prośbą o dokonanie wstępnej inwentaryzacji osób zajmujących się rybactwem na terenie każdej z nich. W odpowiedzi 7 z nich potwierdziło znaczącą obecność sektora rybackiego na swoim terenie.
Lipiec/sierpień 2009 r. – rozmowy co do kształtu LGR i jej zasięgu. Ostatecznie prace założycielskie rozpoczęto na terenie Gmin: Jaworze, Jasienica, Czechowice-Dziedzice, Bestwina i Wilamowice. Zweryfikowano wstępnie współczynnik rybackości, który stanowił impuls i motywację do działania w kierunku sięgnięcia po środki na rozwój obszaru, tak silnie zależnego od rybactwa.
5 sierpnia 2009 r. w Bestwinie – spotkanie z rybakami gmin o najwyższym współczynniku rybackości. Uzyskano aprobatę podejmowanych działań oraz potwierdzono chęć współpracy przy tworzeniu LGR i LSROR.
Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej, 6 sierpnia 2009 r. – pierwsze oficjalne spotkanie w sprawie LGR i LSROR na zaproszenie Członka Zarządu Powiatu Bielskiego, w którym uczestniczył przedstawiciel Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego oraz pracownik Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Bielsku-Białej. Zaprezentowano projekt rozporządzenia, założenia programu, warunki uczestnictwa w konkursie oraz krótką charakterystykę obszaru LGR pod kątem spełniania warunków dostępu.
Sierpień-październik 2009 r. - 5 gmin oraz Powiat Bielski przyjęli uchwały o przystąpieniu do tworzącego się Stowarzyszenia.
Starostwo Powiatowe w Bielsku-Białej, 15 października 2009 r. – Zebranie Założycielskie, w którym uczestniczyli reprezentanci 3 sektorów: gospodarczego, społecznego i publicznego. Uchwalono statut, wybrano zarząd oraz komisję rewizyjną.
21 października 2009 r. – złożono dokumentację rejestrową w Sądzie Rejonowym w Bielsku-Białej.
4 stycznia 2010 r. - Stowarzyszenie zostało zarejestrowane i otrzymało wpis do KRS.

Doświadczenie kadr/potencjał ludzki

W związku z tym, że RLGD odpowiedzialna jest za wybór operacji na poziomie lokalnym, osoby zaangażowane w realizację LSR posiadają niezbędne doświadczenie i kompetencje. W szczególny sposób odnosi się to do Członków Rady, jak również do Członków Zarządu oraz pracowników Biura.

Wszyscy pracownicy biura zostali zaangażowani w proces tworzenia nowej Lokalnej Strategii Rozwoju. Treść LSR została przygotowana przez wykwalifikowanych i doświadczonych pracowników, jak również organizowane spotkania, warsztaty, badania obszaru przeprowadzone były przez pracowników. W ramach nowej LSR wyznaczone zostały **zadania w zakresie animacji lokalnej i współpracy oraz przewidziano metody ich pomiaru, a także na stanowisku pracy związanym z udzielanym doradztwem określono sposób pomiaru, jakości udzielanego doradztwa** (Regulamin biura). Podział zadań pracowników jak i wymagania do przewidzianych obowiązków zostały określone w Regulaminie biura i opisach stanowisk (**załącznik nr 13 „Opisy stanowisk precyzujące podział obowiązków i zakres odpowiedzialności pracowników biura" i załącznik nr 15 „Regulamin pracy biura RLGD"** do wniosku o wybór strategii (...). Wszyscy pracownicy biura posiadają udokumentowane doświadczenie we wdrażaniu LSROR w perspektywie finansowej 2007-2013, posiadają wiedzę i umiejętności z zakresu tworzenia i wdrażania procesów rozwoju na poziomie lokalnym oraz doświadczenie w aktualizacji i wdrażaniu LSROR Bielska Kraina oraz innych dokumentów strategicznych o zasięgu lokalnym i regionalnym, posiadają wykształcenie wyższe magisterskie oraz ukończyli szereg szkoleń, kursów i seminariów, które dają podstawę do merytorycznej i efektywnej pracy przy wdrażaniu LSR 2014-2020, których potwierdzenie stanowi **załącznik nr 16a** do wniosku o wybór strategii. Pracownicy biura RLGD posiadają doświadczenie w realizacji projektów zewnętrznych z różnych programów. Kadra LGR angażowała się w wolontariat z zakresu aktywności społeczno-gospodarczej mieszkańców regionu. Członek Zarządu – Prezes Stowarzyszenia jest przedstawicielem sektora rybackiego (właściciel „Specjalistycznego Gospodarstwa Rybackiego Nałęże" w Jaworzu), posiada doświadczenie w pozyskiwaniu i rozliczaniu projektów unijnych. Pozostali Członkowie Zarządu także posiadają doświadczenie w zakresie zarządzania LGD, zdobyte podczas wdrażania LSROR 2007-2013.

Ponadto, Członkowie Zarządu, Członkowie Rady oraz pracownicy biura będą się doszkalać w latach 2016-2020, zgodnie z planem szkoleń stanowiącym załącznik nr 14 do wniosku o wybór LSR.

Szczególną uwaga osób zaangażowanych we wdrażanie LSR Bielskiej Krainy w latach 2014-2020 skupiona będzie na grupach defaworyzowanych - słabszych członkach społeczności w procesie rozwoju lokalnego poprzez analizę sytuacji lokalnej, identyfikację i rozwój potencjalnych projektów, stymulowanie potencjalnych beneficjentów oraz pomoc lokalnym koordynatorom projektów w rozwijaniu własnych pomysłów w projekty kwalifikujące się do wsparcia finansowego.

Opis procesu tworzenia partnerstwa uwzględniający dotychczasowe doświadczenia grupy oraz jej Członków we wdrażaniu Osi 4 PO RYBY

Członkowie Stowarzyszenia angażują się w działalność Stowarzyszenia, wspólnie realizując cele i kierunki działania. Są zapoznani ze specyfiką Osi 4 PO RYBY, którego kontynuacją jest Priorytet 4 PO Rybactwo i Morze. Członkowie brali czynny udział w organizowanych przez Stowarzyszenie szkoleniach dotyczących pozyskiwania środków w ramach PO RYBY 2007-2013. Członkowie reprezentujący różne sektory byli beneficjentami środków finansowych pochodzących z Osi 4 PO RYBY Ponadto, członkowie czynnie angażowali się w działalność Stowarzyszenia, które zgodnie ze statutem podejmowało szereg działań na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz poprawy, jakości życia mieszkańców obszarów zależnych od rybactwa, które służyły realizacji celów ujętych w LSROR. Odbywały się Walne Zebrania Członków Stowarzyszenia, podczas których podejmowane były uchwały związane z jak najskuteczniejszą realizacją wskaźników. Średnio raz na kwartał odbywały się posiedzenia Zarządu, podczas których wyznaczane były kierunki działania Stowarzyszenia, a co pół roku posiedzenia Komisji Rewizyjnej, której zadaniem była kontrola bieżącej działalności Stowarzyszenia. W związku z ogłaszanymi konkursami naborów wniosków o dofinansowanie odbywały się posiedzenia Komitetu, którego zadaniem była ocena wniosków pod względem zgodności z LSROR oraz z lokalnymi kryteriami wyboru operacji. Organizowano szereg szkoleń związanych z możliwościami pozyskiwania dofinansowania, jak i sprawnego i skutecznego rozliczania projektów. W biurze LGR oraz w gminach członkowskich prowadzone były konsultacje, organizowane spotkania, konferencje związane z promocją Osi 4 PO RYBY. LGR organizowało także szkolenia dla rybaków, wydarzenia plenerowe, prelekcje dla dzieci, konkursy fotograficzne, rysunkowe, oraz wiele innych inicjatyw, mających na celu zrównoważony rozwój obszaru oraz aktywizację lokalnych społeczności, a także poszerzenie wiedzy na temat Osi 4 PO RYBY. Stowarzyszenie prowadziło szerokopasmową promocję w tym zakresie. Efektem działań podejmowanych przez Stowarzyszenie była sprawna redystrybucja środków z Osi 4 PO RYBY 2007-2013. Do biura wpływały projekty wpisujące się w zakresy operacji premiowanych do dofinansowania na obszarze Bielskiej Krainy, a ich realizacja wpłynęła w zdecydowany sposób na rozwój społeczno-gospodarczy obszaru zależnego od rybactwa, czego efektem było m.in. utworzenie ponad **50 miejsc pracy**. LGR Bielska Kraina ogłosiła w tym czasie **20 naborów wniosków o dofinansowanie**, z czego dofinansowanych zostało **76 projektów**, na łączną kwotę **18 984 462,88 zł**, co stanowi wykonanie budżetu na poziomie **93%.**

Oprócz wsparcia, które LGR pozyskała z osi 4 PO RYBY, Stowarzyszenie otrzymało także dofinansowanie na **9 projektów z innych źródeł finansowania na łączną sumę 375 933,75 zł**, w zakresie edukacji, aktywizacji lokalnych społeczności, promocji gospodarki rybackiej, ekonomii społecznej, w zakresie związanym z rybactwem.

Wartością dodaną, którą wnosi do procesu wdrażania osi 4 PO RYBY 2007-2013 LGR Bielska Kraina, jest z pewnością wzrost ilości miejsc pracy oraz podniesienie kwalifikacji podmiotów z sektora akwakultury, którzy w okresie funkcjonowania LGR uczestniczyli w wielu szkoleniach z zakresu rozwoju własnej działalności oraz możliwości tworzenia nowych miejsc pracy poza sektorem rybackim (25 szkoleń, w tym 16 szkoleń w ramach Środka 4.1. PO RYBY – przygotowanie wniosków o dofinansowanie, zasady realizacji i rozliczania projektów.) Nastąpił wzrost świadomości wśród społeczności o potencjale obszaru, w tym przede wszystkim potencjale gospodarki rybackiej oraz turystycznym, który zamieszkują. Pojawiło się wiele nowych obiektów rekreacyjno-turystycznych, które pozwalają na napływ turystów na obszar Bielskiej Krainy (w tym m.in.: łowiska wędkarskie, gospodarstwa agroturystyczne, muzea, izby pamięci oraz wiele innych obiektów). Pojawiły się także nowe produkty i usługi. Nastąpiła poprawa, jakości życia lokalnej społeczności, również dzięki projektom realizowanym dla ogółu mieszkańców (ochrona przeciwpowodziowa, budowa obiektów i budowli użyteczności publicznej. Wartość dodaną jest także certyfikacja przez **Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi** Bestwińskiego Karpia Królewskiego oraz Pstrąga Górskiego z obszaru Bielskiej Krainy, działalność informacyjna/doradcza dotycząca wymagań sprawozdawczych podmiotów branży rybackiej oraz działalność odpłatna Stowarzyszenia - realizacja wizyt studyjnych po Bielskiej Krainie, które stanowią dodatkowe źródło dochodu dla rybaków.

W okresie 2014-2020 RLGD kontynuować będzie działalność na rzecz zrównoważonego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju obszarów rybackich poprzez działania na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców przez zwiększenie zatrudnienia na obszarach rybackich, w tym zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich poprzez modernizację i innowacyjność, rozwój kompetencji oraz wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką, a także działania na rzecz ochrony środowiska w zakresie poprawy wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy.

1.3.2. Reprezentatywność RLGD

Struktura Stowarzyszenie RLGD opiera się na partnerstwie trójsektorowym, w skład, którego wchodzą przedstawiciele sektora publicznego, społecznego i gospodarczego, w tym mieszkańcy z obszaru objętego LSR. Na dzień 28 grudnia 2015 r. Stowarzyszenie tworzy 98 członków, a reprezentatywność każdego sektora przedstawia tabela 3

Tabela 3. Reprezentatywność poszczególnych sektorów w składzie RLGD.

Sektor	Liczba członków w składzie RLGD	% skład RLGD
Społeczny	10	10,2
Publiczny	6	6,1
Gospodarczy	82	83,7
W tym rybacki	*78*	*79,6*
Razem	98	100

Źródło: opracowanie własne

Przedstawiciele sektora publicznego to reprezentanci urzędów gmin, przedstawiciele sektora społecznego to osoby działające w organizacjach pozarządowych, stowarzyszeniach i fundacjach, a przedstawicielami sektora gospodarczego są przedsiębiorcy, w tym również rybacy prowadzący gospodarstwa rybackie.
Z racji charakteru Strategii, której celem jest realizacja operacji w ramach priorytetu „Zwiększenie zatrudnienia i spójności terytorialnej" poprzez działania związane z rybołówstwem i akwakulturą, najistotniejszy we wdrażaniu LSR jest udział osób związanych z sektorem gospodarczym, w tym z rybactwem. Na obszarze funkcjonuje ponad 140 gospodarstw rybackich, w związku z tym szczególna uwaga poświęcona będzie właśnie branży rybackiej, której będą dedykowane działania przyczyniające się do tworzenia nowych miejsc pracy, utrzymania już istniejących oraz tworzące alternatywne źródła dochodu dla rybaków.
Partnerstwo trójsektorowe RLGD skupiać będzie swoje działania równocześnie na poprawie sytuacji pozostałych osób/podmiotów zakwalifikowanych do grup docelowych, w szczególności na rzecz poprawy zatrudnienia i tworzenia miejsc pracy, wzrostu aktywności społecznej, eliminowania deficytów infrastrukturalnych, wykorzystanie potencjału turystycznego, kulturalnego i wodnego obszaru LSR.

1.3.3. Poziom decyzyjny- Rada

Rada RLGD stanowi organ podejmujący decyzję, co do wyboru projektów w ramach wdrażania LSR oraz ustala kwoty wsparcia, o czym mowa w art. 4 ust. 3 pkt 4 ustawy o rozwoju lokalnym oraz art. 2 pkt. 9 rozporządzenia nr 1303/2013.
Struktura Rady RLGD odzwierciedla powszechnie obowiązujące wymogi dla tego typu organów, w tym szczególnie wymogi trójsektorowości oraz parytetu stanowiącego, że żadna z grup interesu nie może mieć więcej niż 49 % głosów decyzyjnych. Rada składa się z 15 Członków Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina, którzy zostali wybrani przez Walne Zebranie Członków RLGD. W skład Rady wchodzą przedstawiciele sektorów: społecznego, gospodarczego i publicznego.
Rada spełnia następujące warunki:
- sektor publiczny stanowi 26,7% składu Rady – 4 osoby,
- sektor rybacki stanowi 40% składu Rady – 6 osób,
- w składzie Rady znajduje się 7 przedsiębiorców, 6 kobiet oraz jedna osoba poniżej 35 roku życia.

Dane wszystkich członków organu decyzyjnego, potwierdzającego zachowanie powyższych parytetów zawarte zostały w załączniku nr 4 do wniosku o wybór LSR.
RLGD wprowadziła procedury zapewniające: zachowanie parytetów podczas każdego głosowania, ograniczenie nadmiernej reprezentatywności poszczególnych sektorów w składzie organu decyzyjnego, nieupoważnianie osób trzecich do udziału w podejmowaniu decyzji, prowadzenie księgi/rejestru interesów członków Rady, działania dyscyplinujące wobec członków Rady, weryfikację wiedzy członków Rady, zachowanie zasad postępowania w przypadku rozbieżnych ocen członków organu decyzyjnego. Opracowano również program szkoleń dla członków Rady oraz ustanowiono podmiot, którego zadaniem będzie czuwanie nad prawidłowym przebiegiem procesu oceny i wyboru, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej. Powyższe uregulowania dotyczące funkcjonowania organu decyzyjnego zostały zatwierdzone przez Walne Zebranie Członków RLGD w Regulaminie Rady oraz Procedurze wyboru operacji, co szczegółowo opisuje rozdział VI LSR.

1.3.4. Zasady funkcjonowania RLGD

Zasady funkcjonowania RLGD zostały uregulowane w scharakteryzowanych poniżej dokumentach:
Statut Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina
Zagadnienia niniejszego dokumentu obejmują zakres uregulowań zgodnie z ustawą prawo o stowarzyszeniach oraz ustawą o rozwoju lokalnym kierowanym przez społeczność. Statut reguluje ponadto:

- wskazanie Marszałka Województwa Śląskiego, jako organu nadzoru nad działalnością RLGD, której siedziba znajduje się w woj. śląskim,
- określenie zasad nabywania i utraty członkostwa w RLGD oraz jej organach,
- określenie władz stowarzyszenia wraz z ich szczegółowymi kompetencjami,
- wprowadzenie Rady jako organu stowarzyszenia odpowiedzialnego za wybór operacji wraz z określeniem jego kompetencji i zasad reprezentatywności,
- źródła pochodzenia majątku RLGD oraz zasady gospodarowania nim.

Dokument ten został przyjęty uchwałą WZC. Ewentualne zmiany dokonywane będą także uchwałą WZC.

Regulamin Rady Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina
Niniejszy dokument reguluje uprawnienia organu odpowiedzialnego za wybór operacji, które mają być realizowane w ramach LSR, a w szczególności:

- zasady zwoływania i organizacji posiedzeń rady (w tym sposób informowania członków organu o posiedzeniach oraz zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach),
- rozwiązania dotyczące sposobu wyłączenia z oceny operacji członka organu,

- zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru operacji (ocena wniosków, zasady dokumentowania oceny itd.),
- zasady protokołowania posiedzeń Rady,
- zasady wynagradzania członków Rady za udział w posiedzeniach.

Dokument został przyjęty uchwałą WZC. Ewentualne zmiany dokonywane będą także uchwałą WZC.

Regulamin Biura RLGD:

Niniejszy dokument reguluje zasady organizacji i funkcjonowania biura, w szczególności:

- uprawnienia i obowiązki dyrektora biura oraz pozostałych pracowników,
- zasady zatrudniania i wynagradzania pracowników,
- zasady udostępniania informacji będących w dyspozycji RLGD uwzględniające zasady bezpieczeństwa informacji i przetwarzania danych osobowych,
- zasady świadczenia doradztwa oraz opis metody oceny efektywności świadczonego przez pracowników RLGD doradztwa.

Dokument został przyjęty uchwałą Zarządu Stowarzyszenia. Ewentualne zmiany dokonywane będą także uchwałą Zarządu Stowarzyszenia.

Regulamin obrad Walnego Zebrania Członków RLGD

Niniejszy dokument reguluje:

- szczegółowe zasady zwoływania i organizacji posiedzeń WZC (w tym sposób informowania członków o posiedzeniach i zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach),
- szczegółowe zasady podejmowania decyzji w sprawie powołania organów RLGD (w tym sposób zgłaszania kandydatów, oddawania głosów, ograniczenia dotyczące możliwości łączenia różnych funkcji w RLGD, czy przeprowadzanie wyborów uzupełniających),
- zasady protokołowania posiedzeń WZC.

Dokument został przyjęty uchwałą WZC. Ewentualne zmiany dokonywane będą także uchwałą WZC.

Regulamin pracy Zarządu RLGD

Niniejszy dokument reguluje:

- zadania i kompetencje członków Zarządu,
- zasady zwoływania i organizacji posiedzeń Zarządu,
- zasady protokołowania posiedzeń Zarządu.

Dokument został przyjęty uchwałą WZC. Ewentualne zmiany dokonywane będą także uchwałą WZC.

II. PARTYCYPACYJNY CHARAKTER LSR

2.1 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR

Proces przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju zaangażował wielu mieszkańców obszaru, przedsiębiorców, przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego działających na obszarze RLGD, organizacje pozarządowe, osoby młode oraz osoby związane z działalnością rybacką. LSR wraz z wymaganą dokumentacją została opracowana także przy czynnym udziale członków Stowarzyszenia. W każdej gminie członkowskiej wyznaczony został koordynator – pracownik Urzędu Gminy, jako osoba do kontaktów i szybkiego przepływu niezbędnych informacji. W miarę powstawania LSR jej kluczowe etapy były konsultowane z lokalną społecznością.

Pierwsze działania dotyczące przygotowania LSR dotyczyły powstania Grupy Roboczej do spraw pisania strategii, w skład, której weszli reprezentanci trzech sektorów: publicznego - reprezentanci gmin RLGD Bielska Kraina, wyznaczeni przez wójtów/burmistrzów, osoby z sektora społecznego (członkowie organizacji pozarządowych) oraz osoby z sektora gospodarczego (przedsiębiorcy, rybacy i rolnicy), aktywnie działający na rzecz obszaru RLGD Bielska Kraina. Osoby, które weszły w skład Grupy Roboczej posiadają doświadczenie w zakresie realizacji projektów oraz wdrażaniu dotychczasowej LSROR. Grupa Robocza powołana została w marcu 2015 roku i zatwierdzona przez Zarząd Stowarzyszenia. Informacje ta temat tworzenia i prac Grupy Roboczej znajdują się na stronie internetowej RLGD:
http://www.bielskakraina.pl/grupa-robocza-ds-tworzenia-strategii-na-lata-2014-2020.html,
http://www.bielskakraina.pl/spotkanie-grupy-roboczej-lsr.html, http://www.bielskakraina.pl/ii-spotkanie-grupy-roboczej.html.

W okresie przygotowania Lokalnej Strategii Rozwoju przeprowadzone zostało otwarte internetowe badanie ankietowe ex antę skierowane do społeczności lokalnej, mające na celu zaczerpnięcie informacji na temat potrzeb i problemów mieszkańców, określenia celów i ustalenia ich hierarchii, poszukiwanie ich rozwiązań i identyfikację grup docelowych, a także określenie kryteriów oceny. Dzięki tej metodzie zbierania danych, udało się dotrzeć z ankietą do bardzo szerokiego grona respondentów (ok. 250 osób) oraz dzięki anonimowości ankiety zebrać dane, które przedstawiają prawdziwy obraz obszaru. Ankieta została zamieszczona na stronie internetowej i Facebooku LGR:http://www.bielskakraina.pl/ankieta-dla-mieszkancow-lgr-bielska-

kraina.html,http://www.bielskakraina.pl/mozliwosc-konsultacji-lokalnej-strategii-rozwoju-na-lata-2014-2020-juz-dostepnaonline.html oraz rozesłana do Gmin Członkowskich oraz zamieszczona na stronie www.wspoldecydujmy.pl.

W dniach 21-22 lipca 2015 r. odbyły się warsztaty dla społeczności lokalnej, w których, w pierwszym dniu udział wzięli przedstawiciele sektora rybackiego (19 osób), a drugiego dnia mieszkańcy (14 osób), przedstawiciele organizacji pozarządowych, przedstawiciele JST oraz przedsiębiorcy. Podczas prowadzonych warsztatów wykorzystane zostały trzy techniki gromadzenia danych: technika coachingu grupowego z przedstawicielami sektora rybackiego, technika analizy dysocjacyjnej z liderami opinii oraz technika „wycieczki w przyszłość" z liderami opinii. Podczas warsztatów uczestnicy pracowali w grupach, które pozwoliły na wymianę zdań pomiędzy uczestnikami oraz wypracowanie wspólnych pomysłów. Informacje o spotkaniu oraz podsumowujące spotkanie zostały zamieszczone na stronie internetowej i Facebooku LGR:
http://www.bielskakraina.pl/konsultacje-spoleczne-nowej-lokalnej-strategii-rozwoju.html,
http://www.bielskakraina.pl/konsultacje-spoleczne-lsr.html.

Na przełomie sierpnia i września 2015 roku wśród przedstawicieli gospodarstw rybackich oraz przedsiębiorców, a także beneficjentów, którzy otrzymali wsparcie w ramach osi 4 PO RYBY 2007-2013 przeprowadzone zostało badanie ankietowe techniką fiszki projektowej (karta – pomysł na projekt), którego celem było zebranie danych o zapotrzebowaniu w/w podmiotów na dalszy rozwój. Badanie ankietowe metodą fiszki projektowej zostały także zamieszczone na Facebooku i stronie internetowej Stowarzyszenia http://www.bielskakraina.pl/zglaszanie-propozycji-projektow.html, ponadto fiszki rozdawane były na wszystkich organizowanych spotkaniach. Karty pozwoliły na zebranie danych na temat zapotrzebowania obszaru na środki z EFMiR, które przedstawiają konkretne pomysły na projekty. Badaniem objętych zostało 15 podmiotów.

Od września 2015 roku LGR Bielska Kraina przeprowadziła wywiady indywidualne w ramach punktu konsultacyjnego dla lokalnej społeczności w biurze Stowarzyszenia RLGD Bielska Kraina, który czynny był od poniedziałku do piątku w godzinach pracy biura. Podczas indywidualnych konsultacji, społeczność lokalna miała okazję do zgłaszania swoich pomysłów, do każdego z etapów przygotowania LSR. Z punktu konsultacyjnego skorzystało 10 osób. Informacja na temat prowadzonego punktu rozesłana została do Gmin członkowskich, pojawiła się na Facebooku oraz stronie internetowej Stowarzyszenia:http://www.bielskakraina.pl/punkt-konsultacyjny-po-rim-2014-2020-.html.

Dla osób, które miały problem z dotarciem do biura RLGD, Stowarzyszenie zorganizowało otwarte spotkania konsultacyjno-warsztatowe w gminach. 7 września 2015 r. odbyły się konsultacje w Urzędach Gmin Jaworze i Jasienica, natomiast następnego dnia tj. 8 września 2015 r. konsultacje odbyły się w Urzędach Gmin Wilamowice, Bestwina oraz Czechowice-Dziedzice. Spotkania te miały na celu zaczerpnięcie informacji od mieszkańców poszczególnych gmin na poziomie wszystkich kluczowych etapów tworzenia LSR. Z otwartych spotkań konsultacyjno-warsztatowych w gminach skorzystało 45 osób z różnych środowisk, co oznacza, że prowadzenie i wychodzenie „naprzeciw" lokalnej społeczności jest potrzebne. Informacje na temat punktów konsultacyjnych zamieszczone zostały na stronach internetowych Urzędów Gmin, a także Facebooku i stronie internetowej Stowarzyszenia: http://www.bielskakraina.pl/spotkania-konsultacyjne-w-gminach-lgr.html.

RLGD podczas tworzenia LSR, udostępniła dla osób niepełnosprawnych usługę konsultacji indywidualnych w miejscach wskazanych przez zainteresowane osoby. Aby zapewnić wszystkim równy dostęp do konsultacji społecznych, możliwe było zgłoszenie się do biura LGR z prośbą o przeprowadzenie indywidualnych konsultacji (w domu osoby niepełnosprawnej lub w innym miejscu wyznaczonym przez taką osobę).

10 września 2015 roku odbyło się spotkanie Grupy Roboczej - liderów opinii, podczas którego wypracowane i podsumowane zostały wnioski z spotkań, które odbyły się 21 i 22 lipca br. oraz przeprowadzonych wywiadów indywidualnych w biurze RLGD i spotkań konsultacyjno-warsztatowych w gminach członkowskich. W spotkaniu udział wzięli także eksperci z zakresu rybactwa oraz turystyki, a także lokalna społeczność łącznie 19 osób. Podczas spotkania wykorzystana została technika „narady obywatelskiej" z liderami opinii, której celem było podsumowanie wszystkich zastosowanych do tej pory działań oraz usystematyzowanie ich. Ważnym elementem spotkania były wystąpienia ekspertów, które wpłynęły na kształt tworzonej LSR na każdym z kluczowych etapów jej przygotowania. Tego samego dnia po zakończonym spotkaniu dla liderów opinii odbyła się Grupa fokusowa: dla Grupy Decyzyjnej RLGD, w skład, której wszedł Zarząd RLGD oraz członkowie Komisji Rewizyjnej. Grupa Decyzyjna składała się z przedstawicieli wszystkich trzech sektorów: publicznego, społecznego oraz gospodarczego. Po spotkaniu - 14 września 2015 roku na stronie internetowej RLGD pojawiła się wypracowana analiza SWOT, która udostępniona została do społecznych konsultacji: http://www.bielskakraina.pl/konsultacje-analizy-swot-lgr.html.

We wrześniu przygotowane zostało także badanie ankietowe dla młodzieży. Ankiety dla młodzieży zamieszczone zostały na stronie internetowej RLGD: http://www.bielskakraina.pl/ankieta-dla-mlodziezy-lsr.html, Facebooku, ale także rozesłane zostały do szkół z obszaru działania RLGD. Wnioski z ankiet posłużyły do przygotowania analizy SWOT, określenia celów i wskaźników, planu komunikacyjnego, monitoringu oraz ewaluacji. Wykorzystanie tej metody pozwoliło na dotarcie do wszystkich grup osób z obszaru RLGD, których LSR dotyczy, w związku, z czym jest skuteczną metodą włączenia społeczności w proces opracowania LSR.

Wypracowane cele podczas warsztatów, przeprowadzonych wywiadów indywidualnych w biurze LGR, spotkań konsultacyjno-warsztatowych w gminach członkowskich, na postawie ankiet, zostały poddane pod społeczne konsultacje za pośrednictwem strony internetowej Stowarzyszenia: http://www.bielskakraina.pl/konsultacje-celow-lsr.html oraz rozesłane zostały e-mailowo do członków Stowarzyszenia.

W listopadzie 2015 r. Stowarzyszenie przeprowadziło konsultacje elektroniczne - składanie uwag do wstępnej wersji celów umieszczonej na stronie internetowej RLGD i rozesłanej przez e-mail, mające na celu zaczerpnięcie informacji nt. wypracowanej analizy SWOT i określonych celów i wskaźników LSR. Projekt Lokalnej Strategii Rozwoju został zamieszczony na stronie internetowej RLGD, a także przesłany do Gmin członkowskich obszaru RLGD, celem analizy, wnoszenia uwag i naniesienia poprawek. Wszystkie informacje dotyczące prac nad tworzeniem LSR zostały zamieszczone na stronie internetowej Stowarzyszenia w zakładce PO RYBY 2014-2020, tak, aby odnalezienie informacji dla lokalnej społeczności było przejrzyste i łatwe do zlokalizowania.

Zastosowane metody badań, na każdym kluczowym etapie opracowania LSR zostały zestawione w tabeli 4.

Tabela 4. Zastosowane metody angażowania społeczności lokalnej w przygotowanie LSR

Metoda angażowania społeczności lokalnej W przygotowanie LSR	Etap I[1]	Etap II[2]	Etap III[3]	Etap IV[4]	Etap V[5]
Otwarte internetowe badanie ankietowe ex ante	X	X		X	X
Technika coachingu grupowego z przedstawicielami sektora rybackiego prowadzona w oparciu o pytania certyfikowanego coacha dyskusja grupowa na temat nowej LSR.	X	X	X	X	X
Technika „wycieczki w przyszłość" z liderami opinii. Uczestnicy formułowali idealną i realną wizję przyszłości na podstawie pytań moderatora podczas spotkań w gminach.	X	X	X	X	X
Technika analizy dysocjacyjnej z liderami opinii. Proces moderowany przez eksperta, podczas którego uczestnicy diagnozują sytuację z perspektywy innej postaci (turysty, nowego mieszkańca).	X	X			X
Otwarte spotkania konsultacyjno-warsztatowe w gminach - dyskusja mieszkańców na temat aktualnej sytuacji oraz nowego LSR podczas spotkań w gminach.	X	X	X	X	X
Badanie ankietowe planów inwestycyjnych techniką fiszki projektowej wśród przedstawicieli sektora gospodarczego i rybaków.	X	X	X	X	
Technika „narady obywatelskiej" z liderami opinii. Dyskusja mieszkańców nt. treści i sposobu wdrażania LSR po wysłuchaniu prezentacji 2 ekspertów nt.: turystyki oraz sektora rybackiego. Uczestnicy spotkania to przedstawiciele wszystkich gmin, sektorów oraz grup społecznych zgłoszeni przez lokalne organizacje.	X	X	X	X	X
Konsultacje elektroniczne – składanie uwag do wstępnej wersji celów umieszczonej na stronie internetowej RLGD i rozesłanej przez e-mail	X	X	X	X	X
Wywiady indywidualne w ramach punktu konsultacyjnego dla lokalnej społeczności	X	X	X	X	X
Badanie ankietowe wśród młodzieży (grupa defaworyzowana).	X	X			X
Otwarte dyżury dla osób niepełnosprawnych	X	X	X	X	X
Grupa fokusowa: Grupa Decyzyjna RLGD prowadzona w oparciu o scenariusz moderowana dyskusja grupowa.	X	X	X	X	X

Źródło: opracowanie własne

2.2 Opis metod angażowania społeczności lokalnej w proces realizacji strategii

Lokalna Strategia Rozwoju jest dokumentem wypracowanym przy czynnym udziale społeczności lokalnej, w związku, z czym elementy wdrażania LSR uwzględniają opinię i udział społeczności w jej realizacji. Na etapie przygotowania LSR wypracowane zostały następujące metody:

- podczas monitorowania i oceny realizacji strategii (w rozdziale XII Monitoring i ewaluacja) wskazano następujący zakres: Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji: cały dokument, a w szczególności: cele określone w LSR, harmonogram, budżet, procedura wyboru operacji, lokalne kryteria wyboru – podczas ewaluacji wykorzystane zostanie Analiza przeprowadzona przez

[1] Diagnoza i analiza SWOT
[2] Określanie celów i wskaźników w odniesieniu do opracowania LSR oraz opracowanie planu działania
[3] Opracowanie zasad wyboru operacji i ustalania kryteriów wyboru
[4] Opracowanie zasad monitorowania i ewaluacji
[5] Przygotowanie planu komunikacyjnego w odniesieniu do realizacji LSR

Ekspertów lub pracowników biura na podstawie CAPI (wywiad z respondentem przy użyciu urządzeń mobilnych) lub CATI (wspomagany komputerowo wywiad telefoniczny) lub CAWI (wspomagany komputerowo wywia
d przy pomocy strony www) lub IDI (wywiady pogłębione podczas indywidualnej rozmowy z respondentem);
- podczas aktualizacji strategii odbędą się konsultacje społeczne w zakresie zgłaszania i nanoszenia uwag. Informacja pojawi się na stronie internetowej RLGD Bielska Kraina oraz na Facebooku;
- opracowania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru: podczas każdorazowego planowania zmian lokalnych kryteriów wyboru przez RLGD lub poprzez zgłaszanych wniosków lokalnej społeczności, co do zmiany kryteriów, rozpatrzone zostaną zgłoszenia zmian przez społeczność (w tym społeczność rybacką) oraz informacja pojawi się na stronie internetowej RLGD i Facebooku. Projekt zmian zostanie przedstawiony podczas Walnego Zebrania Członków Stowarzyszenia oraz podjęta zostanie stosowna uchwała w tym zakresie.

2.3. Wskazanie i charakterystyka planowanych metod do wykorzystania w celu animacji społeczności lokalnej

Podczas prac nad przygotowaniem LSR, poproszono społeczność lokalną włączoną w proces tworzenia strategii do wskazania grup osób wykluczonych (będących w szczególnie trudnej sytuacji) na obszarze działania RLGD Bielska Kraina. Dzięki przeprowadzonym badaniu udało wyłonić się takie grupy, do których należą: ludzie młodzi (<35 lat), starsi (>55 lat) i rybacy. RLGD wypracowała narzędzia mające na celu wsparcie słabszych członków społeczności:
- zorganizowane zostaną szkolenia dla rybaków celem poszerzenia ich wiedzy i kompetencji oraz szkolenia dla osób młodych dotyczące aktywizacji zawodowej oraz podniesienia własnych kwalifikacji, aby ułatwić dostęp do miejsc pracy (w ramach projektu współpracy i działań własnych);
- zorganizowanie warsztatów dla osób starszych, młodych oraz rybaków mających na celu aktywizację tej społeczności, zagospodarowanie im wolnego czasu oraz integrację (w ramach projektu współpracy i działań własnych);
- RLGD będzie także organizatorem wielu wydarzeń kulturalnych i plenerowych m.in. „Święta karpia w Kaniowie", „Pikników rodzinnych", tragów rybnych, wizyt studyjnych, mających na celu wymianę dobrych praktyk, aktywizację całej lokalnej społeczności z obszaru RLGD Bielska Kraina.
Animacji społeczności lokalnej służyć będzie realizacja projektów współpracy, projektów własnych RLGD oraz konkursowych, realizowanych zwłaszcza przez organizacje pozarządowe oraz sektor publiczny, skierowane do ogółu społeczności lokalnej, a szczególnie do osób wykluczonych.

2.4. Analiza wniosków z konsultacji

Lokalna Strategia Rozwoju Bielskiej Krainy powstała na bazie konsultacji społecznych. Konsekwencją przeprowadzonych diagnoz, konsultacji społecznych i analiz eksperckich było zebranie wszystkich istotnych deficytów w ramach pięciu obszarów problemowych najbardziej odczuwanych przez mieszkańców:

1. Nieprzygotowanie przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku,
2. Niedostateczne wykorzystanie możliwości rozwoju poza podstawową działalnością rybacką,
3. Niska aktywność społeczna mieszkańców terenu LSR,
4. Niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny terenu LSR,
5. Ograniczony dostęp i słabe wykorzystanie przez mieszkańców i turystów potencjału wodnego Bielskiej Krainy.

W rezultacie, w LSR znalazły się cele szczegółowe odwołujące się bezpośrednio do kwestii rozwoju przedsiębiorczości oraz rozwoju turystyki i aktywności społecznej. Warto zaznaczyć, że dodatkowo kryteria wyboru operacji również premiują projekty wpisujące się w eliminację tak zdiagnozowanych deficytów lokalnych. Dodatkowo, efektem zgłoszonego podczas narady obywatelskiej wniosku było, dodanie celu 3.1 - Poprawa wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy. To właśnie głos mieszkańców zdecydował o podjęciu tego kierunku interwencji.

Ważne dla treści strategii były również wnioski dotyczące grup defaworyzowanych. To właśnie wyniki ankiet i spotkań zdecydowały o uznaniu ludzi młodych, starszych (<35, >55) i rybaków za grupy wymagające szczególnego wsparcia. Dodatkowo, konsultacje społeczne doprowadziły do odrzucenia części problemów, które na etapie diagnozy i analizy SWOT uznane zostały za drugorzędne. Przykładem jest decyzja o nie podejmowaniu interwencji w zakresie zachowania materialnego dziedzictwa lokalnego, która została podjęta na spotkaniu Grupy Decyzyjnej RLGD. Członkowie Grupy zgodzili się z wnioskiem części uczestników konsultacji o zaprzestaniu podejmowanych w poprzednim okresie i bardzo obciążających budżet LSR działań w zakresie renowacji obiektów stanowiących kulturalne dziedzictwo lokalne.

[1]Mirosław Kuczyński, PIW Bielsko-Biała, Polskie Towarzystwo Rybackie, „Rybactwo - mocne i słabe strony", prezentacja podczas narady obywatelskiej z sektorem rybackim w dniu 10 września 2015 r.

III. DIAGNOZA - OPIS OBSZARU I LUDNOŚCI

3.1. Określenie grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR oraz problemów i obszarów interwencji odnoszących się do tych grup

Uwzględniając wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych, które pomogły w określeniu grup szczególnie istotnych z punktu widzenia realizacji LSR, RLGD zaplanowała szereg działań mających na celu rozwiązanie najważniejszych problemów obszaru rybackiego. **Do grup defaworyzowanych należą: ludzie młodzi (do 35 roku życia/<35), jak również osoby starsze powyżej 55 roku życia(>55), a także rybacy.**

Wyniki konsultacji społecznych wskazały, że **ludzie młodzi (<35)** jak i **ludzie starsi (>55)** odczuwają problemy wykluczenia zarówno w zakresie dostępu do rynku pracy jak i do oferty spędzania wolnego czasu. W obu tych obszarach decydujący jest czynnik ekonomiczny ograniczający mobilność tej grupy. Odpowiedzią na tak zdefiniowany problem są planowane przez RLGD działania zarówno w zakresie poprawy dostępu do działalności zarobkowej (CS 1.1, 1.2) jak i poprawy, jakości życia w zakresie zagospodarowania wolnego czasu (CS 2.1). Wsparcie dla grupy defaworyzowanej będzie miało, więc charakter kompleksowy (potrzeby ekonomiczne oraz potrzeby kultury / rekreacji). Ekonomia: Z uwagi na stosunkowo niską aktywność osób młodszych i starszych w zakładaniu własnej działalności gospodarczej, zdecydowano zachęcać podmioty gospodarcze do zatrudniania osób <35 i >55 poprzez odpowiednie sformułowanie kryteriów wyboru. Kryterium podstawowym stosowanym dla wszystkich operacji jest "Praca dla grupy defaworyzowanej", premiujące operacje tworzące miejsca pracy dla tej właśnie grupy. Intencją LGD jest zachęcenie lokalnych liderów gospodarczych do preferowania z grup defaworyzowanych na rynku pracy. O ile oni sami nie mają często siły i wiedzy potrzebnej do prowadzenia działalności gospodarczej, to wsparcie pośrednie poprzez ww. liderów spowodować ma właśnie poprawę sytuacji osób młodszych i starszych na rynku pracy. Zawarta w LSR matryca logiczna wskazuje grupy defaworyzowane, jako podstawowe grupy docelowe planowanych operacji. Kultura: Problem niskiej mobilności osób <35 o >55 ma być wyeliminowany poprzez przedsięwzięcie rozwijające infrastrukturę na terenach wiejskich: 2.2.1 "Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej ". Realizacja przedsięwzięcia ma doprowadzić do ograniczenia deficytu obiektów infrastrukturalnych umożliwiających wspólne spędzanie wolnego czasu. Logicznym uzupełnieniem tych działań jest realizacja przedsięwzięcia 2.1.1. "Kultura wolnego czasu, jako czynnik integracji społeczności lokalnych". Przedsięwzięcie 2.2.1 analogicznie jak przedsięwzięcie 2.1.1 ma szczególne znaczenie dla zidentyfikowanych na terenie LSR grup defaworyzowanych, które w coraz mniejszym stopniu biorą udział w życiu lokalnych społeczności. Ponadto dla podkreślenia kwestii wsparcia grup defaworyzowanych w kryteriach strategicznych ujęto kryterium „Wsparcie dla grupy defaworyzowanej" gdzie warunkiem uzyskania punktów będzie wskazanie jednoznaczne, że 1 lub 2 grupy defaworyzowane będą bezpośrednio korzystały z efektów realizacji operacji. Dopełeniem starań o sytuację grup defaworyzowanych jest również, uwzględnie informacji jej dotyczących w treści wskaźnika produktu dla P 1.1.2 i P 2.1.1. LGD planuje także wsparcie w zakresie realizacji projektów współpracy, które przyczynić się mają do wzrostu kompetencji osób młodych i starszych.

Poza działaniami opisanymi już w przypadku dwóch pozostałych grup defaworyzowanych (>55, <35) w przypadku rybaków zaplanowano dodatkowe wsparcie. Świadczy o tym specjalnie dedykowane im cele szczegółowe, zarówno gospodarcze (1.1) jak i społeczne (2.1). O znaczeniu tej grupy defaworyzowanej świadczy zarówno brzmienie wskaźników produktu (np. 1.1.2) jak wskazanie, jako podstawowej grupy docelowej w matrycy logicznej LSR. Poza tym, do promowania rybaków mają również służyć kryteria oceny. Kryterium "Wsparcie sektora rybackiego" używane jest w przypadku oceny wszystkich operacji! Dodatkowo, w przypadku części celów szczegółowych wykorzystywane są jeszcze inne kryteria premiujące sektor rybacki tj.: "Tworzenie miejsc pracy w ramach podstawowej działalności rybackiej"; "Wsparcie dla grupy defaworyzowanej". Warto w tym kontekście zaznaczyć, że udział osób defaworyzowanych ma być również na bieżąco weryfikowany w ramach ewaluacji i monitoringu. Zgodnie z procedurą LGD, dane na ten temat mają być obligatoryjnie gromadzone i analizowane. LGD planuje również stały kontakt z grupami defaworyzowanymi w ramach wdrażania LSR. Plan komunikacji określa grupy defaworyzowane, jako podstawowe grupy docelowe planowanych działań. W ramach wsparcia dla rybaków LGD planuje realizację projektów współpracy, które mają przyczynić się poszerzenia ich wiedzy, wzrostu kompetencji, a także wymiany dobrych praktyk i doświadczeń z innymi podmiotami branży rybackiej. (Ww. informacje zostały uwzględnione w rozdziale IV oraz V).

Ważnymi grupami docelowymi poza przedstawicielami sektora rybackiego oraz osobami młodymi (<35) i starszymi (>55) są:

- **Wnioskodawcy** (zwłaszcza potencjalni) – wymogi programowe oraz konieczność realizacji wskaźników dotyczących zatrudnienia sprawiają, że wśród wnioskodawców szczególnie istotną podgrupą docelową będą podmioty tworzące miejsca pracy.
- **Mieszkańcy – wszyscy** mieszkańcy obszaru działania RLGD. Zaplanowano konkretne przedsięwzięcia, które będą realizować konkretni beneficjenci. Strategia została jednak przygotowania z myślą o tym, aby efekty jej wdrażania mogli odczuć wszyscy mieszkańcy, – jakość życia mieszkańców na obszarze RLGD powinna się podnieść.

3.2. Podstawowe dane o ludności RLGD

Obszar RLGD zamieszkuje ponad 102 tyś. Osób, z czego ponad 52 tyś. Stanowią kobiety, a ok. 50 tyś. mężczyźni. Obszar cechuje stosunkowo wysoka gęstość zaludnienia 368 os/km^2, zbliżona do gęstości zaludnienia w województwie śląskim gdzie osiąga

373 os/km². Biorąc pod uwagę poszczególne gminy RLGD, najliczniej zamieszkałą gminą są Czechowice-Dziedzice, zaś najmniej gmina Jaworze. Szczegółowe dane na temat ludności poszczególnych gmin prezentuje poniższa tabela.

Tabela 5. Podstawowe dane o ludności RLGD na dzień 31.12.2013 r.

Gmina	Powierzchnia w km²	Ludność										
		ogółem	mężczyźni	kobiety	w wieku						Ludność na 1 km²	Przyrost naturalny na 1000 ludności
					przedprodukcyjnym		produkcyjnym		poprodukcyjnym			
					razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety	razem	w tym kobiety		
Woj. śląskie	12333	4599447	2219791	2379656	776393	378892	2934496	1392130	888558	608634	373	-1,4
Powiat bielski	459	160405	78160	82245	30899	15080	102014	48494	27492	18671	350	1,6
Bestwina	38	11187	5494	5693	2141	1055	7169	3366	1877	1272	295	3,9
Czechowice-Dziedzice	66	44779	21710	23069	8507	4137	28457	13536	7815	5396	674	1,6
Jasienica	93	22870	11283	11587	4840	2369	14573	6906	3457	2312	249	3,2
Jaworze	21	6980	3434	3546	1296	576	4385	2105	1299	865	330	1,9
Wilamowice	57	16670	8197	8473	3393	1671	10608	5057	2669	1745	291	2,6
Obszar RLGD	275	102486	50118	52368	20177	9808	65192	30970	17117	11590	368	2,6
%		100%			19,7%		63,6%		16,7%			

Źródło: GUS, www.stat.gov.pl, stan na dzień 31.12.2013 r.

Struktura ludności na obszarze LSR ma tendencję starzenia się społeczeństwa, ale przyrost naturalny jest wciąż dodatni. Wynika z tego, że liczba urodzeń jest wciąż wyższa niż liczba zgonów. Obniżenie wartości przyrostu naturalnego ma związek ze zmianą stylu życia i modelu rodziny. Opóźnia się wiek dzietności, przedłuża czas trwania pierwszej, bezdzietnej fazy małżeństwa. Zmniejsza się też model samej rodziny, w stronę posiadania mniejszej ilości dzieci oraz długość życia mieszkańców stale się wydłuża. Proces ten jest charakterystyczny dla większości społeczeństw wchodzących w etap bogacenia się i wiąże się zapewne z bardziej „ekonomicznym" podejściem do życia. To wszystko pozwala spodziewać się, że przyrost będzie się zmniejszał, aby w ciągu kilku lat osiągnąć wskaźnik ujemny. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowi 19,7% ludności obszaru, w wieku produkcyjnym jest 63,6% ludności obszaru, a w wieku poprodukcyjnym 16,7%.

3.3. Charakterystyka gospodarki/przedsiębiorczości

W gospodarce obszaru, gdzie dominują tereny wiejskie, bardzo ważną rolę odgrywają gospodarstwa rolne. Większość pozostałych stanowisk pracy to stanowiska utworzone przez osoby fizyczne, które rejestrują swoją indywidualną działalność usługową. Zaplecze rynku pracy dla obszarów wiejskich stanowi miasto: Bielsko-Biała. Znaczna część mieszkańców okolicznych gmin znajduje zatrudnienie w zakładach produkcyjnych oraz usługowych zlokalizowanych w Bielsku-Białej oraz w Czechowicach-Dziedzicach. Na sytuację obszaru LSR mają również wpływ procesy regionalne związane m.in. z rozwojem potencjału naukowego, zwiększeniem chłonności innowacji, transferem zaawansowanych technologii oraz restrukturyzacji branżowej przemysłu, gdzie dominuje przemysł paliwowy, metalurgiczny, zapałczany, meblowy, elektroenergetyczny, górnictwo węgla kamiennego, spożywczy, przetwórstwo warzywno-owocowe, produkcja wyrobów ceramicznych. Z uwagi na postęp technologiczny wiele zakładów likwiduje miejsca pracy zastępując je nowoczesnymi maszynami. Zatem niezbędna jest pomoc przy reorientacji zawodowej osób odchodzących z dużych zakładów, jak i z rybactwa.

Na obszarze RLGD działa 10 004 podmiotów gospodarczych. Większość z nich to podmioty sektora prywatnego – 9691 podmiotów, co stanowi 96,87% ogółu. Do sektora publicznego należy jedynie 313 podmiotów, czyli niewiele ponad 3% ogółu. Mieszkańców obszaru LGR cechuje **duża aktywność i potencjał** drzemiący w społeczeństwie. W 5 gminach należących do RLGD działa, aż **176 organizacji pozarządowych: stowarzyszeń, fundacji, klubów sportowych** itp. skupiających sporą grupę ludzi. Dobra współpraca między samorządami, a organizacjami społecznymi sprzyja podejmowaniu wspólnych inicjatyw, mających na celu poprawę, jakości życia i atrakcyjności obszaru RLGD.

Potencjał wytwórczy obszaru RLGD zlokalizowany jest głównie w sektorze prywatnym. Sektor ten systematycznie rozwija się, a osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą stanowią większość. Pośród podmiotów sektora publicznego dominują państwowe i samorządowe jednostki sektora finansów publicznych. Na terenie RLGD Bielska Kraina najwięcej podmiotów zarówno z sektora prywatnego jak i z sektora publicznego prowadzonych jest w Gminie Czechowice-Dziedzice.

Ww. informacje z podziałem na gminy obszaru LSR zostały przedstawione w poniższej tabeli.

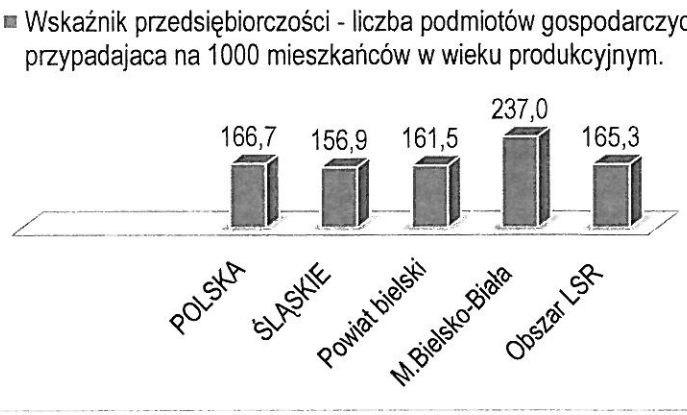
Jak wynika z poniższego wykresu wskaźnik przedsiębiorczości – w przeliczeniu na liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze LSR wynosi 165,3. Wartość ta nie odbiega znacząco od województwa śląskiego, który wynosi 156,9, ani od kraju 166,7. Wskaźnik ten na obszarze RLGD jest jednak znacząco niższy od Miasta Bielsko-Biała, którego wartość wynosi 237. Dlatego konieczne są działania mające na celu pobudzenie gospodarki i przedsiębiorczości na terenie objętym działalnością RLGD. Dane przedstawia poniższy rysunek.

Tabela 6. Podmioty gospodarki narodowej na obszarze RLGD według sektorów własnościowych – stan na dzień 31 grudnia 2013 roku.

Jednostka terytorialna	Ogółem	Wskaźnik przedsiębiorczości - liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Sektor publiczny	Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego ogółem	Spółki handlowe	Sektor prywatny	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	Spółki handlowe		Spółdzielnie	Fundacje, Stowarzyszenia i organizacje społeczne
								Razem	w tym z udziałem kapitału zagranicznego		
	2013r.										
Powiat Bielski	16475	161,5	414	226	11	16061	13456	849	112	40	295
M. Bielsko-Biała	25513	237,0	622	250	36	24891	18015	3060	597	66	610
Bestwina	1045	145,8	23	18	1	1022	866	50	6	6	19
Czechowice-Dziedzice	4255	149,5	214	64	6	4041	3117	280	42	11	66
Jasienica	2274	156,0	35	30	1	2239	1925	119	14	6	46
Jaworze	1094	249,5	16	11	0	1078	892	74	15	1	14
Wilamowice	1336	125,9	25	22	0	1311	1136	52	2	6	31
Łącznie obszar RLGD	10 004	165,3	313	145	8	9691	7936	575	79	30	176

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl, stan na dzień 31.12.2013 r.

Rysunek 1. Wskaźnik przedsiębiorczości – w przeliczeni na liczbę podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym na obszarze LSR w 2013 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl, stan na dzień 31.12.2013 r.

Tabela 7. Dochód podatkowy gminy na jednego mieszkańca na obszarze LSR w 2013 r.

Gmina	Dochód podatkowy gminy na 1 mieszkańca w 2013 r. (w zł)
średni dochód podatkowy gminy na 1 mieszkańca na obszarze RLGD w 2013 r.	1 478,58
średni dochód podatkowy gminy na 1 mieszkańca w województwie śląskim w 2013 r.	1340,89

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji publikowanej przez Ministerstwo Finansów: www.mf.gov.pl

Jak wynika z powyższych danych **dochód podatkowy** gminy na 1 mieszkańca **na obszarze LSR** (obliczony, jako średnia z gmin tworzących obszar LSR) **jest wyższy** niż średni obliczony dla **województwa śląskiego**, w którym LSR ubiega się o wybór. W roku 2013 średni dochód podatkowy gmin na obszarze RLGD wyniósł 1 478,58 zł, kiedy w województwie osiągał 1 340,89 zł.

W diagnozie obszaru odnoszącej się do przedsiębiorczości wykorzystane zostały wnioski płynące z konsultacji społecznych podczas prac nad LSR, które odbyły się w okresie od lipca do listopada 2015 r., w których uczestniczyło łącznie 385 osób. Wnioski

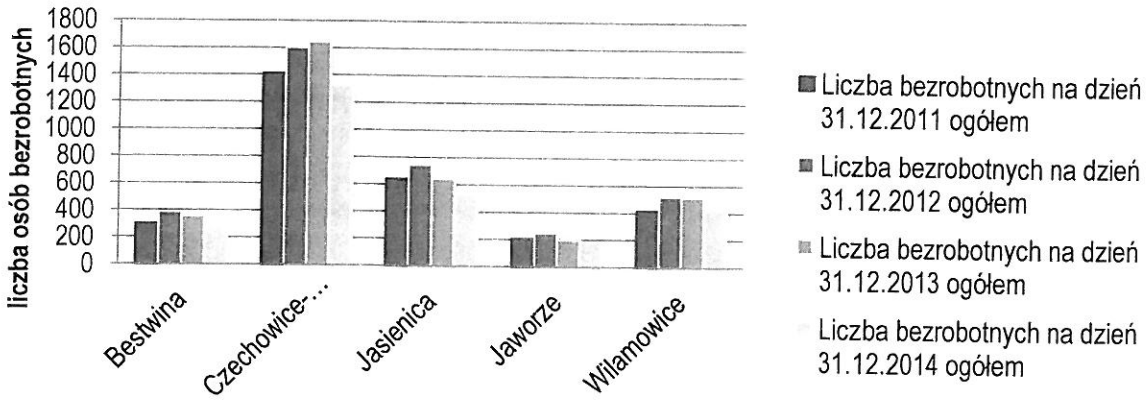
z spotkań warsztatowych, spotkań w gminach oraz biurze RLGD jednoznacznie wskazują, iż przedsiębiorczość jest dziedziną, w ramach, której niezbędna jest interwencja, zwłaszcza w odniesieniu do rynku pracy.
Bez wątpienia również Bielska Kraina to obszar o bardzo dużym potencjale rozwoju rybactwa. Świadczy o tym zarówno strona podażowa (duża liczba gospodarstw rybackich) jak i popytowa (bezpośrednie sąsiedztwo aglomeracji śląskiej i obecność turystów). Niestety podstawową barierą rozwojową jest niski poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rybackich. Zarówno uczestnicy konsultacji społecznych jak i uczestniczący w pracach nad LSR eksperci[1] zdecydowanie podkreślali rosnącą przepaść technologiczną między polskimi rybakami, a ich kolegami z Czech czy Litwy. Olbrzymi potencjał rozwojowy związany jest również z wciąż słabo wykorzystywaną możliwością różnicowania działalności gospodarczej. Uwzględniając powyższe RLGD planuje preferować operacje przyczyniające się do poprawy sytuacji w niniejszym zakresie, przewidując m.in. preferowanie operacji ukierunkowanych na różnicowanie działalności gospodarczej, a także zakładanie nowych działalności, bądź rozwój już istniejących. Jest to szczególnie istotne w odniesieniu do branży rybackiej, zwłaszcza w zakresie niedostatecznego wykorzystania możliwości rozwoju poza podstawową działalnością rybacką.

3.4. Opis rynku pracy

Zatrudnienie i stopa bezrobocia

W przeciągu ostatnich 6 lat stopa bezrobocia w powiecie bielskim jak i w województwie śląskim i kraju w 2012 r. osiągnęła najwyższy stan, już w 2013 r. odnotowano spadek bezrobocia (10,5% w powiecie bielskim). Jak dowodzą najnowsze dane - stan na 31.12.2014 r. stopa bezrobocia stanowczo zmalała, w powiecie bielskim osiągnęła 8,8% i nadal utrzymuje tendencję spadkową, jest ona niższa w stosunku do województwa (9,6%), oraz niższa w skali całego kraju (11,5%). Poszczególne gminy należące do RLGD również cechuje spadek bezrobocia. Niniejsze dane przedstawiono na rysunku nr 2 oraz w tabeli nr 8.

Rysunek 2. Liczba osób bezrobotnych w gminach RLGD w latach 2011-2014.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl.

Tabela 8. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2009-2014.

Jednostka terytorialna	Stopa bezrobocia rejestrowanego					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
	%					
Polska	12,1	12,4	12,5	13,4	13,4	11,5
Województwo śląskie	9,4	10	10,2	11,1	11,3	9,6
Powiat bielski	9,7	9,3	9,7	11,0	10,5	8,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl.

Tabela 9. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2013 r.

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku produkcyjnym	Bezrobotni zarejestrowani	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
	2013		
	osoba		%
WOJ. ŚLĄSKIE	**2934496**	**208296**	**7,1**
Bestwina	7169	355	5,0
Czechowice-Dziedzice	28457	1644	5,8

Jasienica	14573	641	4,4
Jaworze	4385	199	4,5
Wilamowice	10608	518	4,9
Razem obszar LSR	**65192**	**3357**	**5,1**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, www.stat.gov.pl.

Jak wynika z powyższych danych, liczba bezrobotnych do liczby osób w wieku produkcyjnym na obszarze LSR wynosi 5,1% i nie przekracza liczby bezrobotnych w relacji do liczby osób w wieku produkcyjnym w województwie śląskim – 7,1%.

3.5 Problemy społeczne obszaru

Zarówno wyniki badań ankietowych jak i również bezpośrednie opinie uczestników spotkań oraz materiały analityczne (MOPS, GOPS) jednoznacznie wskazują, że do najważniejszych problemów mieszkańców Bielskiej Krainy należą:

- problemy na rynku pracy,
- brak lub niskie dochody,
- problemy osób starszych – wykluczenie zawodowe i społeczne, samotność, ograniczenia fizyczne/psychiczne,
- niepełnosprawność - problemy z przemieszczaniem się, trudności w komunikowaniu się, bariery architektoniczne, ograniczony kontakt z otoczeniem,
- bezdomność.

Co ciekawe, bardzo podobną diagnozę najważniejszych problemów społecznych przedstawili nie tylko zwykli uczestnicy spotkań, konsultacyjnych, ale również reprezentanci grup defaworyzowanych - ludzie młodzi (<35 lat), starsi (>55 lat) i rybacy. Z tak sformułowaną diagnozą zgodzili się również przedstawiciele Grupy Roboczej powołanej w celu przygotowania LSR. Jednoznacznie wskazywali oni, że jedną z istotnych przyczyn tych problemów jest między innymi niewykorzystywanie podstawowych zasobów i przewag konkurencyjnych Bielskiej Krainy tj. potencjałów wodnego, turystycznego, a także niedostateczny rozwój podmiotów rybackich poza podstawową działalnością rybacką. Choć problemy te mają często charakter infrastrukturalny, to w rezultacie jednak mają również negatywne konsekwencje społeczne, zwłaszcza w zakresie aktywności społecznej mieszkańców i ich zaangażowania w aktywne życie lokalnej społeczności lub wykluczenia pewnych grup społecznych (np.: osoby starsze i ludzie młodzi).

Wynikiem sytuacji na rynku pracy – bezrobocia i warunków zatrudnienia, jest liczba gospodarstw korzystających ze świadczeń społecznych. Świadczenia społeczne są środkami zaspokajania potrzeb ludności niewynikającymi z własnej pracy, przyjmują formę pieniężną, rzeczową lub usługową. Dysponują nimi wyspecjalizowane jednostki, którymi zazwyczaj są Ośrodki Pomocy Społecznej działające w ramach gminnych lub miejskich jednostek terytorialnych. Na obszarze RLGD, w 2013 r. z pomocy społecznej korzystało 1659 gospodarstw domowych, a objętych opieką społeczną było 4517 osoby. Jak wynika z informacji MOPS i GOPS działających na obszarze LSR, dużą grupą korzystającą z pomocy społecznej są osoby powyżej 55 roku życia, jest to ważna grupa, która wymaga wsparcia.

Tabela 10. Osoby objęte opieką społeczną.

Jednostka terytorialna	Ogółem	
	2013 rok	
	Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	Osoby w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego
Bestwina	182	534
Czechowice-Dziedzice	770	2035
Jasienica	292	829
Jaworze	123	303
Wilamowice	292	816
Obszar LSR	**1659**	**4517**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie stat.gov.pl.

3.6 Wewnętrzna spójność LSR

Uwarunkowania przyrodnicze, kulturowe i historyczne ze szczególnym uwzględnieniem działalności rybackiej.

W rozdziale I. opisano spójność terytorialną obszaru RLGD, który ponadto charakteryzuje się powiązaniami gospodarczymi, historycznymi, kulturowymi i przyrodniczymi. Obszar posiada wyjątkowe walory przyrodnicze zarówno w skali kraju jak i Europy, **tereny górskie** i leśne charakteryzują się wysokim stopniem naturalności i bioróżnorodności. Dzięki "zielonym płucom" Beskidów

powietrze wykazuje niewielki stopień zanieczyszczenia. Bezpośrednie sąsiedztwo pasma gór warunkuje korzystny **mikroklimat**, atrakcyjną pod względem możliwości uprawiania turystyki i rekreacji lokalizację, wymarzone miejsce do organizowania krótkotrwałego wypoczynku dla mieszkańców pracujących w mieście. Liczne szlaki turystyczne zachęcają do pieszych wędrówek górskich. Malownicze krajobrazy, możliwość uprawiania sportów wodnych, atrakcyjne tereny łowieckie, **tereny hodowli ryb i wędkarskie o wieloletnich tradycjach**, wiele cennych zabytków architektonicznych oraz ciekawych imprez kulturalnych stanowią dobrą bazę do organizowania wolnego czasu na tym obszarze. Lecznicze **walory wód jodowo-bromowych** gminy Jaworze zachęcają do korzystania z usług tutejszych placówek sanatoryjnych, które cieszą się dobrą renomą już od końca XIX w. Jaworze przyciąga również przyjezdnych turystów nowopowstałym, unikatowym *Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej*, dofinansowanym ze środków Osi 4 PO RYBY 2007-2013. RLGD jest obszarem o dominującej funkcji turystyczno-usługowej (usługi w zakresie kultury i turystyki).

Zasoby przyrodnicze obszaru

Obszar LGR cechuje bogactwo fauny i flory. W rzekach i potokach żyje blisko **40 rodzajów ryb** (m.in. pstrąg, lipień, troć i głowacica),Rezerwat przyrody „Rotuz" i Dolina Górnej Wisły (Natura 2000) w okresie lęgowym zasiedla ok. 1% populacji krajowej kilkunastu gatunków ptaków, objętych ochroną gatunkową. Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego (1998 r.) o łącznej pow. 38620 ha (z otuliną 60905 ha) obejmuje tereny leśne Beskidu Śląskiego z całym bogactwem flory i fauny. Najcenniejsze fragmenty drzewostanów o charakterze naturalnym objęte są ochroną rezerwatową.

Dziedzictwo kulturowe

Bogactwem tej ziemi jest różnorodność dziedzictwa kulturowego, zróżnicowana przeszłość, tradycja, historia, która rodziła się na płaszczyźnie **wpływów Śląska Cieszyńskiego i Małopolski oraz Wilamowickiej enklawy kulturowej**. Położone na **styku dwóch mocno kulturowo zabarwionych regionów** zmieniały przynależność państwową, a także religijną. Skarbem regionu jest autentyczny folklor starannie kultywowany.
Zachowały się tradycje górali beskidzkich i niezwykle oryginalna kultura **Wilamowic o flamandzkim** rodowodzie, której historia sięga 1250 r., a pozostałością osadników z Flandrii jest bogaty folklor, ludowe stroje i gwara – nadal podtrzymywane. Do **cyklicznych imprez kulturalnych** propagujących dziedzictwo regionu należy zaliczyć dożynki gminne, organizowane przez Gminne Ośrodki Kultury, Ośrodki Promocji, poszczególne sołectwa oraz parafie, a także liczne festyny, imprezy kulturalno-sportowe, wiele konkursów i przeglądów, m.in. Rodzinny Rajd Rowerowy w Czechowicach-Dziedzicach, Gminne Spotkania Orkiestr Dętych w Wilamowicach, Wilamowskie Śmiergusty, Lato w Jasienicy, Korowód Strachów Polnych, Jaworzańska Majówka połączona od 2011 r. z **„Świętem Pstrąga Górskiego"** oraz **„Święto Karpia Polskiego w Kaniowie,** które ma na celu zaprezentować ofertę gospodarstw rybackich zajmujących się hodowlą ryb. Wydarzenie wiąże się z podtrzymaniem i zakorzenieniem tradycji gospodarki rybackiej wśród młodego pokolenia. Impreza zapewnia promocję gospodarstw rybackich a także przedstawienie zarówno lokalnym mieszkańcom jak i przyjezdnym turystom walory obszarów rybackich. Wszystkie tego, typu imprezy służą poznawaniu i wymianie ciekawych doświadczeń kulturalnych między gminami, a także mają na celu aktywizowanie lokalnej społeczności, integrowanie mieszkańców. Mieszkańców cechuje aktywność kulturalna, a ważnym aspektem życia jest też muzyka, o czym świadczy duża liczba zespołów regionalnych, chórów, grup śpiewaczych, orkiestr dętych, amatorskich grup plastycznych i literackich skupionych przy Domach Kultury. Olbrzymim wyzwaniem dla obszaru LSR jest jednak utrzymanie równowagi między wartością wynikającą z napływu nowych mieszkańców, a zachowaniem bogatego dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionu. Coraz bardziej widocznym problemem jest również zanikanie więzi społecznych, tak charakterystycznych dla mieszkańców tego terenu. Dotyczy to zarówno grup defaworyzowanych (młodzi i starsi) jak i pozostałych mieszkańców nieznajdujących czasu na aktywność społeczną.

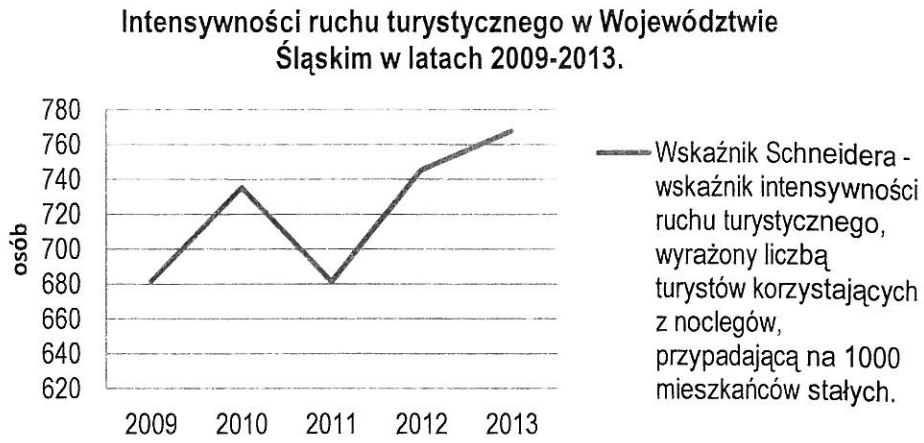
Charakterystyczne produkty obszaru LSR zobaczyć można w Izbach Regionalnych poszczególnych gmin. Koła Gospodyń Wiejskich podtrzymują tradycje kulinarne regionu systematycznie uczestnicząc w przeglądach potraw regionalnych (m.in. Konkurs Dziedzictwo Kulinarne), dbają **o zachowanie tożsamości regionalnej i tradycji.**

Zabytki i obiekty dziedzictwa kulturowego
Obszar LGR może poszczycić się wspaniałymi zabytkami kultury i architektury, które wymagają szczególnej ochrony, ponieważ są dowodem bogatej przeszłości historycznej i kulturowej. Najważniejsze z nich przedstawia **Mapa Zabytków Kultury i Architektury RLGD Bielska Kraina (stanowiąca załącznik do wniosku na wybór LSR).**
Przedstawiony opis obszaru i jego uwarunkowań geograficznych, kulturowych, przyrodniczych i historycznych jednoznacznie wskazuje na wieloaspektową **spójność obszaru RLGD**. Spójność ta **oparta jest w głównej mierze na istniejącym dużym skupisku stawów karpiowych i działalności związanej z rybactwem. Na terenie każdej z 5 gmin prowadzone są połowy, chów i hodowla ryb. Tutejsi rybacy wykonują swoją działalność w podobnych warunkach, borykają się podobnymi problemami**, co zostało scharakteryzowane w dalszej części LSR. O spójności obszaru świadczy również fakt, że wszystkie gminy tworzące obszar RLGD borykają się z podobnymi problemami. Powstanie RLGD jest w tym sensie tworem powstałym oddolnie, które wyrosło z realnego poczucia mieszkańców, że mogą wspólnie rozwiązywać lokalne problemy wspierając się nawzajem poprzez aktywny udział w działaniach podejmowanych przez RLGD. Sprzyja temu fakt, że przed wszystkimi gminami

stoją podobne szanse i zagrożenia oraz, że dysponują one podobnymi, często wspólnymi zasobami, które mogą zostać wykorzystane do rozwiązywania lokalnych problemów.

Turystyka

Rysunek 3 Intensywność ruchu turystycznego w Województwie Śląskie w latach 2009-2013

Źródło: Opracowanie własne na podstawie stat.gov.pl

Jak wynika z powyższego wykresu intensywność ruchu turystycznego na obszarze Województwa Śląskiego wzrasta. Zdecydowanej poprawie uległa ocena i zadowolenie turystów z pobytu w regionie, co skutkuje większą ilością turystów również na obszarze RLGD. Niestety, w ślad za rozwojem ruchu turystycznego na Śląsku nie idzie dostatecznie dynamiczny rozwój infrastruktury oraz oferty turystycznej w Bielskiej Krainie. Rezultatem jest niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny terenu LSR, co potwierdzają konsultacje społeczne, o czym mowa w rozdziale IV i V. Dotkliwym ograniczeniem rozwoju turystyki jest również niedostateczna koordynacja działań podmiotów z poszczególnych gmin oraz deficyty kompetencyjne w zakresie prowadzenia atrakcyjnej i innowacyjnej działalności turystycznej (zwłaszcza wśród rybaków).

3.7 Charakterystyka rybactwa i rynku rybnego

Powiat bielski posiada 20,6 tys. ha użytków rolnych, z czego **15,3 tys. ha** to obszar RLGD (dane z powszechnego spisu rolnego 2010 r. – www.stat.gov.pl). Rolnictwo, w tym też rybactwo, cechuje duże rozdrobnienie. Przeważa uprawa zbóż, kukurydzy, rzepaku, roślin okopowych jak i hodowla bydła mlecznego, trzody chlewnej i **ryb słodkowodnych**. **Pod względem wielkości produkcji karpia, głównie w stawach Landeka, Iłownicy, Międzyrzecza Górnego i Dolnego oraz Roztropic jesteśmy potentatem w skali kraju.**

Uwarunkowania obszaru oraz jego historia wpłynęły na obecny kształt gospodarki stawowej pięciu gmin objętych LSR. Obszar ten leży pomiędzy „Żabim Krajem" w Strumieniu (woj. Śląskie) i „Doliną Karpia" w Zatorze (woj. Małopolskie). Osobliwością gospodarczą regionu jest **gospodarka stawowa** pochodzenia chłopskiego, istniejąca już w **XVI w.**, niespotykana nigdzie w Polsce tak powszechnie jak na terenie dorzecza górnej Wisły. Jednak wielu rybaków z terenu LGR określa działalność rolniczą, jaką mało dochodową, stąd konieczność przekształcania gospodarstw rolnych w przedsiębiorstwa rybackie, a tym samym ich rozwój poprzez wprowadzanie m.in. przetwórstwa oraz różnicowanie m.in. poprzez wykorzystywanie potencjału gospodarki wodnej. Rybacy z terenu LGR mają świadomość działania mechanizmów rynkowych, także dzięki szkoleniom organizowanym przez RLGD Bielska Kraina, dlatego niezbędne jest wsparcie finansowe, aby gospodarstwa mogły stawać się konkurencyjne.

Historia i tradycja hodowli ryb na obszarze LSR

Najważniejszym i dominującym produktem gospodarki rybackiej typowym dla obszaru LSR jest **karp**. Historia jego hodowli sięga **XVI w. (ryba w herbie g. Bestwina)**, a ryba ta zasłużyła sobie na miano **Karpia Polskiego. Dokonał tego Adolf Gasch, który zrewolucjonizował hodowlę karpia i zdobył zw. 1880 r. złoty medal na Międzynarodowej Wystawie Rybackiej Berlinie**. Metody chowu karpia w tradycyjnych stawach ziemnych, opracowane w drugiej połowie XIX wieku praktycznie nie uległy zmianie i są stosowane do dnia dzisiejszego w gospodarstwach stawowych w okolicach Bestwiny i sąsiednich gmin tj. Czechowic-Dziedzic, Jasienicy, Jaworza i Wilamowic. **Na pamiątkę w Kaniowie organizowana jest każdego lata impreza - Święto Karpia**

Polskiego, która łącząc festyn z zawodami wędkarskimi i degustacją ryb, ściąga rzesze osób, w tym głównie związanych z hodowlą, wędkarstwem oraz miłośników i smakoszy ryb. W 2002 w Kaniowie postawiono pomnik – głaz upamiętniający działalność Adolfa Gascha, jego zasługi dla historii rybactwa i wpływ na obecny stan rybackości obszaru LSR. Poza karpiem na terenie LSR hodowane są również inne ryby słodkowodne: sandacza, amura, lina, szczupaka, pstrąga. Dominują gospodarstwa rodzinne, kilku-kilkunasto hektarowe. Stawy powyżej 50 ha są nielicznym zjawiskiem, jeśli występują to głównie w RSP (Rolniczych Spółdzielniach Produkcyjnych). Na obszarze RLGD znajduje się około 140 gospodarstw rybackich, które zajmują ponad 1000 ha powierzchni stawowej, wielkość produkcji w tyś. Zł wynosi 7911,62, liczba osób zatrudnionych w rybactwie to ponad 300. Liczbę gospodarstw rybackich w poszczególnych gminach przedstawia poniższe zestawienie:

Tabela 11.Gospodarstwa rybackie na terenie obszaru LGR.

Gmina	Liczba gospodarstw rybackich	Produkcja w tyś. Zł	Liczba osób zatrudnionych na stałe
Bestwina	71	1459,7	114
Czechowice-Dziedzice	13	3216,42	26
Jasienica	22	1459,93	74
Jaworze	1	210,0	3
Wilamowice	37	1565,57	101
Łącznie obszar RLGD	**144**	**7911,62**	**318**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych podmiotów rybackich (sprawozdania RRW-22, wywiady z rybakami).

Stawy połączone są w sposób **paciorkowy (kaskadowy)** tzn., że woda przechodzi ze stawu położonego wyżej do położonego niżej - przypomina paciorki korali. Produkcję cechuje **wieloletniość – ryby osiągają kolejne wielkości do sprzedaży** (narybek, kroczki, karpie towarowe), cykl pełny (własny materiał zarybieniowy) lub niepełny (z zakupu) – zróżnicowanie gospodarstw. Część ryb przetwarzana jest w miejscowych **przetwórniach** (Czechowice-Dziedzice, Jasienica), a znaczącą rolę odgrywa Zakład Doświadczalny **Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego w gminie Jasienica** (120 ha stawów), zajmujący się działalnością badawczą, produkcją karpia i materiału zarybieniowego. Na obszarze RLGD działają sekcje oraz koła Polskiego Związku Wędkarskiego na własnych zbiornikach wodnych. Ponadto członkiem RLGD jest Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Katowicach oraz Polski Związek Wędkarski Okręg w Bielsku-Białej, Koło Jasienica. Jak wykazano już wcześniej obszar cechuje z jednej strony różnorodność, z drugiej zaś wieloaspektowa spójność oparta o działalność rybacką.

Dwa gatunki ryb z obszary RLGD wpisane zostały na **Listę Produktów Tradycyjnych** prowadzoną przez **Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi: „Bestwiński Karp Królewski"** 17.06.2014 r. oraz **„Pstrąg Górski"** – 05.08.2015 r.

Przez wszystkim Gminy należące do RLGD przebiega **Szlak Karpia**, który jest markowym produktem turystycznym stworzonym przez Lokalne Grupy Rybackie z południowej części Polski w ramach Osi 4 PO RYBY 2007-2013.

Zarówno wyniki badań ankietowych oraz bezpośrednie opinie uczestników spotkań jednoznacznie wskazują, że do najważniejszych problemów branży rybackiej z obszaru RLGD, (o czym mowa w rozdziale IV i V) należą:
- niska dochodowość i konkurencyjność gospodarstw rybackich;
- niedostateczna aktywność gospodarcza sektora rybackiego;
- nieprzygotowanie przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku;
- niedostateczne wykorzystanie możliwości rozwoju poza podstawową działalnością rybacką.

VI. ANALIZA SWOT

Określenie ambitnych, a jednocześnie realnych celów Bielskiej Krainy poprzedzone zostało gruntowną analizą czynników mających wpływ na jej rozwój. W ramach tego procesu wykorzystano metodę analizy SWOT[6], za pomocą, której określono:

- **Silne strony** (S) - najważniejsze aktualne atuty Bielskiej Krainy. Można je również scharakteryzować, jako cechy, które obecnie stanowią o sile obszaru LSR. To właśnie te czynniki mają być wykorzystywane i umacnianie w ramach wdrażania strategii.
- **Słabe strony** (W) - najważniejsze aktualne deficyty i ograniczenia Bielskiej Krainy. Są to cechy, które obecnie stanowią o słabości obszaru LSR. To właśnie te czynniki mają być wyeliminowane lub ograniczone w wyniku wdrożenia strategii.

[6] SWOT to angielski akronim określający: S - strenghts (silne strony), W - weaknesses (słabe strony), O - opportunities (szanse), T - threats (zagrożenia).

[1] Mirosław Kuczyński, PIW Bielsko-Biała, Polskie Towarzystwo Rybackie, „Rybactwo - mocne i słabe strony", prezentacja podczas narady obywatelskiej z sektorem rybackim w dniu 10 września 2015 r.

- **Szanse** (O) - najważniejsze pozytywne czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na rozwój Bielskiej Krainy. Można je również określić, jako korzystne zjawiska i tendencje w otoczeniu zewnętrznym, które można wykorzystać w planach rozwojowych obszaru LSR.
- **Zagrożenia** (T) - najważniejsze negatywne czynniki zewnętrzne, które mogą mieć wpływ na rozwój Bielskiej Krainy. Są to te wszystkie negatywne zjawiska i tendencje w otoczeniu zewnętrznym, które należy monitorować i w miarę możliwości unikać.

Przystępując do prac nad LSR założono konieczność zapewnienia zgodności celów LSR z celami przekrojowymi określonymi na poziomie UE. Zarówno diagnoza (Rozdział III) jak i analiza SWOT bezpośrednio odwołują się do obszarów tematycznych przywołanych w regulacjach wspólnotowych[7]. W rezultacie, wszystkie zdiagnozowane w ramach analizy SWOT czynniki zostały przedstawione w pięciu kluczowych obszarach: 1) Działalność gospodarcza, 2) Dziedzictwo kulturowe i dobrostan społeczny, 3) Środowisko przyrodnicze, 4) Infrastruktura i wyposażenie, 5) Turystyka i promocja.
Wyniki przedstawionej poniżej analizy SWOT są rezultatem zarówno pracy analitycznej (vide: Rozdział III: Diagnoza), jak i intensywnych konsultacji społecznych przeprowadzonych w okresie od lipca do października 2015 roku. Wszyscy zainteresowani mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzenia się na ten temat podczas bezpośrednich spotkań w każdej z pięciu gmin, a także podczas internetowego badania ankietowego. Dodatkowo, zorganizowano moderowane warsztaty partycypacyjne z udziałem rybaków oraz lokalnych liderów opinii. Zwieńczeniem prac nad analizą SWOT były przeprowadzone w przestrzeni wirtualnej konsultacje oraz tzw. „narada obywatelska", podczas której członkowie Grupy Roboczej ds. LSR podjęli ostateczną decyzję, co do treści SWOT po wysłuchaniu prezentacji zaproszonych ekspertów[8]. Ogółem w procesie przygotowania i konsultacji analizy SWOT uczestniczyło ok. 300 osób.

Tabela 12. Analiza SWOT: silne i słabe strony

Silne strony	Słabe strony
S 1. Działalność gospodarcza a. Duża liczba gospodarstw rybackich, b. Duży rynek zbytu produktów rybnych ze względu na dużą liczbę mieszkańców aglomeracji śląskiej oraz liczne tereny wczasowo-rekreacyjne, c. Wielowiekowe tradycje hodowli wysokiej, jakości ryb (związek z osobą A. Gasha), d. Doświadczeni i dobrze wykwalifikowani rybacy, e. Bezpośredni dostęp do wysokiej, jakości świeżych lokalnych produktów rybnych, wytwarzanych w sposób tradycyjny. f. Bezpośrednie sąsiedztwo z Czechami, g. Atrakcyjne tereny inwestycyjne, **S 2. Dziedzictwo kulturowe & dobrostan społeczny** a. Korzystna struktura demograficzna (wysokie saldo migracji w powiecie bielskim). b. Aktywne i doświadczone w zakresie funduszy UE (w tym PO RYBY) Stowarzyszenie RLGD Bielska Kraina, c. Aktywni samorządowcy współpracujący z RLGD na rzecz Bielskiej Krainy, d. Dostępność do funduszy strukturalnych i transgranicznych, e. Interesujące obiekty turystyczne (m.in. Muzeum Fauny i Flory Morskiej i Śródlądowej, tężnia w Jaworzu, liczne zabytki architektury sakralnej), f. Duże i znane wydarzenia kulturalne (Święto Karpia	**W 1. Działalność gospodarcza** a. Duża skala kłusownictwa znacząco ogranicza dochody rybaków, b. Niedostateczna integracja środowiska rybaków - brak grupy producenckiej, c. Relatywnie niski poziom zaawansowania technologicznego gospodarstw rybackich, d. Mało innowacyjny i relatywnie nisko dochodowy system łańcucha dostaw produktów rybołówstwa (od producenta do konsumenta), e. Niski poziom rozwoju oraz mała podaż usług przetwórstwa produktów rolnych i rybnych, f. Niska dochodowość lokalnych gospodarstw rybackich, wynikająca z długiego cyklu hodowli karpia, sezonowości popytu i rozdrobnienia produkcji rybackiej. g. Brak wystarczających rozwiązań w zakresie marketingu i sprzedaży produktów rybackich (zwłaszcza w stosunku do sklepów sieciowych - w tym supermarkety), h. Większe bariery w wejściu na rynek pracy dla osób z grup defaworyzowanych<35, >55, i. Słabo rozwinięta sprzedaż internetowa produktów rolno-rybackich, j. Ograniczenia administracyjne dotyczące sprzedaży własnych produktów,

[7] Art. 63 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego.
[8] Warsztaty partycypacyjne odbyły się 21 i 22 lipca 2015 roku, a narada obywatelska z udziałem ekspertów w zakresie rybactwa i turystyki 10 września 2015 roku.

Silne strony	Słabe strony

Polskiego, Święto Pstrąga Górskiego w Jaworzu, Wilamowskie Śmiergusty itd.),
g. Aktywne środowisko kulturalne i pozarządowe stanowiące dobrą bazę dla inicjatyw społeczno-kulturalnych,
h. Żywe dziedzictwo kulturowe obszaru i stosunkowa duża liczba imprez kulturalnych,
i. Wzrost aktywności społecznej w zakresie akcji ekologicznych (np.: „Czysta rzeka", „Drzewo roku", „Czyste niebo"),
j. Unikalna kultura Wilamowic (z własnym językiem - flamandzkim),

S 3. Środowisko przyrodnicze

a. Bardzo duże skupiska naturalnych cieków i zbiorników wodnych,
b. Wysoki poziom wód (góry) pozwala na uzyskanie ryby dobrej, jakości,
c. Natura 2000 na terenie objętym LSR,
d. Miejsca przelotowe i lęgowe ptaków (m.in. Zabrzeg, Czarnolesie).
e. Liczne walory przyrodnicze i krajobrazowe obszarów rybackich (piękne widoki, połacie stawów, bliskość gór itp.).

S 4. Infrastruktura i wyposażenie

a. Bardzo dobre położenie na szlaku głównych dróg komunikacyjnych umożliwia szybką dostawę ryb, a także dojazd turystów,
b. Dobra dostępność komunikacyjna terenów – drogi szybkiego ruchu, międzynarodowe połączenia kolejowe, lotnisko dla małych samolotów, lokalizacja w promieniu 70 km trzech lotnisk międzynarodowych: Kraków-Balice, Katowice-Pyrzowice, Ostrawa,
c. Funkcjonowanie Centrum Powiadamiania Kryzysowego.
d. Dobry dostęp do sieci teleinformatycznej.

S 5. Turystyka i promocja

a. Bardzo dobre warunki przyrodnicze sprzyjające rozwijaniu agro- i aquaturystyki, oraz turystyki sportowej,
b. Teren znany z walorów turystycznych i zdrojowych - tradycyjna baza turystyczna mieszkańców Śląska,
e. Położenie w Euroregionie Beskidy oraz na Śląsku Cieszyńskim,
c. Duża aglomeracja śląska w bezpośrednim sąsiedztwie Bielskiej Krainy,
d. Obiekty noclegowe wysokiej klasy (m.in.: 4-gwiazdkowy Pałac Kotulińskich, Hotel Jawor, Dwór Świętoszówka, Villa Barbara Centrum Zdrowia i Rehabilitacji),
e. Bielska Kraina, jako część Szlaku Karpia,
f. Certyfikat/wpis na listę produktów tradycyjnych dzięki staraniom RLGD 2 gatunków ryb hodowanych na terenie Bielskiej Krainy „Bestwiński Karp Królewski" i „Pstrąg Górski",
g. Bezpośrednia bliskość do atrakcyjnych turystycznie terenów w Czechach.

k. Niski poziom współpracy gospodarstw rybackich i jej instytucjonalizacji.

W 2. Dziedzictwo kulturowe & dobrostan społeczny

a. Niedostateczna i słabo zintegrowana informacja o wydarzeniach kulturalnych,
b. Zanikanie tradycyjnie silnych więzi międzyludzkich oraz aktywności społecznej mieszkańców wsi,
c. Niedostateczna i słabo zintegrowana informacja na temat obiektów (agro) turystycznych, historycznych i kulturalnych,
d. Zaniedbane obiekty zabytkowe, w tym mała architektura,
e. Niski poziom różnorodności wydarzeń kulturalnych (nieuwzględniający potrzeby różnych grup docelowych)
f. Niedostateczne wykorzystanie istniejących obiektów zabytkowych,
g. Brak aktywnych inicjatyw na rzecz osób wykluczonych tj. <35, >55,
h. Akceptacja społeczna dla kłusownictwa rybackiego,
i. Niska znajomość lokalnych inicjatyw i celów rozwojowych wśród mieszkańców,
j. Słaby potencjał organizacyjny w zakresie samodzielnego finansowania i organizacji inicjatyw lokalnych,
k. Brak systemowych rozwiązań w zakresie finansowania animatorów kultury i sportu

W 3. Środowisko przyrodnicze

a. Brak skutecznych mechanizmów ograniczających negatywne skutki występowania gatunków rybożernych i dewastujących infrastrukturę,
b. Nieprzyjazny dla środowiska i mieszkańców sposób ogrzewania budynków mieszkalnych (m.in. palenie śmieci),
c. Dzikie wysypiska śmieci,
d. Niewystarczająca diagnostyka i skuteczność leczenia ryb,
e. Słaba informacja o dostępności do służb ichtio-weterynaryjnych,
f. Duża część terenów zagrożonych powodzią,
g. Słabe wykorzystanie lokalnych zasobów wód termalnych,

W 4. Infrastruktura i wyposażenie

a. Niedostateczna infrastruktura i wyposażenie w zakresie przestrzeni aktywności społecznej,
b. Brak skutecznego systemu ochrony przeciwpowodziowej,
c. Zanieczyszczenie wód z powodu złej infrastruktury kanalizacyjnej,
d. Brak wystarczającego wyposażenia lokalnych służb odpowiedzialnych za reakcje na sytuacje kryzysowe (w tym powodzie),
e. Zaniedbania infrastrukturalne w zakresie melioracji i odwodnienia,

Silne strony	Słabe strony
	W 5. Turystyka i promocja a. Niewystarczająca liczba gospodarstw agroturystycznych w stosunku do potencjału obszaru (w tym przede wszystkim związanych z gospodarstwami rybackimi), b. Niewystarczająca infrastruktura kąpieliskowa, c. Niedostateczne w stosunku do potrzeb mieszkańców i potencjału turystycznego tereny rekreacyjne, d. Niski poziom komercyjnego wykorzystania lokalnych produktów turystycznych, e. Niski poziom innowacyjności podmiotów działających w branży turystycznej, f. Niedostateczna oraz niezintegrowana infrastruktura ścieżek rowerowych, g. Zaniedbane obiekty historyczne (w tym obiekty małej architektury), h. Niski poziom współpracy między sektorem rybackim, a branżą turystyczną, i. Niedostateczna podaż, promocja i dystrybucja produktów lokalnych, j. Brak spójności i koordynacji działań promocyjnych przez podmioty z terenu Bielskiej Krainy, k. Słabe oznakowanie atrakcji turystycznych, l. Niedostateczna identyfikacja i promocja produktów turystycznych Bielskiej Krainy, m. Sezonowość dochodów związanych z branżą turystyczną.

Tabela 13. Analiza SWOT: szanse i zagrożenia

Szanse	Zagrożenia
O 1. Działalność gospodarcza a. Odformalizowanie procedur umożliwiających sprzedaż produktów lokalnych, b. Uproszczenie procedur aplikacyjnych związanych z środkami UE, c. Wprowadzenie bardziej atrakcyjnych warunków ubezpieczania stawów, d. Zwiększenie przeciętnych dochodów i postępujące zainteresowanie aktywnymi sposobami spędzania wolnego czasu spowodują zwiększenie zainteresowania ofertą turystyczną Bielskiej Krainy, e. Powrót do tradycyjnego i zdrowego żywienia spowoduje wzrost popytu na tradycyjnie wytwarzane produkty rybne, f. Wzrost popytu na wyspecjalizowaną, ekologiczną produkcję rolną i rybną, g. Rozwój wyspecjalizowanej, ekologicznej produkcji rolnej i rybnej (grupy producentów), h. Polityka proinnowacyjna UE i towarzyszące jej instrumenty wsparcia finansowego, i. Wzrost popytu na zdrową żywność spowoduje powstawanie zakładów przetwórstwa produktów rolnych i rybnych, j. Regionalne i krajowe programy wsparcia lokalnych	**T 1. Działalność gospodarcza** a. Wzrost obciążeń podatkowych lub opłat z tytułu korzystania z wody, b. Dalszy dynamiczny wzrost kosztów żywienia ryb, c. Paciorkowy system połączenia stawów zwiększający ryzyko rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń i chorób ryb, d. Wzrost podaży i popularności ryb spoza Polski (w tym karpiowatych z Czech), e. Zmiana zwyczajów żywieniowych Polaków (fast food) spowoduje zmniejszenie dochodowości hodowli ryb (zwłaszcza karpia), f. Likwidacja dużych lokalnych zakładów pracy, g. Wzrost kosztów związanych z dostosowaniem do nowych wymogów ekologicznych, h. Starzejące się społeczeństwo w regionie, oraz kraju spowoduje ograniczanie kapitału ludzkiego na rynku pracy. **T 2. Dziedzictwo kulturowe & dobrostan społeczny** a. Niekontrolowany napływ uchodźców spowoduje destrukcję tradycyjnych wartości społecznych i kulturowych, b. Zamknięcie kopalni węgla spowoduje wzrost

Szanse	Zagrożenia
zakładów przetwórstwa produktów rybnych i rolnych, **O 2. Dziedzictwo kulturowe & dobrostan społeczny** a. Poprawa aktywności społecznej mieszkańców w wyniku rozwoju technologii komunikacji społecznościowej (m.in.: portale społecznościowe), b. Potencjał stworzenia markowego produktu rybnego w oparciu o regionalne tradycje i doświadczenia historyczne (m.in. związane z osobą A. Gasha), c. Podniesienie poziomu wykształcenia przyczyni się do wzrostu aktywności zawodowej i niezależności ekonomicznej. **O 3. Środowisko przyrodnicze** a. Wprowadzenie rekompensat za ochronę gatunków rybożernych, b. Wprowadzenie dopłat z tytułu retencjonowania wody, c. Lokalne i regionalne inwestycje w infrastrukturę wodno-ściekową spowodują poprawę czystości środowiska przyrodniczego, d. Polityka proekologiczna UE i towarzyszące jej instrumenty wsparcia finansowego, **O 4. Infrastruktura i wyposażenie** a. Poprawa połączenia z Krakowem i Aglomeracją Górnośląską dzięki powstaniu odcinka S1 Mysłowice - Bielsko-Biała, b. Poprawa stanu lokalnej infrastruktury drogowej, **O 5. Turystyka i promocja** a. Wzrost zainteresowania turystyką niszową (sporty ekstremalne, turystyka ornitologiczna, wędkarstwo), b. Zwiększenie siły nabywczej Polaków zwiększy popyt na usługi turystyczne, w tym zwłaszcza na turystykę weekendową/całoroczną, c. Rozwój infrastruktury turystycznej, d. Dostęp do środków zewnętrznych na rozwój branży rolnej, rybackiej, przedsiębiorczości, turystyki, kultury, sportu, itp.	bezrobocia, c. Zaprzestanie kultywowania tradycyjnej kultury regionu przez ludzi młodych, d. Radykalizacja działań organizacji ekologicznych, **T 3. Środowisko przyrodnicze** a. Zaostrzenie regulacji dotyczących ochrony zwierząt rybożernych, b. Straty ryb na skutek gwałtownego rozpowszechniania się chorób (np.: KHV), c. Zmiany klimatyczne spowodują pogorszenie parametrów i ilości wody, d. Awaria elektrowni jądrowej (Czechy), e. Rabunkowa gospodarka leśna, f. Realizacja inwestycji uciążliwych dla środowiska przyrodniczego i atrakcyjności turystycznej Bielskiej Krainy **T 4. Infrastruktura i wyposażenie** a. Zaostrzenie przepisów sanitarnych ograniczy możliwości prowadzenia działalności przetwórczej, b. Postępująca urbanizacja obszarów wiejskich spowoduje narastanie konfliktów na linii mieszkańcy - rybacy/rolnicy, **T 5. Turystyka i promocja** a. Negatywne kampanie promocyjne zniechęcające do jedzenia karpia, b. Zaangażowanie celebrytów i liderów opinii w promocję zagranicznych gatunków ryb, c. Osłabienie atrakcyjności turystycznej Bielskiej Krainy w wyniku zdynamizowania działań terenów ościennych.

Wnioski

Zdiagnozowane w wyniku analizy SWOT silne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia pozwalają na sformułowanie następujących wniosków:

Działalność gospodarcza

Bez wątpienia Bielska Kraina to obszar o bardzo dużym potencjale rozwoju rybactwa. Świadczy o tym zarówno strona podażowa (duża liczba gospodarstw rybackich) jak i popytowa (bezpośrednie sąsiedztwo aglomeracji śląskiej i obecność turystów). Niestety podstawową barierą rozwojową jest niski poziom innowacyjności i zaawansowania technologicznego gospodarstw rybackich. Olbrzymi potencjał rozwojowy związany jest również z wciąż słabo wykorzystywaną możliwością różnicowania działalności gospodarczej, zwłaszcza w oparciu o wodny potencjał obszaru.

Dziedzictwo kulturowe i dobrostan społeczny

Bielska Kraina to teren bardzo atrakcyjny do zamieszkania, czego potwierdzeniem jest korzystna struktura demograficzna terenu. Olbrzymim wyzwaniem dla obszaru LSR jest jednak utrzymanie równowagi między wartością wynikającą z napływu nowych mieszkańców, a zachowaniem bogatego dziedzictwa kulturowego i tożsamości regionu. Coraz bardziej widocznym problemem jest również zanikanie więzi społecznych, tak charakterystycznych dla mieszkańców tego terenu. Dotyczy to zarówno grup defaworyzowanych (młodzi i starsi) jak i pozostałych mieszkańców nieznajdujących czasu na aktywność społeczną w miejscu zamieszkania (tzw. syndrom „sypialni").

Środowisko przyrodnicze

Warunki środowiskowe sprawiają, że Bielska Kraina to teren bardzo atrakcyjny dla turystów jak i nowych mieszkańców. Bogactwo zasobów przyrodniczych stanowi podstawę zarówno rozwoju rybactwa jak i innych branż np.: turystyka, gastronomia. Ta zależność od środowiska stanowi jednocześnie zagrożenie dla obszaru LSR. Zanieczyszczenie środowiska i negatywne skutki zmian klimatu mogą, bowiem wyrządzić niepowetowane straty zarówno w wymiarze przyrodniczym jak i gospodarczym oraz społecznym.

Infrastruktura i wyposażenie

Bardzo dobre położenie komunikacyjne i stosunkowo dobra infrastruktura drogowa pozwala z optymizmem myśleć nie tylko o rozwoju produkcji rybnej, ale również o różnicowaniu działalności gospodarczej (w tym przetwórstwa i turystyki). Z drugiej jednak strony, jakość infrastruktury turystycznej i tej umożliwiającej aktywizowanie lokalnych mieszkańców stanowi zdecydowane ograniczenie dla planów rozwojowych regionu. Dodatkowym czynnikiem wpływającym negatywnie na rozwój Bielskiej Krainy jest słaba skuteczność systemu ochrony przeciwpowodziowej i infrastruktury wodnej.

Turystyka i promocja.

Bielska Kraina to teren o bardzo dużym potencjale turystycznym. Zasoby przyrodnicze i kulturowe dają podstawę do intensywnego rozwoju w tym zakresie. Potencjał rozwojowy nie jest jednak dostatecznie uzupełniany przez infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną. Dotkliwym ograniczeniem rozwoju turystyki jest również niedostateczna koordynacja działań podmiotów z poszczególnych gmin oraz deficyty kompetencyjne w zakresie prowadzenia atrakcyjnej i innowacyjnej działalności turystycznej (zwłaszcza wśród rybaków).

V. CELE I WSKAŹNIKI

5.1. Specyfikacja i opis celów

5.1.1. Logika interwencji LSR

Opisane w poniższym rozdziale kierunki działań składają się na szczegółową zaplanowaną logikę interwencji Lokalnej Strategii Rozwoju. Pojęcie to - logika interwencji - określa ciąg przyczynowo skutkowy realizowanych w ramach Strategii celów, przedsięwzięć i wskaźników. Wyróżnić należy trzy poziomy logiki realizacji LSR:

1. Określone na poziomie **celów ogólnych** „oddziaływanie", czyli długotrwałe, pozytywne konsekwencje realizowanych w ramach LSR projektów. Te pozytywne konsekwencje dotyczą zarówno bezpośrednich beneficjentów jak i innych osób (interesariuszy) funkcjonujących na terenie realizacji LSR.
2. Określone na poziomie **celów szczegółowych** „rezultaty", czyli zaobserwowane w trakcie realizacji LSR zmiany w grupie docelowej, a więc tych, którzy korzystają z efektów sfinansowanych projektów. Cele szczegółowe stanowią krytyczny element logiki interwencji, ponieważ są odpowiedzą na zdiagnozowane w toku przygotowania LSR najważniejsze problemy mieszkańców. Podstawowym celem Strategii jest, zatem rozwiązanie lub co najmniej ograniczenie tych problemów.
3. Określone na poziomie **przedsięwzięć** „produkty", czyli konkretne, mierzalne efekty realizowanych projektów. Przedsięwzięcia stanowią zestaw wielu projektów, które choć różne i realizowane przez niezależne od siebie podmioty są jednocześnie komplementarne i stanowią propozycję rozwiązania określonego na poziomie celu szczegółowego problemu.

5.1.2 Cele ogólne

Przy określaniu celów ogólnych strategii przyjęto dwa podstawowe założenia:

1. Cel ogólny musi być odpowiedzią na długookresowe negatywne następstwa sformułowanych w procesie analizy problemów,
2. Cel ogólny powinien być zgodny ze strategią rozwoju województwa.

Ad 1. Stanowi to swoisty paradoks, ale relatywnie dobra sytuacja na rynku pracy w Bielskiej Krainie[9] może w dłuższym okresie czasu stanowić realne zagrożeniem dla utrzymania i dochodowości produkcji rybackiej. Podejmowanie zatrudnienia w branży kojarzonej z ciężką pracą i niezbyt wysokimi zarobkami przychodzi coraz trudniej młodym ludziom. Jest to jedna z tych kwestii, na którą zwracali uwagę rybacy uczestniczący w spotkaniach konsultacyjnych (patrz: SWOT W1). Dodatkowo, sektor rybacki boleśnie odczuwa zmiany zwyczajów żywieniowych Polaków. Do niedawna stała potrawa polskiego stołu - krajowy karp, ustępuje miejsca rybom innych gatunków, produktom przetworzonym, a nawet tańszym karpiom importowanym z zagranicy. W rezultacie, zarówno cena jak i produkcja karpia spada, a według części opinii uczestników konsultacji społecznych wręcz zanika. To wszystko dzieje się na terenach od setek lat związanych z rybactwem i położonych w bezpośredniej bliskości dużych rynków zbytu (aglomeracja śląska). Podstawowym negatywnym skutkiem tej sytuacji będzie, więc z jednej strony zanikanie przedsiębiorczości rybackiej, a z drugiej niedostateczne wykorzystanie znakomitych lokalnych zasobów przyrodniczych (np.: zbiorniki i cieki wodne), kulturowych (tradycje rybackie) i ludzkich (wiedza i doświadczenia rybaków). Odwróceniem tych negatywnych trendów byłby **rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej lokalne zasoby i rynki**.

[9] Jak opisano to już w Rozdziale III, poziom bezrobocia na terenie LSR jest niższy niż w reszcie województwa i kraju.

Kolejnym istotnym skutkiem problemów zdiagnozowanych w ramach konsultacji społecznych jest **niewystarczające dostosowanie warunków życia** (w tym oferty kulturalnej i turystycznej) **do oczekiwań** mieszkańców i turystów. Kwestia ta jest szczególnie istotna w kontekście dynamicznego rozwoju tego rodzaju oferty u polskich (np.: Dolny Śląsk) i czeskich sąsiadów. Brak aktywnych działań w tym zakresie ma bardzo negatywny wpływ dla rozwoju obszaru LSR. Po pierwsze, słaba oferta kulturalna powoduje wzmocnienie tendencji migracyjnych. Mieszkańcy obszarów wiejskich w poszukiwaniu poprawy, jakości życia, wybierając miejsce zamieszkania coraz bardziej uwzględniają kryterium „życia kulturalnego". Po drugie, turyści decydując się na wybór miejsca spędzania wolnego czasu porównują ofertę kulturalną poszczególnych regionów (również zagranicą), a także, jakość infrastruktury turystycznej.

Ostatnia ważna kwestia, którą uznać można za następstwo sformułowanych w procesie analizy problemów to **niewystarczające wykorzystanie zasobów środowiska**. Choć podstawowym zasobem Bielskiej Krainy jest właśnie środowisko przyrodnicze (zbiorniki wodne, tereny przylegające), to sposób jego wykorzystania, a nawet częściowo jego stan, pozostawia wiele do życzenia. W rezultacie, zarówno działania ściśle związane z rybactwem, jak i te zależne od potencjału wodnego nie mogą być realizowane w pełnym zakresie.

W rezultacie, trzy podstawowe skutki zdiagnozowanych w trakcie konsultacji społecznych problemów to:

1. Zanikanie przedsiębiorczości na obszarach rybackich w wyniku niedostatecznego wykorzystania lokalnych zasobów i rynków,
2. Niedostosowanie warunków życia do oczekiwań mieszkańców i turystów,
3. Niewystarczające wykorzystanie zasobów środowiska.

Ad 2. *Cel ogólny powinien być zgodny ze strategią rozwoju województwa.*
Lokalna Strategia Rozwoju jest jednym z wielu strategicznych dokumentów programowych dedykowanych obszarowi Bielskiej Krainy. Oprócz LSR istnieją również dokumenty strategiczne opracowywane na poziomie poszczególnych gmin oraz powiatu. To, co łączy wszystkie te opracowania to spójność z określonymi w strategii rozwoju województwa celami strategicznymi. Wszystkie z celów i przedsięwzięć określonych w LSR są również zgodne ze strategią województwa. Gwarancją tej spójności jest wykorzystanie, jako celów ogólnych LSR trzech celów operacyjnych zawartych w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+"* [10]:

Cel operacyjny A.4: Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.
Cel operacyjny B.3: Harmonia społeczna i wyskoków kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.
Cel operacyjny C.1: Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska

Uwzględniając, zatem te trzy cele operacyjne województwa śląskiego, a także opisane powyżej podstawowe negatywne skutki zdiagnozowanych problemów, za cele ogólne Lokalnej Strategii Rozwoju Bielskiej Krainy uznano:
Cel ogólny 1: *Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i społecznej wykorzystującej lokalne rynki i potencjały.*
Cel ogólny 2: *Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców.*
Cel ogólny 3: *Poprawa zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska.*

5.1.3. Cele szczegółowe

Cele szczegółowe odnoszą się do precyzyjnie zdefiniowanych podczas diagnozy obszaru i konsultacji społecznych problemów. Podstawą określonych w LSR celów i przedsięwzięć są wyniki intensywnych konsultacji społecznych przeprowadzonych w okresie od lipca do października 2015 roku. Zarówno wyniki badań ankietowych jak i również bezpośrednie opinie uczestników spotkań jednoznacznie wskazują, że do najważniejszych problemów mieszkańców Bielskiej Krainy należą[11]:

- Niska dochodowość i konkurencyjność gospodarstw rybackich,
- Niedostateczna aktywność gospodarcza sektora rybackiego,
- Niedostateczne wykorzystanie potencjału gospodarczego zbiorników i cieków wodnych,
- Niska aktywność społeczna,
- Gorsze warunki życia na obszarach wiejskich,
- Niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny i kulturalny terenu LSR,
- Ograniczony dostęp i słabe wykorzystanie przez mieszkańców i turystów potencjału wodnego,
- Niszczenie zbiorników wodnych i terenów przyległych w wyniku eutrofizacji,
- Niewykorzystywanie, a nawet degradacja zasobów kulturalnych Bielskiej Krainy - materialnych (np.: obiekty małej i dużej architektury) i niematerialnych (np.: zwyczaje, tradycje),
- Słaba infrastruktura drogowa.

[10] Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+", Katowice, lipiec 2013.
[11] Szczegółowe informacje na ten temat przedstawiono w Rozdziale III „Diagnoza".

Co ciekawe, bardzo podobną diagnozę najważniejszych problemów przedstawili nie tylko zwykli uczestnicy spotkań konsultacyjnych, ale również reprezentanci grup defaworyzowanych - ludzie młodzi (<35 lat), starsi (>55 lat) i rybacy. Z tak sformułowaną diagnozą zgodzili się również przedstawiciele Grupy Roboczej powołanej w celu przygotowania LSR. Wskazania dotyczące powyższych problemów znalazły się również w analizie SWOT (patrz: SWOT W1, W2, W3, W4, W5). Niestety pełna realizacja wszystkich oczekiwań mieszkańców okazała się niemożliwa z uwagi na uwarunkowania programowe[12] i prawne (konieczność przeznaczenia 50% środków finansowych na realizację operacji związanych z utworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy). W rezultacie RLGD podjęła decyzję o przeprowadzeniu konsultacji eksperckich w zakresie hierarchizacji problemów zgłaszanych przez mieszkańców. W tym celu powołano Grupę Roboczą składającą się z przedstawicieli grup defaworyzowanych i wszystkich sektorów: gospodarczego (przede wszystkim rybaków), społecznego i publicznego. Członkowie Grupy Roboczej uzgodnili, że z racji ograniczeń budżetowych LSR nie powinna przewidywać działań w zakresie remontu lub modernizacji materialnych zasobów kulturalnych Bielskiej Krainy (np.: obiekty małej i dużej architektury). Konsekwencją przeprowadzonych diagnoz, konsultacji społecznych i analiz eksperckich było zebranie wszystkich istotnych deficytów w ramach pięciu obszarów problemowych najbardziej odczuwanych przez mieszkańców:

- Nieprzygotowanie przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku,
- Niedostateczne wykorzystanie możliwości rozwoju poza podstawową działalnością rybacką,
- Niska aktywność społeczna mieszkańców terenu LSR,
- Niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny terenu LSR,
- Ograniczony dostęp i słabe wykorzystanie przez mieszkańców i turystów potencjału wodnego Bielskiej Krainy.

Każdy z tych pięciu problemów stał się podstawą do sformułowania jednego celu szczegółowego zgodnie z poniższą tabelą:

Tabela 14. Zdiagnozowane problemy i odpowiadające im cele szczegółowe.

Lp.	Problem	Cel szczegółowy
1.	Nieprzygotowanie przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.	1.1. Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich.
2.	Niedostateczne wykorzystanie możliwości rozwoju poza podstawową działalnością rybacką.	1.2. Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich.
3.	Niska aktywność społeczna mieszkańców terenu LSR.	2.1. Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców.
4.	Niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny terenu LSR	2.2. Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy.
5.	Ograniczony dostęp i słabe wykorzystanie przez mieszkańców i turystów potencjału wodnego Bielskiej Krainy.	3.1. Poprawa wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy.

Źródło: Opracowanie własne.

Cel szczegółowy 1.1: *Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich.*

Sformułowanie celu szczegółowego 1.1 jest bezpośrednim rezultatem konsultacji społecznych przeprowadzonych we wszystkich gminach terenu LSR oraz w przestrzeni wirtualnej (ankiety internetowe). Jak to wyraził jeden z nich, uczestniczący w „naradzie obywatelskiej" przedstawicieli sektora rybackiego: *Świata nie zmieniają kustosze, świat zmieniają wizjonerzy!* Rozwinięciem tego stwierdzenia była opracowana przez eksperta lista konkretnych działań, które należy podjąć w najbliższych latach, w tym m.in.[13]:

- Akwakultura na świecie to przede wszystkim biznes, zatem rozwój powinien zmierzać w kierunku poprawy efektywności ekonomicznej i generacji zysków,
- Wykorzystanie osiągnięć technologicznych sprzyjających rozwojowi, rozwój związków z sektorem R&D (badania i rozwój),
- Działania zmierzające do uzyskania większej ilości produktu, przy niezaburzonej jego, jakości,

[12] Projektowane rozwiązania dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach priorytetu 4. Pismo Departamentu Rybołówstwa MRiRW nr RYBoz-AW-077-75/15(5048) z 22 października 2015r. oraz b) MGMiŻŚ nr RYBlsr-RKM-034-20/15(5754) z 1 grudnia 2015r.

[13] Mirosław Kuczyński, PIW Bielsko-Biała, Polskie Towarzystwo Rybackie, „Rybactwo - mocne i słabe strony", prezentacja podczas narady obywatelskiej z sektorem rybackim w dniu 10 września 2015 r.

- Lepsza efektywność finansowa,
- Rozwój przetwórstwa, możliwe stopniowe odchodzenie od sprzedaży ryby żywej,
- Konieczny rozwój działań propagujących i marketingowych, także zdobycie nowych rynków.

Wspólnym mianownikiem przedstawionych powyżej działań jest przekonanie o konieczności poprawy konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich. Cel 1.1 jest jednym z dwóch zaprojektowanych w LSR środków do realizacji wymogu przeznaczenia 50% budżetu na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. Należy przy tym podkreślić, że realizacja tego celu jest spójna z określonymi w art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014 celami a oraz c, a także przedstawionymi przez MRiRW[14] rodzajami operacji, na które przyznawana jest pomoc.

Cel szczegółowy 1.2: *Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich.*

Cel szczegółowy 1.2 jest również konsekwencją konsultacji społecznych przeprowadzonych w terenie (spotkania z mieszkańcami, grupami defaworyzowanymi) i przestrzeni wirtualnej (ankiety internetowe). Spośród wszystkich biorących udział w ankiecie internetowej, aż 2/3 wskazała „tworzenie miejsc pracy", jako to działanie, na którym powinna skupić się działalność RLGD. Mając świadomość ograniczeń związanych z tworzeniem miejsc pracy związanych z podstawową działalnością rybacką, zdecydowano o wykorzystaniu możliwości wpływania na rynek pracy również poprzez różnicowanie działalności gospodarczej. Wybór tej możliwości jest również ściśle związany ze zgłaszanym podczas konsultacji problemem sezonowości oraz niskiej dochodowości produkcji karpia. Odpowiedzią na ten problem byłoby zapewnienie rybakom możliwości prowadzenia działalności gospodarczej poza podstawową produkcją rybacką. Dodatkowym efektem realizacji tego celu byłoby rozwiązanie innego ze wskazanych w analizie SWOT problemów - „Niedostateczne wykorzystanie potencjału wodnego w zakresie prowadzania działalności gospodarczej". Realizacja celu jest spójna z określonym w Art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014 celem b).

Cel szczegółowy 2.1:*Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców*

Kwestia aktywności społecznej mieszkańców była bardzo mocno podkreślana podczas bezpośrednich spotkań z mieszkańcami. W sytuacji bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami RLGD, a także, co nie mniej istotne, również kontaktu z innymi mieszkańcami gminy, uczestnicy spotkań wskazywali na różnice, w jakości życia między miastem a wsią. Szczególnie akcentowany był problem zagospodarowania wolnego czasu na obszarach wiejskich, zwłaszcza dla przedstawicieli grup defaworyzowanych - ludzi młodych oraz starszych. Problem ten będzie jeszcze bardziej dotkliwy w obliczu starzenia się społeczeństwa i wydłużenia długości życia, na co wskazuje również diagnoza obszaru (Rozdział III). Wnioski te znalazły również swoje odzwierciedlenie w analizie SWOT (patrz: SWOT W2, W4 oraz T2).

Poprzez realizację celu szczegółowego 1.2 RLGD chce wpłynąć na poprawę, jakości życia na obszarach wiejskich - gdzie życie rozumiane będzie nie tylko, jako bierny odpoczynek po pracy (syndrom „sypialni"), ale przede wszystkim, jako atrakcyjne, wspólne spędzanie wolnego czasu. Cel szczegółowy 2.1 Jest jednym z dwóch zaprojektowanych w LSR środków do realizacji celu ogólnego nr 2 - Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców. Podkreślenia wymaga również to, że jego realizacja jest spójna

z określonym w Art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014 celem d).

Cel szczegółowy 2.2:Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy.
Temat odpowiedniego wykorzystania walorów turystycznych Bielskiej Krainy był bardzo często poruszany podczas spotkań konsultacyjnych. Z jednej strony zwracano uwagę na progres, jaki się dokonał od czasu uruchomienia funduszy UE, ale a drugiej bardzo mocno wyrażano rozczarowanie wciąż niską atrakcyjnością turystyczną obszaru LSR, zwłaszcza w porównaniu do ościennych obszarów w Polsce (np.: Dolny Śląsk) i Czechach. Potwierdzeniem znaczenia turystyki dla rozwoju obszaru LSR są również wyniki diagnozy przedstawionej w Rozdziale III. Niestety w dalszym ciągu potencjał turystyczny Bielskiej Krainy nie jest dostatecznie wykorzystywany. Potwierdzeniem tego była między innymi ekspertyza przedstawiona podczas narady obywatelskiej, w której wskazano między innymi następujące wnioski z przeprowadzonego audytu obszaru turystyki:

- Niski stopień wykorzystania walorów do budowania oferty turystycznej,
- Brak spójnej, wyróżnikowej oferty w postaci sprofilowanych produktów turystycznych – w ofercie jedynie walory turystyczne,

[14] Projektowane rozwiązania dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach priorytetu 4. Pismo Departamentu Rybołówstwa MRiRW nr RYBoz-AW-077-75/15(5048) z 22 października 2015r. oraz b) MGMiŻŚ nr RYBlsr-RKM-034-20/15(5754) z 1 grudnia 2015r.

- Skromna oferta dla dzieci i młodzieży,
- Słabo przystosowana przestrzeń turystyczna do potrzeb osób niepełnosprawnych,
- Brak wizerunkowych pamiątek regionalnych,
- Brak oznakowania atrakcji turystycznych w terenie,
- Słaby stopień skomunikowania między gminami,
- Brak współpracy gmin w zakresie tworzenia i rozwoju wspólnych produktów turystycznych,
- System informacji turystycznej Bielska-Białej i powiatu bielskiego – brak aktualizacji informacji.

Wnioski te zostały zaprezentowane i jednomyślnie przyjęte przez członków Grupy Roboczej ds. LSR na spotkaniu w dniu 10 września 2015 roku.

Problem niedostatecznego wykorzystania potencjału turystycznego terenu LSR, w tym powodów tego stanu rzeczy został przedstawiony również w analizie SWOT (patrz: SWOT W2, W3, W4, W5 oraz T2). Warto przy tym również podkreślić, że w analizie SWOT wskazano również aktualny (mocne strony) i przyszły (szanse) potencjał rozwojowy w zakresie turystyki (patrz: SWOT S2, S3, S5 oraz O5).

Realizacja celu szczegółowego 2.2 ma spowodować jak najlepsze wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy. Opisywany cel jest jednym z dwóch zaprojektowanych w LSR środków do realizacji celu ogólnego nr 2 *Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców*. Należy podkreślić, że realizacja tego celu jest spójna z określonym w Art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014 celem d) oraz przedstawionymi przez MRiRW[15] rodzajami operacji, na które przyznawana jest pomoc.

Cel szczegółowy 3.1:*Poprawa wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy.*

Choć na całym terenie Bielskiej Krainy zbiorniki i cieki wodne zajmują bardzo istotną część obszaru, to w zgodnej opinii uczestników konsultacji społecznych potencjał ten nie jest wykorzystywany w sposób właściwy. Zbiorniki i cieki wodne nie są zasobem mającym istotne znaczenie dla rozwoju życia społecznego lub turystyki. Na obszarze Bielskiej Krainy występują także zniszczenia, które są wynikiem zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej lub szkody spowodowane działalnością chronionych gatunków zwierząt na akwenach podmiotów branży rybackiej. Poprzez realizację celu szczegółowego 3.1 RLGD chce przywrócić wodzie jej należne miejsce w rozwoju życia społecznego i turystyki. Konieczne jest także odtworzenie pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury, w przypadku jego zniszczenia w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej lub szkody spowodowanej działalnością chronionych gatunków zwierząt. Z racji ograniczeń budżetowych, cel szczegółowy 3.1 jest jedynym z zaprojektowanych w LSR środków do realizacji celu ogólnego nr 3 - *Poprawa zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska.* Co ważne, jego realizacja jest spójna z określonym w Art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014 celem c).

5.1.4. Przedsięwzięcia

Analiza dostępnych danych, badania własne RLGD, a przede wszystkim konsultacje społeczne pozwoliły na identyfikację przyczyn składających się na problemy odczuwane przez mieszkańców obszaru objętego LSR. Efekt tej analizy przedstawiony został w Rozdziale IV (SWOT) i Rozdziale III (Diagnoza). W rezultacie wyodrębniono 8 głównych przyczyn zdiagnozowanych problemów, które w toku dalszej pracy zostały przeformułowane na przedsięwzięcia. Tak przygotowana lista potencjalnych przedsięwzięć została następnie poddana konsultacjom społecznym w ramach Grupy Roboczej ds. LSR[16] oraz za pośrednictwem strony internetowej.

Rezultatem przeprowadzonych konsultacji było wyeliminowanie jednego z przedsięwzięć („Zachowanie materialnego dziedzictwa lokalnego"). Uznano, że koszty związane ze skuteczną realizacją tego działania przekraczają możliwości finansowe RLGD. Ostatecznie, więc wybrano do realizacji 8 przedsięwzięć, które spełniły następujące kryteria:

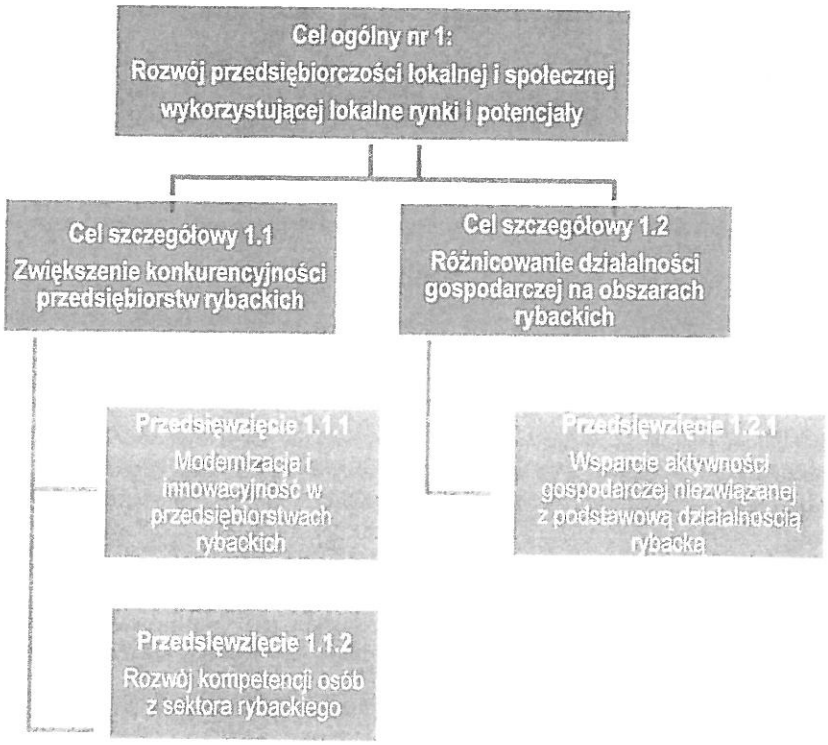
- Stanowią kluczową przyczynę zdiagnozowanych w toku konsultacji społecznych problemów,
- Wskazują na konkretne braki w zasobach materiałowych, infrastrukturalnych, usługowychw kontekście rozwiązania zdiagnozowanych problemów,
- Są wobec siebie rozłączne (nie krzyżują się ani nie zachodzą na siebie),
- Są przypisane do nie więcej niż jednego celu szczegółowego.

---

[15] Projektowane rozwiązania dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach priorytetu 4. Pismo Departamentu Rybołówstwa MRiRW nr RYBoz-AW-077-75/15(5048) z 22 października 2015r.

[16] W dniu 10 września 2015 roku.

Wykres 1. Logika interwencji w ramach celu ogólnego nr 1

Przedsięwzięcie 1.1.1 *Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 1: *Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i społecznej wykorzystującej lokalne rynki i potencjały*
Cel szczegółowy 1.1: *Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich*

Uzasadnienie:
Zarówno opinie uczestników konsultacji społecznych jak i przygotowana na potrzeby narady obywatelskiej ekspertyza[17] potwierdzają, że przedsiębiorstwa rybackie na terenie Bielskiej Krainy są na relatywnie niskim poziomie zaawansowania technologicznego (patrz: SWOT W1). Tego typu sytuacja zdecydowanie ogranicza możliwość funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku.
Skuteczna realizacja przedsięwzięcia pozwoli nie tylko na osiągnięcie celu szczegółowego, ale również stanowić będzie ważny mechanizm realizacji wymogu przeznaczenia 50% środków finansowych na realizację operacji związanych z utworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. Warunkiem otrzymania dofinansowania w ramach tego przedsięwzięcia będzie, bowiem stworzenie lub utrzymanie, co najmniej 1 miejsca pracy, przy czym kryteria wyboru operacji faworyzują wnioskodawców planujących stworzyć więcej miejsc pracy niż założony limit. Dodatkowo, kryteria wyboru operacji będą premiować również projekty innowacyjne. Realizacja przedsięwzięcia ma także wyjść naprzeciw oczekiwaniom młodych ludzi, ma pobudzić w nich przedsiębiorczość i zachęcić do stworzenia własnego biznesu.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia celów określonych w Rozporządzeniu 508/2014 art. 63 ust. 1 pkt a: *Podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury.*
Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez projekty konkursowe. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- zakup sprzętu, maszyn i wyposażenia dla działalności w ramach działalności rybackiej,
- tworzenie i rozwój systemów sprzedaży bezpośredniej produktów rybactwa,
- budowa, przebudowa lub remont obiektów służących do prowadzenia działalności rybackiej,
- poprawawarunkówpracy,

[17]Mirosław Kuczyński, PIW Bielsko-Biała, Polskie Towarzystwo Rybackie, „Rybactwo - mocne i słabe strony", prezentacja podczas narady obywatelskiej z sektorem rybackim w dniu 10 września 2015 r.

Przedsięwzięcie 1.1.2 *Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 1: *Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i społecznej wykorzystującej lokalne rynki i potencjały*
Cel szczegółowy 1.1: *Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich*

Uzasadnienie:
Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich z terenu LSR wymaga nie tylko modernizacji technologicznej, ale również zapewnienia wysokich kompetencji samych rybaków. Przez dziesięciolecia wiedza i doświadczenie stanowiły o sile rybactwa Bielskiej Krainy. Zostało to również podkreślone wśród mocnych stron analizy SWOT (patrz: SWOT S1) . Realizacja przedsięwzięcia ma doprowadzić do wykorzystania i umocnienia tej mocnej strony obszaru LSR.
Skuteczna realizacja przedsięwzięcia pozwoli nie tylko na osiągnięcie celu szczegółowego, ale również stanowić będzie ważny mechanizm tworzenia lub utrzymania miejsc pracy. Kryteria wyboru operacji będą premiować, bowiem projekty zakładające stworzenie lub utrzymanie, co najmniej 1 miejsca pracy. Realizacja przedsięwzięcia ma także wyjść naprzeciw oczekiwaniom młodych ludzi, ma im pomoc w wejściu lub utrzymaniu się na rynku pracy w sektorze rybackim.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w Rozporządzeniu 508/2014 w art. 63 ust. 1 pkt a: *Podnoszenie wartości produktów, tworzenie miejsc pracy, zachęcanie młodych ludzi i propagowanie innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury*, a także pkt..*b: wspieranie różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenie miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury.*
Przedsięwzięcie będzie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe i projekt współpracy. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- szkolenia zawodowe pozwalające na nabycie nowych kwalifikacji,
- udział w kursach, konferencjach, stażach lub innych formach edukacyjnych mających na celu poprawę kwalifikacji zawodowych osób pracujących w sektorze rybackim,
- wizytystudyjne,
- zdobywanie nowych umiejętności zawodowych związanych z sektorem rybackim, wymiana doświadczeń.

Przedsięwzięcie 1.2.1 *Wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką*

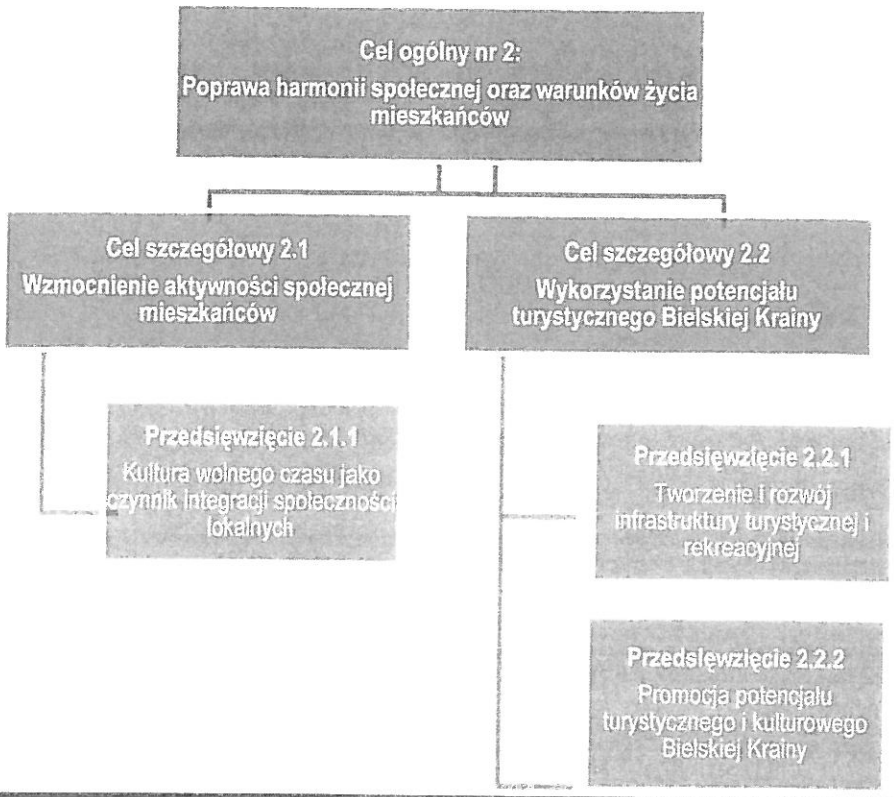
Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 1: *Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i społecznej wykorzystującej lokalne rynki i potencjały*
Cel szczegółowy 1.2: *Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich*

Uzasadnienie:
Potencjał wodny Bielskiej Krainy stwarza duże możliwości rozwoju przedsiębiorczości, a co za tym idzie tworzenia miejsc pracy niezwiązanych z podstawową działalnością rybacką. Przedsięwzięcie 1.2.1 stanowi kluczowy sposób realizacji wymogu przeznaczenia 50% środków finansowych na realizację operacji związanych z utworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. Kryteria wyboru operacji będą premiować projekty zakładające stworzenie lub utrzymanie, co najmniej 1 miejsca pracy. Realizacja przedsięwzięcia ma także doprowadzić do ograniczenia problemów związanych z niską dochodowością i sezonowością produkcji (karp). Poza tym, możliwość różnicowania działalności gospodarczej stanowić może ważny argument dla młodych ludzi zastanawiających się nad swoim życiem zawodowym.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w art. 63 ust. 1 pkt b Rozporządzenia 508/2014: *Wspieranie różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenia miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury*
Przedsięwzięcie będzie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- zakup sprzętu i wyposażenia dla działalności produkcyjnej i usługowej,
- tworzenie i modernizacja bazy gastronomicznej i noclegowej,
- obiekty okołoturystyczne (np.: wypożyczalnie sprzętu turystycznego),
- usługidlaludności,
- rękodzielnictwo i rzemiosło,
- przetwórstworolno-spożywcze.

Wykres 2. Logika interwencji w ramach celu ogólnego nr 2

Przedsięwzięcie 2.1.1 *Kultura wolnego czasu, jako czynnik integracji społeczności lokalnych*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 2: *Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców*
Cel szczegółowy 2.1: *Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców*

Uzasadnienie:
Jednym z podstawowych kryteriów oceny dobrostanu społecznego jest, jakość tzw. kultury wolnego czasu. O ile mieszkańcy miast mają wiele różnych możliwości spędzania wolnego czasu, to mieszkańcy obszarów wiejskich (w tym rybackich) są pod tym względem w dużo gorszej sytuacji. Taka sytuacja nie tylko negatywnie wpływa na dobrostan społeczny, jako taki, ale również stanowi istotny czynnik dezintegracji społecznej. Realizacja operacji w tym zakresie doprowadzić ma do zachowania i promowania dziedzictwa kulturowego rybołówstwa, poprawy atrakcyjności spędzania czasu wolnego na obszarach rybackich, ale przede wszystkim poprawić integrację społeczności lokalnych. Przedsięwzięcie ma również szczególne znaczenie dla zidentyfikowanych na terenie LSR grup defaworyzowanych - młodzieży i osób starszych - które w coraz mniejszym stopniu biorą udział w życiu lokalnych społeczności.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w art. 63 ust. 1 pkt d Rozporządzenia 508/2014: *propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego*. Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursow i projekt współpracy. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- organizacja wydarzeń kulturalnych i promocyjnych,
- organizacja wydarzeń rekreacyjno-sportowych,
- działania aktywizujące lokalne społeczności,
- organizacja zawodów sportowych, wędkarskich, turniejów,
- działania edukacyjne.

Realizowane projekty w ramach w/w przedsięwzięcia mają swoim charakterem obejmować działania zmierzające do promowania, zachowania lub upowszechniania dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego.

Przedsięwzięcie 2.2.1 *Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 2: *Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców*
Cel szczegółowy 2.2: *Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy*

Uzasadnienie:
Zasoby przyrodnicze i kulturowe Bielskiej Krainy dają podstawę do intensywnego rozwoju turystyki i rekreacji. Niestety aktualny stan infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej nie przystaje do aspiracji regionu oraz wysokich standardów narzuconych przez tereny sąsiednie (Czechy, Dolny Śląsk). Poprawa tego obszaru pozwoli również na rozwój działań podejmowanych w ramach przedsięwzięcia 1.2.1 tj. różnicowania działalności na obszarach rybackich. Brak dostatecznych inwestycji infrastrukturalnych uniemożliwia wykorzystanie opisanego w analizie SWOT (vide: SWOT S2, S3, S4, S5) potencjału turystycznego.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w art. 63 ust. 1 pkt d Rozporządzenia 508/2014: *propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego.*
Przedsięwzięcie realizowane będzie poprzez projekty konkursowe. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- tworzenie miejsc wypoczynkowych, biwakowych, punktów widokowych i innej małej infrastruktury turystycznej,
- budowa, remont, przebudowa publicznej infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych i rekreacyjnych, np.: ścieżki rowerowe i edukacyjne, szlaki turystyczne i kajakowe, tereny biwakowe, punkty widokowe, trasy narciarstwa biegowego, zjazdowego, szlaków wodnych, rowerowych, konnych, place zabaw z siłowniami zewnętrznymi, zadaszonymi miejscami grillowym, etc.
- zagospodarowanie zbiorników i cieków wodnych w celach turystycznych,
- zakup wyposażenia do ogólnodostępnych i niekomercyjnych obiektów turystycznych i rekreacyjnych,
- likwidacja barier architektonicznych w obiektach turystycznych i sportowo-rekreacyjnych;

Przedsięwzięcie 2.2.2 *Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy*

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 2: *Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców*
Cel szczegółowy 2.2: *Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy*

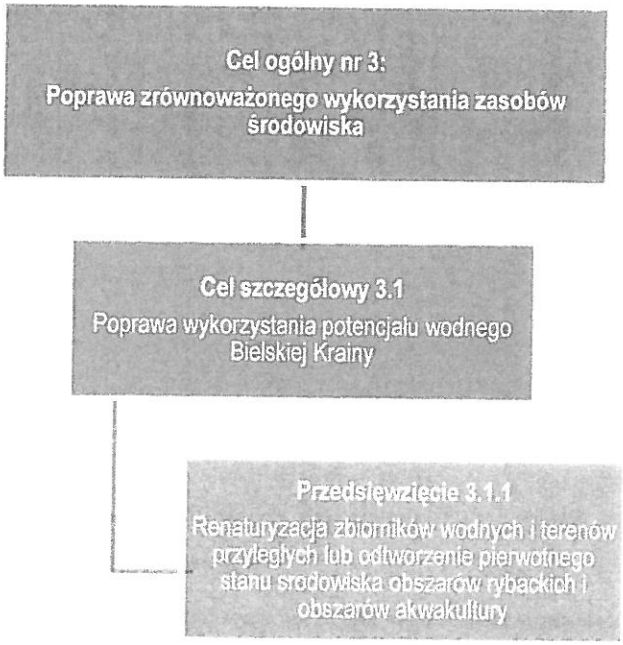
Uzasadnienie:
Realizacja przedsięwzięcia 2.2.2 jest uzupełnieniem działań realizowanych w ramach przedsięwzięcia 2.2.1. Właściwe wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy wymaga, bowiem poza poprawą stanu infrastruktury również podjęcia działań promocyjnych, tak, aby region był rozpoznawalny i atrakcyjny dla turystów. Dodatkowym efektem działań promocyjnych będzie również wzmocnienie przedmiotu promocji - potencjału kulturowego, a tym samym dobrostanu społecznego obszaru LSR.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w art. 63 pkt d Rozporządzenia 508/2014: *propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego.* Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez projekty konkursowe i projekt współpracy. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- wydarzenia i imprezy promujące turystykę, lokalną kulturę i produkty, związane
- zakładanie oraz prowadzenie stron i portali internetowych poświęconych turystyce, lokalnej kulturze i produktom,
- wydawanie publikacji, folderów poświęconych turystyce, lokalnej kulturze i produktom,
- udział w targach, konferencjach, seminariach dotyczących turystyki, lokalnej kultury i produktów,
- badania i ekspertyzy dotyczące turystyki i lokalnej kultury,
- oznakowanie i promocja produktów lokalnych,
- zakup towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycyjnych zawodów lub tradycji społeczności lokalnych, w tym kulinarnych,
- promocję i organizację lokalnej twórczości kulturalnej,
- badania i analizy dotyczące ruchu turystycznego,
- działania z zakresu spójnej wizualizacji (oznakowania) produktów i samego terenu LSR,
- oznakowanie obiektów małej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej,
- przygotowanie lokalnych przewodników.

Realizowane projekty w ramach w/w przedsięwzięcia mają swoim charakterem obejmować działania zmierzające do promowania, zachowania lub upowszechniania dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego.

Wykres 3.Logika interwencji w ramach celu ogólnego nr 3

Przedsięwzięcie 3.1.1 ***Renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych lub odtworzenie pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury***

Przedsięwzięcie przyczynia się do realizacji:
Cel ogólny 3: *Poprawa zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska*
Cel szczegółowy 3.1: *Poprawa wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy*

Uzasadnienie:
Realizacja przedsięwzięcia 3.1.1 ma doprowadzić do ograniczenia jednej z podstawowych barier w wykorzystaniu potencjału wodnego, jako zasobu przyczyniającego się do rozwoju turystyki, ale również życia społecznego mieszkańców lub odtworzenia stanu pierwotnego środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury, w przypadku jego zniszczenia w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej lub szkody spowodowanej działalnością chronionych gatunków zwierząt. Składane podczas konsultacji społecznych deklaracje i wezwania podmiotów publicznych, społecznych i prywatnych skłaniają RLGD do podjęcia działań w tym zakresie.

Sposób realizacji:
Przedsięwzięcie ma przyczynić się do osiągnięcia następującego celu określonego w art. 63 pkt c Rozporządzenia 508/2014: *wspieranie i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym operacje na rzecz łagodzenia zmiany klimatu.* Przedsięwzięcie będzie realizowane poprzez projekty konkursowe. Wśród operacji realizowanych w ramach tego przedsięwzięcia znajdą się m.in.:

- renaturyzacja zbiorników wodnych,
- odtwarzanie pierwotnego stanu terenów przyległych do zbiorników wodnych;
- odtwarzanie pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury, w przypadku jego zniszczenia w wyniku zdarzeń noszących znamiona klęski żywiołowej lub szkody spowodowanej działalnością chronionych gatunków zwierząt.

Tabela 15. Matryca logiczna powiązań diagnozy obszaru i ludności, analizy SWOT oraz celów i wskaźników

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
Nieprzygotowanie przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku	**Cel ogólny 1** Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i społecznej wykorzystującej lokalne rynki i potencjały	**Cel szczegółowy 1.1** *Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich.*	**1.1.1** Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich	1) 11 zmodernizowanych przedsiębiorstw rybackich dzięki wsparciu LSR. 2) 11 przedsiębiorstw-rybackich, które w wyniku modernizacji utworzyły lub utrzymały miejsce pracy. 2 spotkania informacyjno-konsultacyjne LGD z mieszkańcami.	11 utworzonych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR	Wzrost liczby podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców na terenie LSR	1) Zmiany w przepisach prawa dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej (np.: obciążenia fiskalne), 2) Pogorszenie sytuacji gospodarczej spowoduje konieczność ograniczenia zatrudnienia lub likwidacji zakładów pracy. 3) Dodatkowo: SWOT (T1)
			1.1.2 Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego	60 osób z sektora rybackiego, które w wyniku wsparcia z LSR uzyskały nowe kompetencje. 2 zrealizowane projekty współpracy.			
Niedostateczne wykorzystanie możliwości rozwoju poza podstawową działalnością rybacką		**Cel szczegółowy 1.2** *Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich*	**1.2.1** Wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką	11 podmiotów gospodarczych, które dzięki wsparciu LSR utworzyły lub utrzymały miejsce pracy poza podstawową działalnością rybacką. 2 spotkania informacyjno-konsultacyjne LGD z mieszkańcami.	11 utworzonych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR.		1) Zmiany prawne utrudnią wykorzystywanie potencjału wodnego w celach gospodarczych. 2) Zwiększenie obciążeń fiskalnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej. 3) Dodatkowo: SWOT (T1, T5)
Niska aktywność społeczna mieszkańców terenu LSR.	**Cel ogólny 2:** Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców	**Cel szczegółowy 2.1** *Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców*	**2.1.1** Kultura wolnego czasu, jako czynnik integracji społeczności lokalnych	15 zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności. 1 zrealizowany międzynarodowy projekt współpracy.	6500 uczestników spotkań społeczności lokalnej na terenie LSR.	≥150 000 osób korzystających z oferty turystyczno-kulturalnej na terenie LSR.	1) Pogorszenie sytuacji ekonomicznej w kraju wpłynie negatywnie na siłę nabywczą mieszkańców i ich aktywność społeczną.
Niedostatecznie wykorzystany potencjał turystyczny terenu LSR		**Cel szczegółowy 2.2** *Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy*	**2.2.1** Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	21nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. 1 obiekt turystyczny lub rekreacyjny, który dzięki	≥65000 udzielonych noclegów. 1 utworzone miejsce pracy w obiektach turystycznych		1) Osłabienie atrakcyjności turystycznej BK w wyniku zdynamizowania działań terenów ościennych. 2) Ograniczenie aktywności inwestycyjnej jsfp w wyniku pogorszenia sytuacji budżetowej. 3) Dodatkowo: SWOT (T4, T5)

Zidentyfikowane problemy/wyzwania społeczno-ekonomiczne	Cel ogólny	Cele szczegółowe	Planowane przedsięwzięcia	Produkty	Rezultaty	Oddziaływanie	Czynniki zewnętrzne mające wpływ na realizację działań i osiągnięcie wskaźników
				wsparciu LSR utworzy miejsce pracy;	lub rekreacyjnych		
			2.2.2 Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy	1) 28 wydarzeń promujących kulturę lokalną, które otrzymały wsparcie w ramach LSR. 2) 9 produktów promocyjnych wprowadzonych do dystrybucji dzięki wsparciu z LSR. 3) 1 zrealizowany projekt współpracy.			
Ograniczony dostęp i słabe wykorzystanie przez mieszkańców i turystów potencjału wodnego BK.	Poprawa zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska	**Cel szczegółowy 3.1** *Poprawa wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Kr.*	**3.1.1** Renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych lub odtworzenie pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury	10 tys. m² obszarów wodnych przywróconych lub odtworzonych do pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury w wyniku wsparcia LSR.	2 zbiorniki wodne przywrócone lub odtworzone do użytku publicznego lub użytku gospodarczego	2 zbiorniki wodne na terenie LSR wymagające przywrócenia lub odtworzenia do stanu pierwotnego środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury	1) Brak porozumienia sektora publicznego z przedstawicielami środowisk ekologicznych. 2) Dodatkowo: SWOT (T3)

5.2. Specyfikacja wskaźników

Każdy z zastosowanych w LSR wskaźników dedykowany jest do konkretnego celu odpowiednio na poziomie celów ogólnych, szczegółowych i przedsięwzięć. Wszystkie wskaźniki spełniają wymóg mierzalności i weryfikowalności w oparciu o wiarygodne dane. W tym celu wykorzystane zostaną zarówno dane gromadzone od beneficjentów (przede wszystkim na poziomie przedsięwzięć i celów szczegółowych) jak i informacje ogólnodostępne w Banku Danych Lokalnych.

Tabela 16. Uzasadnienie wyboru wskaźników

Lp.	Cel LSR	Wskaźnik	Uzasadnienie
1.	CO 1	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców na terenie LSR.	Wskaźnik dotyczy zmian makroekonomicznych i makrospołecznych, wykraczających poza bezpośrednie efekty operacji, lecz ściśle z nimi związanych. **GUSBDL**
2.	CS 1.1	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR.	Wskaźnik bezpośrednio odwołuje się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikują stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.
		Liczba zmodernizowanych przedsiębiorstw rybackich dzięki wsparciu LSR (w tym innowacyjnych).	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
3.	P 1.1.1	Liczba przedsiębiorstw rybackich, które w wyniku modernizacji utworzyły lub utrzymały miejsce pracy.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
		Liczba spotkań informacyjno- konsultacyjnych LGD z mieszkańcami.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
4.	P 1.1.2	Liczba osób z sektora rybackiego, które w wyniku wsparcia z LSR uzyskały nowe kompetencje. (w tym dla grup defaworyzowanych).	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
		Liczba podmiotów gospodarczych, które dzięki rozwojowi kompetencji utworzyły lub utrzymały miejsce pracy.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
		Liczba zrealizowanych projektów współpracy.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
5.	CS 1.2	Liczba utworzonych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR.	Wskaźnik bezpośrednio odwołuje się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikują stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.
6.	P 1.2.1	Liczba podmiotów gospodarczych, które dzięki wsparciu LSR utworzyły lub utrzymały miejsce pracy poza podstawową działalnością rybacką.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
		Liczba spotkań informacyjno- konsultacyjnych LGD z mieszkańcami.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
7.	CO 2	Liczba osób korzystających z oferty turystyczno-kulturalnej na terenie LSR.	Wskaźnik dotyczy zmian makroekonomicznych i makrospołecznych, wykraczających poza bezpośrednie efekty operacji.
8.	CS 2.1	Liczba uczestników spotkań społeczności lokalnej zrealizowanych w wyniku wdrożenia LSR	Wskaźnik bezpośrednio odwołujący się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikują stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.

Lp.	Cel LSR	Wskaźnik	Uzasadnienie
9.	P 2.1.1	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności. (w tym dla grup defaworyzowanych).	Wskaźniki mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
10.		Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projekt międzynarodowy.	Wskaźniki mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
11.	CS 2.2	Liczba udzielonych noclegów.	Wskaźniki bezpośrednio odwołują się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikują stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.
12.		Liczba utworzonych miejsc pracy w obiektach turystycznych lub rekreacyjnych.	Wskaźniki bezpośrednio odwołują się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikują stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.
13.	P 2.2.1	Liczba nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
14.		Liczba obiektów turystycznych lub rekreacyjnych, które dzięki wsparciu LSR utworzyły miejsce pracy.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
15.	P 2.2.2	Liczba wydarzeń promujących kulturę lokalną, które otrzymały wsparcie w ramach LSR. Liczba produktów promocyjnych wprowadzonych do dystrybucji dzięki wsparciu z LSR. Liczba zrealizowanych projektów współpracy.	Wskaźniki mierzą fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.
16.	CO 3	Liczba zbiorników wodnych na terenie LSR wymagających przywrócenia lub odtworzenia do stanu pierwotnego środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury	Wskaźnik dotyczy zmian makroekonomicznych i makrospołecznych, wykraczających poza bezpośrednie efekty operacji.
17.	CS 3.1	Liczba zbiorników wodnych przywróconych lub odtworzonych do użytku publicznego lub użytku gospodarczego	Wskaźniki bezpośrednio odwołują się do efektów odczuwanych przez grupę docelową w wyniku wdrożenia operacji. Weryfikują stopień eliminacji zdiagnozowanych problemów.
18.	P 3.1.1	Wielkość obszarów wodnych przywróconych lub odtworzonych do pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury w wyniku wsparcia LSR.	Wskaźnik mierzy fizyczne efekty zrealizowanych operacji, składających się na przedsięwzięcie.

Tabela 17. Cele i wskaźniki dla celu ogólnego 1

1.0	CEL OGÓLNY	ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI LOKALNEJ I SPOŁECZNEJ WYKORZYSTUJĄCEJ LOKALNE RYNKI I POTENCJAŁY				
1.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Zwiększeniekonkurencyjnościprzedsiębiorstwrybackich				
1.2		Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan na 2023 rok	Źródło danych/ sposób pomiaru
w 1.0	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców na terenie LSR.		Sztuka (liczba)	165,3[18]	wzrost	Dane BDL, GUS.
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2015 rok**	**Plan na 2023 rok**	**Źródło danych / sposób pomiaru**
w 1.1	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR.		Miejsce pracy (liczba)	0	11	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
w 1.2	Liczba utworzonych lub utrzymanych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR.		Miejsce pracy (liczba)	0	11	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.

Przedsięwzięcia		**Grupydocelowe**	**Sposób realizacji (konkurs, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)**	**Wskaźniki produktu**				
				Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość**		**Źródło danych / sposób pomiaru**
						Początkowa 2015 rok	**Końcowa 2023 rok**	
1.1.1	Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich.	Właściciele i pracownicy przedsiębiorstw rybackich ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych.	Konkurs	Liczba zmodernizowanych przedsiębiorstw rybackich dzięki wsparciu LSR. (w tym innowacyjnych)	Sztuka (liczba)	0 0	11 2	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
				Liczba przedsiębiorstw rybackich, które w wyniku modernizacji utworzyły lub utrzymały miejsce pracy.	Sztuka (liczba)	0	11	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
			Aktywizacja	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Sztuka (liczba)	0	2	*Dane własne LGD*

[18] Wskaźnik GUS BDL, dane za 2013.

1.1.2	Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego	Właściciele i pracownicy przedsiębiorstw rybackich ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych.	Konkurs, projekt współpracy, projekt własny	Liczba osób z sektora rybackiego, które w wyniku wsparcia z LSR uzyskały nowe kompetencje. (w tym dla grup defaworyzowanych).	Osoba (liczba) Osoba (liczba)	0 0	60 30	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy.	Sztuka (liczba)	0	2	Dane LGD.
1.2.1	Wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką	Mikro i małe przedsiębiorstwa. Mieszkańcy ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych.	Konkurs	Liczba podmiotów gospodarczych, które dzięki wsparciu LSR utworzyły lub utrzymały miejsce pracy poza podstawową działalnością rybacką.	Sztuka (liczba)	0	11	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
			Aktywizacja	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	Sztuka (liczba)	0	2	Dane własne LGD
SUMA				5 985 009,00 PLN				

Tabela 18. Cele i wskaźniki dla celu ogólnego 2

2.0	CEL OGÓLNY	POPRAWA HARMONII SPOŁECZNEJ ORAZ WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW			
2.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców			
2.2		Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy			
	Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan na 2023 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
w 2.0	Liczba osób korzystających z oferty turystyczno-kulturalnej na terenie LSR.	Osoba (liczba)	134 414[19]	≥150 000	Dane GUS oraz gmin. Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.

[19]Wskaźnik zagregowany na podstawie danych BDL, dane za 2014(liczba udzielonych noclegów ogółem + liczba uczestników imprez).

	Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	Jednostka miary	Stan początkowy 2015 rok	Plan na 2023 rok	Źródło danych / sposób pomiaru
w 2.1	Liczba uczestników spotkań społeczności lokalnej zrealizowanych w wyniku wdrożenia LSR.	Osoba (liczba)	0	6 500	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów,
w2.2	Liczba udzielonych noclegów.	Osoba (liczba)	61 112	≥65 000	Dane GUS, BDL.
	Liczba utworzonych miejsc pracy w obiektach turystycznych lub rekreacyjnych.	Osoba (liczba)	0	1	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.

Przedsięwzięcia		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)	Wskaźniki produktu				
				Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych/sposóbpo miaru
						Początkowa 2015 rok	Końcowa 2023 rok	
2.1.1	Kultura wolnego czasu, jako czynnik integracji społeczności lokalnych	Mieszkańcy ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych, sektor rybacki.	Konkurs, projekt współpracy międzynarodowej.	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności. (w tym dla grup defaworyzowanych)	Sztuka (liczba)	0 0	15 4	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projekt międzynarodowy.	Sztuka (liczba)	0	1	Dane LGD.
2.2.1	Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Turyści, mieszkańcy terenu LSR, sektor rybacki.	Konkurs	Liczba nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	Sztuka (liczba)	0	21	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
				Liczba obiektów turystycznych lub rekreacyjnych, które dzięki wsparciu LSR utworzyły miejsce pracy.	Sztuka (liczba)	0	1	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
2.2.2	Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy	Turyści, mieszkańcy terenu LSR, sektor rybacki, grupy defaworyzowane.	Konkurs, projekt współpracy, projekt własny	Liczba wydarzeń promujących kulturę lokalną, które otrzymały wsparcie w ramach LSR.	Sztuka (liczba)	0	28	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.

				Liczba produktów promocyjnych wprowadzonych do dystrybucji dzięki wsparciu z LSR.	Sztuka (liczba)	0	9	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
				Liczba zrealizowanych projektów współpracy.	Sztuka (liczba)	0	1	Dane LGD.
SUMA				4 202 466,00 PLN				

Tabela 19. Cele i wskaźniki dla celu ogólnego 3

3.0	CEL OGÓLNY	POPRAWA ZRÓWNOWAŻONEGO WYKORZYSTANIA ZASOBÓW ŚRODOWISKA				
3.1	CELE SZCZEGÓŁOWE	Poprawa wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy				
		Wskaźniki oddziaływania dla celu ogólnego	**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2015 rok**	**Plan na 2023 rok**	**Źródło danych / sposób pomiaru**
w3.0	Liczba zbiorników wodnych na terenie LSR wymagających przywrócenia do stanu pierwotnego.		Sztuka (liczba)	3	1	Dane LGD na podstawie informacji z gmin.
		Wskaźniki rezultatu dla celów szczegółowych	**Jednostka miary**	**Stan początkowy 2015 rok**	**Plan na 2023 rok**	**Źródło danych/sposób pomiaru**
w3.1	Liczba zbiorników wodnych przywróconych do użytku publicznego.		Sztuka (liczba)	0	≥2	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.

Przedsięwzięcia		**Grupydocelowe**	**Sposób realizacji (konkurs, operacja własna, projekt współpracy, aktywizacja itp.)**	**Wskaźniki produktu**				
				Nazwa	**Jednostka miary**	**Wartość**		**Źródło danych/sposób pomiaru**
						Początkowa 2015 rok	**Końcowa 2023 rok**	
3.1.1	Renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych lub odtworzenie pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury	Właściciele i pracownicy przedsiębiorstw rybackich ze szczególnym uwzględnieniem grup defaworyzowanych.	Konkurs	Wielkość obszarów wodnych przywróconych lub odtworzonych do pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury w wyniku wsparcia LSR.	m^2	0	≥10 000	Dane LGD na podstawie sprawozdań beneficjentów.
SUMA				16 525,00 PLN				

Tabela 20. Wskaźniki kosztów bieżących

Nazwa	Jednostka miary	Wartość		Źródło danych /sposób pomiaru
		Początkowa 2015	Końcowa 2023	
Liczba osobodni szkoleń dla pracowników LGD (produkt).	osobodzień	0	80	Dane własne LGD.
Liczba osobodni szkoleń dla organów LGD (produkt).	osobodzień	0	150	Dane własne LGD.
Liczba podmiotów, którym udzielono indywidualnego doradztwa (produkt).	sztuka (liczba)	0	≥200	Dane własne LGD.
Liczba osób, które otrzymały wsparcie po uprzednim udzieleniu indywidualnego doradztwa w zakresie ubiegania się o wsparcie na realizację LSR, świadczonego w biurze LGD (rezultat)	osoba (liczba)	0	≥20	Dane własne LGD.

5.3. Zgodność celów LSR z celami PO RiM

Określone w LSR cele i przedsięwzięcia są ściśle związane z celami przekrojowymi określonymi w art. 63 ust. 1 Rozporządzenia 508/2014.

Tabela 21. Wykazanie zgodności celów z celami przekrojowymi Rozporządzenia 508/2014.

Cel LSR	Cel A	Cel B	Cel C	Cel D	Cel E
CEL OGÓLNY 1	X	X	X		
Cel szczegółowy 1.1	X	X	X		
Przedsięwzięcie 1.1.1	X		X		
Przedsięwzięcie 1.1.2	X	X	X		
Cel szczegółowy 1.2		X			
Przedsięwzięcie 1.2.1		X			
CEL OGÓLNY 2				X	
Cel szczegółowy 2.1				X	
Przedsięwzięcie 2.1.1				X	
Cel szczegółowy 2.2				X	
Przedsięwzięcie 2.2.1				X	
Przedsięwzięcie 2.2.2				X	
CEL OGÓLNY 3			X		
Cel szczegółowy 3.1			X		
Przedsięwzięcie 3.1.1			X		

5.3.1. Zgodność z celem przekrojowym A

Określony w art. 63 Rozporządzenia 508/2014 cel przekrojowy A odnosi się do *podnoszenia wartości produktów, tworzenia miejsc pracy, zachęcania młodych ludzi i propagowania innowacji na wszystkich etapach łańcucha dostaw produktów w sektorze rybołówstwa i akwakultury*. Cel ten będzie realizowany głównie w ramach przedsięwzięć 1.1.1 oraz 1.1.2. W wyniku realizacji tych przedsięwzięć planuje się tworzenie miejsc pracy oraz wsparcie innowacyjności, co znalazło swoje odzwierciedlenie zarówno we wskaźnikach jak i kryteriach wyboru. Warto przy tym podkreślić, że nawet tytuły przywołanych przedsięwzięć i celów bezpośrednio odwołują się innowacyjności i podnoszenia wartości produktów z terenu LSR (m.in. „modernizacja", „rozwój kompetencji". „konkurencyjność").

5.3.2. Zgodność z celem przekrojowym B

Cel przekrojowy B dotyczy *wspierania różnicowania działalności w ramach rybołówstwa przemysłowego i poza nim, wspieranie uczenia się przez całe życie i tworzenia miejsc pracy na obszarach rybackich i obszarach akwakultury*. Bezpośrednim nawiązaniem do zakresu przedmiotowego tego celu jest przedsięwzięcie 1.2.1 czyli wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką. Poza elementem „różnicowania działalności", o którym wspomina cel przekrojowy B, warto również podkreślić kwestię uczenia się przez całe życie, co z kolei znalazło swoje odzwierciedlenie w przedsięwzięciu 1.1.2 *Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego*.

5.3.3. Zgodność z celem przekrojowym C

Określony w art. 63 Rozporządzenia 508/2014 cel przekrojowy C odnosi się do wspierania i wykorzystywanie atutów środowiska na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym operacje na rzecz łagodzenia zmiany klimatu. W opracowanym przez MRiRW uszczegółowieniu tego celu wymienia się między innymi problem kłusownictwa oraz skutków działalności chronionych gatunków zwierząt. Działania w tym zakresie zostały przewidziane w ramach przedsięwzięcia 1.1.1. Natomiast sama tematyka wspierania i wykorzystywanie atutów środowiska wchodzi w zakres działań edukacyjnych przewidzianych w przedsięwzięciu 1.1.2 - Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego oraz działań inwestycyjnych określonych w przedsięwzięciu 3.1.1.

5.3.4. Zgodność z celem przekrojowym D

Cel przekrojowy D zapewnić ma *propagowanie dobrostanu społecznego i dziedzictwa kulturowego na obszarach rybackich i obszarach akwakultury, w tym dziedzictwa kulturowego rybołówstwa i akwakultury oraz morskiego dziedzictwa kulturowego*. Obszar ten jest kluczowym elementem LSR, o czym świadczy zakres przedmiotowy przedsięwzięć 2.1.1, 2.2.1 oraz 2.2.2. W dwóch z tych przedsięwzięć znajduje się nawet bezpośrednie odwołanie do kultury lub kultury czasu wolnego. Natomiast oba przedsięwzięcia celu szczegółowego 2.2 dotyczą obszaru turystyki i rekreacji, czyli tych zagadnień, które zgodnie ze wytycznymi MRiRW[20] stanowią elementy składowe celu przekrojowego D.

VI. SPOSÓB WYBORU I OCENY OPERACJI ORAZ SPOSÓB USTANAWIANIA KRYTERIÓW WYBORU

6.1. Ogólna charakterystyka

Przy określaniu rozwiązań formalno-instytucjonalnych w RLGD przyjęto trzy główne założenia, które miały decydujący wpływ na sposób powstawania poszczególnych procedur:

1. Zgodność z wymogami określonymi w regulacjach wspólnotowych i krajowych,
2. Uwzględnienie wyników konsultacji społecznych,
3. Korzystanie z doświadczeń poprzedniego okresu programowania 2007-2013.

W rezultacie, proces formułowania procedur i regulacji wewnętrznych podzielono na trzy etapy. W **pierwszym etapie** dokonano gruntownej analizy aktualnych i projektowanych rozwiązań prawnych, do których stowarzyszenie powinno się dostosować. Decyzją Zarządu RLGD, jako punkt odniesienia przyjęto najwyższy poziom wymagań wynikający z przepisów i wytycznych[21]. W konsekwencji, regulacje wewnętrzne zawierają rozwiązania, które choć nie są obligatoryjne, to jednak zostały wskazane jako modelowe przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (np.: wielkość i skład Rady). Podczas **etapu drugiego** przeprowadzono konsultację projektowanych rozwiązań z lokalną społecznością, w tym podmiotami uczestniczącymi we wdrażaniu poprzedniej strategii oraz z przedstawicielami grup defaworyzowanych. Kluczowym punktem tych konsultacji była kwestia sformułowania kryteriów wyboru operacji. Zebrane opinie i wnioski pozwoliły na przyjęcie ostatecznej wersji kryteriów. Ostatni **trzeci etap** prac, polegał na skodyfikowaniu wypracowanych rozwiązań formalno-instytucjonalnych i ich weryfikacji przez radcę prawnego. Wynikiem tych prac było przyjęcie następujących procedur:

1. Procedura przeprowadzania naborów wniosków i wyboru operacji,
2. Procedura wyboru operacji własnych RLGD,
3. Procedura ustalania lub zmiany kryteriów wyboru operacji stosowanych w ramach wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju,
4. Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu,
5. Procedura aktualizacji LSR.

RLGD ma możliwość ograniczenia kwoty pomocy na operację / zadanie, skrócenia terminu realizacji operacji / zadania–celem efektywniejszej realizacji LSR (planu działania). Informacje o ewentualnych ograniczeniach zostaną podane w ogłoszeniach o naborze.

Ad 1) **Procedura przeprowadzania naborów wniosków i wyboru operacji**

Jest to podstawowa procedura regulująca zasady i tryb przeprowadzania naboru wniosków oraz oceny operacji realizowanych przez podmioty inne niż RLGD. Procedura reguluje postępowanie poszczególnych organów i komórek RLGD, począwszy od podjęcia czynności zmierzających do ogłoszenia naboru wniosków, poprzez wybór operacji i rozpatrywanie ewentualnych protestów. Zakresem procedury nie jest objęty sposób postępowania organów i komórek organizacyjnych w związku z realizacją operacji własnych RLGD, które zostały uregulowane odrębnymi procedurami. Czynności Rady zostały uregulowane w zakresie podstawowym, tak aby nie powielać niepotrzebnie treści zawartych już w Regulaminie Rady.

Ad 2) **Procedura wyboru operacji własnych RLGD**

W procedurze określono zasady i tryb przeprowadzania wyboru operacji własnych RLGD, o których mowa w art. 17 ust. 6 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności. Procedura natomiast nie reguluje przeprowadzania

[20] jw.

[21] Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020, wydanie III, Warszawa 2015.

naborów wniosków, która została uregulowana w odrębnych dokumentach. Czynności Rady zostały uregulowane w zakresie podstawowym, tak aby nie powielać niepotrzebnie treści zawartych już w Regulaminie Rady.

Ad 3) **Procedura ustalania lub zmiany kryteriów wyboru operacji stosowanych w ramach wdrażania lokalnej strategii rozwoju**
Procedura reguluje zasady i tryb ustanawiania, a następnie zmiany kryteriów wyboru operacji stosowanych w związku z wdrażaniem LSR. Należy podkreślić, że przyjęte rozwiązania uwzględniają stosowanie mechanizmów konsultacji społecznych.

Ad 4) **Procedura dokonywania ewaluacji i monitoringu**
Stanowiąca załącznik do LSR procedura, określa zasady, tryb, terminy, zakres przedmiotowy oraz uczestników procesu monitoringu i ewaluacji. Zawarte w dokumencie informacje odnoszą się zarówno do oceny wdrażania LSR jak i funkcjonowania RLGD. Procedura jest ściśle powiązana z Planem komunikacji.

Ad 5) **Procedura aktualizacji LSR**
W załączonej do LSR procedurze określono tryb i zasady aktualizacji LSR. Przyjęte rozwiązania uwzględniają stosowanie mechanizmów konsultacji społecznych.
Duże znaczenie dla wyboru operacji mają poza procedurami także regulacje wewnętrzne RLGD:

1. *Statut Stowarzyszenia* - określający zasady i tryb funkcjonowania RLGD,
2. *Regulamin Walnego Zebrania Członków* - opisujący sposób funkcjonowania najwyższego organu stowarzyszenia, w tym między innymi przebieg walnego zebrania członków oraz kwestie przeprowadzania głosowań i wyborów.
3. *Regulamin Pracy Zarządu* - opisujący zasady i tryb działania organu realizującego funkcje kierownicze i zarządzające w stowarzyszeniu,
4. *Regulamin Komisji Rewizyjnej* - regulujący sposób funkcjonowaniu organu odpowiedzialnego za sprawowanie kontroli nad działalnością stowarzyszenia.
5. *Regulamin Rady* - najbardziej istotny z perspektywy wyboru i oceny operacji dokument wewnętrzny RLGD. Regulamin i określa między innymi kwestie członkostwa w Radzie, przygotowywania i przeprowadzania posiedzeń, głosowania, a także postępowania w razie wniesienia protestu bądź odwołania od rozstrzygnięcia Rady. Do Regulaminu załączono również wzory dokumentów wykorzystywanych podczas wyboru i oceny.
6. *Regulamin Biura* - określający zasady i tryb funkcjonowania Biura RLGD, w tym również kwestie zakresu obowiązków poszczególnych pracowników oraz sposób oceny i metodykę świadczonych przez nich usług doradczych i animizujących.

6.2. Sposób ustanawiania i zmiany kryteriów

Kwestia kryteriów wyboru operacji zajmowała bardzo ważne miejsce w procesie konsultacji społecznych. Opinie mieszkańców i liderów opinii zdecydowały o wynikach diagnozy obszaru i analizy SWOT, co w konsekwencji przełożyło się na projekt katalogu kryteriów. Projekt ten następnie został zaprezentowany mieszkańcom oraz Grupie Roboczej ds. LSR, co zaowocowało przyjęciem ostatecznej ich wersji. Wyodrębniono trzy główne rodzaje kryteriów:

1. *Kryteria zgodności z LSR* - są to kryteria, które zgodnie z Regulaminem Rady muszą być bezwzględnie spełnione przez każdą operację wybraną do realizacji. Należą do nich:
   - operacja zakłada realizację przynajmniej jednego celu ogólnego, a tym samym jednego celu szczegółowego i osiągnięcie przypisanego do niego wskaźnika rezultatu
   - operacja jest zgodna z Programem Operacyjnym „Rybactwo i Morze 2014 – 2020" (projekt jest zgodny z warunkami przyznania pomocy określonymi w Programie Operacyjnym Rybactwo i Morze 2014-2020 oraz, projekt ma co najmniej neutralny wpływ na zasadę równouprawnienia mężczyzn i kobiet, niedyskryminację, dostęp dla osób niepełnosprawnych oraz zrównoważony rozwój (ocena na podstawie przedłożonego oświadczenia) oraz, na dzień złożenia wniosku o dofinansowanie projekt posiada zaplanowane do realizacji zadania w zestawieniu rzeczowo-finansowym, które nie zostały zakończony (ocena na podstawie przedłożonego oświadczenia) oraz, istnieje możliwość udzielenia wsparcia w formie wskazanej w ogłoszeniu o naborze),
   - operacja zakłada realizację przynajmniej jednego przedsięwzięcia, a tym samym wzrost wartości przypisanego mu wskaźnika (wskaźników) produktu, o co najmniej jeden punkt;
   - operacja jest zgodna z zakresem tematycznym, który został wskazany w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia;
   - operacja jest objęta wnioskiem o udzielenie wsparcia, który został złożony w miejscu i terminie wskazanym w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia, oraz operacja jest zgodna z warunkami udzielenia wsparcia dodatkowo wskazanymi w ogłoszeniu o naborze wniosków o udzielenie wsparcia.

2. *Kryteria podstawowe* - są to kryteria wyboru operacji stosowane we wszystkich naborach, takie same dla wszystkich przedsięwzięć zaplanowanych w LSR.

Tabela 22. Kryteria podstawowe

Lp.	Kryterium	Uszczegółowienie	Punktacja
1.	**Gotowość realizacyjna operacji** *(Maksymalna liczba punktów: 5; punkty sumują się)*	Złożone przez wnioskodawcę dokumenty nie uzasadniają gotowości realizacyjnej operacji.	0
		Złożone przez wnioskodawcę dokumenty uzasadniają gotowość realizacyjną operacji. *Operacja jest gotowa do realizacji gdy Wnioskodawca posiada:* a. *Projekty inwestycyjne („twarde"):* • *pozwolenie na budowę LUB zgłoszenie budowlane LUB złoży oświadczenie, że nie występuje konieczność posiadania w/w dokumentów w celu realizacji inwestycji* • *kosztorys inwestorski nie starszy niż 6 miesięcy* • *wymagane zabezpieczenie finansowe realizacji operacji na dzień złożenia wniosku, potwierdzone stosowanym dokumentem np.: decyzją kredytową, wyciągiem z rachunku bankowego (nie starszym niż sprzed 7 dni od dnia złożenia wniosku), itp.* *lub* • *udokumentowane przychody za rok poprzedzający złożenie wniosku w wysokości nie niższej niż 100% zakładanej wartości projektu (PIT, bilans, rachunek zysków i strat)* b. *Projekty nieinwestycyjne („miękkie"):* • *koncepcję/program realizacji projektu określający zadania, czas i sposób ich realizacji a także wykaz osób zaangażowanych w projekt* • *wymagane zabezpieczenie finansowe realizacji operacji na dzień złożenia wniosku, potwierdzone stosowanym dokumentem np.: decyzją kredytową, wyciągiem z rachunku bankowego(nie starszym niż sprzed 7 dni od daty złożenia wniosku), itp.* *lub* • *udokumentowane przychody za rok poprzedzający złożenie wniosku w wysokości nie niższej niż 50% zakładanej wartości projektu (PIT, bilans, rachunek zysków i strat)*	4
		Złożone przez wnioskodawcę dokumenty potwierdzają doświadczenie w realizacji przedsięwzięć o tym samym lub podobnym charakterze i wysokości budżetu	1
2.	**Obszar oddziaływania operacji** *(Maksymalna liczba punktów: 2)*	Przedmiot i zakres operacji wskazuje, że podstawową grupą docelową operacji będą mieszkańcy nie więcej niż 1 gminy	0
		Przedmiot i zakres operacji wskazuje, że podstawową grupą docelową operacji będą mieszkańcy co najmniej 2 miejscowości, z 2 gmin	1
		Przedmiot i zakres operacji wskazuje, że podstawową grupą docelową operacji będą mieszkańcy całego obszaru LGD.	2

Lp.	Kryterium	Uszczegółowienie	Punktacja
3.	**Tworzenie miejsc pracy** *(Maksymalna liczba punktów: 3) Uwagi: zatrudnienie tylko na podstawie samozatrudnienia, umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę.*	W wyniku realizacji operacji nie powstanie nowe miejsce pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne.	0
		W wyniku realizacji operacji powstanie co najmniej 1 miejsce pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne.	1
		W wyniku realizacji operacji powstaną co najmniej 2 miejsca pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne.	2
		W wyniku realizacji operacji powstaną co najmniej 3 lub więcej miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne.	3
4.	**Praca dla grupy defaworyzowanej** *(Maksymalna liczba punktów: 1)*	W wyniku realizacji projektu nie zostanie zatrudniona osoba z grupy defaworyzowanej .	0
		W wyniku realizacji projektu zostanie zatrudniona osoba z grupy defaworyzowanej (w oparciu o kodeks pracy lub kodeks cywilny) bez wsparcia środków zewnętrznych (np. prace subsydiowane).	1
5.	**Wkład własny wnioskodawcy** *(Maksymalna liczba punktów: 4) Uwaga: w przypadku ubiegania się o max. wartość dofinansowania – Wnioskodawcy nie przysługują punkty w tym kryterium*	Deklarowany przez wnioskodawcę wkład własny jest równy minimalnemu wkładowi własnemu, określonemu w LSR i w przepisach prawa.	0
		Deklarowany przez wnioskodawcę wkład własny jest wyższy o więcej niż 10% w stosunku do minimalnego wkładu własnego – liczonego od kosztów kwalifikowalnych projektu.	2
		Deklarowany przez wnioskodawcę wkład własny jest wyższy o więcej niż 20% w stosunku do minimalnego wkładu własnego – liczonego od kosztów kwalifikowalnych projektu.	4
6.	**Wsparcie sektora rybackiego** *(Maksymalna liczba punktów: 5) Uwagi: do sektora rybackiego należą: a) właściciele gospodarstw rybackich lub ich dzierżawcy, b) pracownicy sektora rybackiego, c) osoby, które utraciły pracę w sektorze rybackim lub d) przeszły na emeryturę, a także e) najbliższa rodzina osób wskazanych w pkt a-d. Przez najbliższą rodzinę rozumie się krewnych i powinowatych do drugiego stopnia włącznie lub krewnych i*	Podstawową grupą docelową operacji są przedstawiciele sektora rybackiego - **NIE**.	0
		Podstawową grupą docelową operacji są przedstawiciele sektora rybackiego - **TAK**.	5

Lp.	Kryterium	Uszczegółowienie	Punktacja
	powinowatych niezależnie od stopnia pokrewieństwa, którzy zamieszkują wspólnie z osobami wskazanymi w lit. a-d.		

3. *Kryteria strategiczne* - są to kryteria wyróżniające poszczególne przedsięwzięcia. Ich zastosowanie ma spowodować wybór operacji o szczególnym znaczeniu dla LSR.

Tabela 23. Kryteria strategiczne

Lp.	Kryterium	Uszczegółowienie	Punktacja
1.	**Innowacyjność** *(Maksymalna liczba punktów: 2)* *Definicja „Innowacyjności": wdrożenie nowego lub istotnie ulepszonego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszonego procesu, nowej metody marketingu lub nowej metody organizacji w zakresie praktyk biznesowych, organizacji miejsca pracy bądź relacji ze środowiskiem zewnętrznym przy jednoczesnym wykorzystaniu lokalnych zasobów i/lub produktów i usług z obszaru objętego LSR. Zasoby lokalne to: zasoby kulturowe, przyrodnicze, historyczne, turystyczne, tradycje, folklor, zwyczaje. Produkty i usługi lokalne to: produkty rybne/ usługi rybackie lub rolne/dla rolnictwa związane z specyfiką obszaru objętego LSR.*	Operacja nie ma charakteru innowacyjnego.	0
		Operacja ma charakter innowacyjny co najmniej w skali 1 gminy, będącej miejscem jej realizacji.	1
		Operacja ma charakter innowacyjny na obszarze całej LGD.	2
2.	**Tworzenie miejsc pracy w ramach podstawowej działalności rybackiej** *(Maksymalna liczba punktów: 6)* *Uwagi: Jako podstawową działalność rybacką rozumie się działania związane z chowem, hodowlą i połowem ryb oraz pozostałych organizmów wodnych.*	W wyniku realizacji operacji nie powstanie nowe miejsce pracy w ramach podstawowej działalności rybackiej	0
		W wyniku realizacji operacji powstanie co najmniej 1 miejsce pracy w ramach podstawowej działalności rybackiej.	2
		W wyniku realizacji operacji powstaną co najmniej 2 miejsca pracy w ramach podstawowej działalności rybackiej.	4
		W wyniku realizacji operacji powstaną co najmniej 3 lub więcej miejsc pracy w ramach podstawowej działalności rybackiej	6
3.	**Wykorzystanie lokalnych zasobów**	Podstawą działalności wnioskodawcy jest wykorzystanie lokalnych zasobów rolnych lub rybnych - **NIE**	0

Lp.	Kryterium	Uszczegółowienie	Punktacja
	(Maksymalna liczba punktów: 1) *Lokalny zasób rolny lub rybny – wytwarzany na obszarze objętym LSR. Wnioskodawca musi uwiarygodnić spełnienie kryterium poprzez przedłożenie dokumentu potwierdzającego planowaną co najmniej roczną współpracę handlową z lokalnym producentem: np.: umowę, list intencyjny;*	Podstawą działalności wnioskodawcy jest wykorzystanie lokalnych zasobów rolnych lub rybnych - **TAK**	1
4.	**Wsparcie dla grupy defaworyzowanej** *(Maksymalna liczba punktów: 2)*	Z przedmiotu i zakresu operacji, wynika, że żadna z grup defaworyzowanych nie będzie bezpośrednio korzystała z efektów realizacji operacji.	0
		Z przedmiotu i zakresu operacji wynika, , że co najmniej 1 grupa defaworyzowana będzie bezpośrednio korzystała z efektów realizacji operacji.	1
		Z przedmiotu i zakresu operacji wynika, że co najmniej 2 grupy defaworyzowane będą bezpośrednio korzystały z efektów realizacji operacji..	2
5.	**Tworzenie miejsc pracy w zakresie animacji lokalnej** *(Maksymalna liczba punktów: 2)* *Uwagi: zatrudnienie tylko na podstawie umowy o pracę lub spółdzielczej umowy o pracę, w wymiarze minimum ¼ etatu. Miejsce pracy w zakresie animacji lokalnej – animator życia społecznego, kulturalnego, zawodowego, sportowego, itd.*	W wyniku realizacji operacji nie powstanie nowe miejsce pracy w zakresie animacji lokalnej.	0
		W wyniku realizacji operacji powstanie co najmniej 1 miejsce pracy w zakresie animacji lokalnej.	2
6.	**Miejsce realizacji operacji** *(Maksymalna liczba punktów: 2)*	Operacja będzie realizowana w miejscowości liczącej 5 tys. lub więcej mieszkańców, według stanu na dzień 31.12 roku poprzedzającego rok złożenia wniosku o dofinansowanie.	0
		Operacja będzie realizowana w miejscowości zamieszkałej przez mniej niż 5 tys. mieszkańców, według stanu na dzień 31.12 roku poprzedzającego rok złożenia wniosku o dofinansowanie.	2
7.	**Promocja produktu lokalnego** *(Maksymalna liczba punktów: 1)* *Uwaga: Produkt lokalny musi znajdować się w dniu oceny na prowadzonej przez LGD liście produktów lokalnych.*	Z przedmiotu i zakresu operacji nic wynika, że projekt będzie wykorzystywał lub promował produkt lokalny z terenu LGD	0
		Z przedmiotu i zakresu operacji wynika, że projekt będzie wykorzystywał lub promował określony produkt lokalny z terenu LGD	1
8.	**Ochrona środowiska lub klimatu** *(Maksymalna liczba punktów: 1)*	Określone we wniosku o dofinansowanie koszty realizacji operacji dotyczące zastosowania rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu stanowią nie więcej niż 50% wartości kosztów kwalifikowanych.	0
		Określone we wniosku o dofinansowanie koszty realizacji operacji dotyczące zastosowania rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub klimatu stanowią	1

Lp.	Kryterium	Uszczegółowienie	Punktacja

więcej niż 50% wartości kosztów kwalifikowanych.

Należy podkreślić, że przyjęta przez RLGD *Procedura ustalania lub zmiany kryteriów wyboru* zakłada proces konsultacji społecznych również na etapie zmiany kryteriów. Zgodnie bowiem z procedurą Zarząd zobowiązany jest do konsultacji treści projektu zmiany kryteriów z Radą, członkami RLGD i lokalną społecznością. Konsultacje z Radą polegają na przesłaniu do Przewodniczącego Rady projektu zmiany kryteriów oraz wyznaczeniu terminu na ustosunkowanie się do tego projektu. Przewodniczący Rady konsultuje treść projektu zmian z Członkami Rady i w terminie wyznaczonym przez Zarząd przedstawia pisemne stanowisko Rady na ten temat. Natomiast konsultacje z członkami RLGD i społecznością, a zwłaszcza sektorem rybackim polegają na:

1. Opublikowaniu na stronie internetowej RLGD projektu zmiany kryteriów wraz z uzasadnieniem wprowadzanych zmian, z możliwością zgłaszania przez zainteresowane osoby drogą elektroniczną uwag do projektu;
2. Przeprowadzeniu co najmniej jednego otwartego spotkania informacyjno konsultacyjnego dotyczącego zmiany kryteriów. Zarząd podejmuje starania, by informacja o spotkaniu dotarła również do przedstawicieli grupy defaworyzowanej.

Wszystkie przyjęte kryteria są powiązanie z wynikami diagnozy oraz wskaźnikami produktu i rezultatu, co ilustruje poniższa tabela.

Tabela 24.Wykazanie zgodności kryteriów z wynikiem diagnozy i wskaźnikami

Lp.	Kryterium	Wynik diagnozy / SWOT	Wskaźnik LSR	Zastosowanie
1.	Gotowość realizacyjna operacji	Kryterium ma zapewnić wybór operacji, które są najbardziej przygotowane do realizacji. Jest to odpowiedź m.in. na problem słabego potencjału organizacyjnego w zakresie samodzielnego finansowania i organizacji inicjatyw lokalnych (SWOT W2).	Liczba nowych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej. Wielkość obszarów wodnych przywróconych do pierwotnego stanu w wyniku wsparcia LSR.	Konkursy dla wszystkich celów.
2.	Obszar oddziaływania	Kryterium ma zapewnić szeroki zakres oddziaływania na terenie LSR, zwłaszcza w kontekście zdiagnozowanych różnic między poszczególnymi gminami, grupami społecznymi i branżami (np.: rybacka i turystyka) - Rozdział 3 Diagnoza oraz SWOT (W2, W5).	Liczba osób korzystających z oferty turystyczno-kulturalnej na terenie LSR. Liczba uczestników spotkań społeczności lokalnej na terenie LSR.	Konkursy dla wszystkich celów.
3.	Tworzenie miejsc pracy	Kryterium jest bezpośrednim nawiązaniem do sytuacji na rynku pracy, a także wymogów programowych PO RiM. Zasadność wyboru kryteriów potwierdza również wynik analizy SWOT (W1, T1).	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR. Liczba utworzonych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR.	Konkursy dla wszystkich celów.
4.	Praca dla grupy defaworyzowanej	Kryterium jest również bezpośrednim nawiązaniem do sytuacji na rynku pracy opisanej w diagnozie oraz w SWOT (W1-W2).	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR. Liczba osób z sektora rybackiego, które w wyniku wsparcia z LSR uzyskały nowe kompetencje.(w tym dla grup defaworyzowanych). Liczba utworzonych miejsc pracy poza podstawową działalnością rybacką w wyniku wdrożenia LSR.	Konkursy dla wszystkich celów.
5.	Wkład własny wnioskodawcy	Kryterium stanowi bezpośrednie nawiązanie do kryterium nr 16 wyboru LSR. Poza tym, ma zapewnić środki dla jak największej grupy beneficjentów, co stanowi odpowiedź m.in. na problem potencjału organizacyjnego w zakresie samodzielnego finansowania i organizacji inicjatyw lokalnych (SWOT W1).	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności. Liczba nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	Konkursy dla wszystkich celów.
6.	Wsparcie sektora rybackiego	Kryterium odwołuje się podstawowej grupy docelowej PO RiM, a także stanowi bezpośrednie nawiązanie do kryterium nr 5.2 wyboru LSR. Kwestia ta została również opisana w analizie SWOT (W1).	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności (w tym dla grup defaworyzowanych).	Konkursy dla wszystkich celów.
7.	Innowacyjność	Kryterium stanowi realizację celu przekrojowego Programu. Poza tym, jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy z atrakcyjnością obszaru na tle regionów konkurencyjnych opisanych w diagnozie oraz analizie SWOT (W1 i W5).	Liczba zmodernizowanych przedsiębiorstw rybackich dzięki wsparciu LSR (w tym innowacyjnych).	Cel 1.1, 1.2, 2.2
8.	Tworzenie miejsc pracy w ramach	Kryterium jest bezpośrednim nawiązaniem do spadającej atrakcyjności pracy w sektorze rybackim, a także wymogów programowych PO RiM. Zasadność wyboru kryteriów potwierdza	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR.	Cel 1.1

Lp.	Kryterium	Wynik diagnozy / SWOT	Wskaźnik LSR	Zastosowanie
	podstawowej działalności rybackiej	również wynik analizy SWOT (W1, T1).		
9.	Wykorzystanie lokalnych zasobów	Kryterium stanowi odpowiedź na zdiagnozowane problemy ekonomiczne i społeczne obszaru LSR wskazane w diagnozie oraz analizie SWOT (W1, W2, W5 i T1). Wykorzystywanie lokalnych zasobów ma wpłynąć pozytywnie na lokalnych przedsiębiorców oraz poprawić tożsamość lokalną.	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach działalności rybackiej w wyniku wdrożenia LSR.	Cel 1.2
10.	Wsparcie dla grupy defaworyzowanej	Kryterium jest bezpośrednim nawiązaniem do opisanej w diagnozie sytuacji grup defaworyzowanych w zakresie dostępu do rynku pracy, a także możliwości spędzania wolnego czasu. Kwestia ta została również opisana w analizie SWOT (W1-W2).	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności (w tym dla grup defaworyzowanych). Liczba osób z sektora rybackiego, które w wyniku wsparcia z LSR uzyskały nowe kompetencje.	Cel 2.1
11.	Tworzenie miejsc pracy w zakresie animacji lokalnej	Kryterium jest bezpośrednim nawiązaniem do opisanej w diagnozie i SWOT (W1) niedostatecznej atrakcyjności oferty spędzania wolnego czasu oraz braku systemowych rozwiązań w zakresie finansowania animatorów kultury i sportu.	Liczba utworzonych miejsc pracy w obiektach turystycznych lub rekreacyjnych.	Cel 2.1
12.	Promocja „produktu lokalnego"	Kryterium odnosi się do niewykorzystanych potencjałów obszaru LSR, które opisano w diagnozie oraz SWOT (W5).	Liczba wydarzeń promujących kulturę lokalną, które otrzymały wsparcie w ramach LSR. Liczba produktów promocyjnych wprowadzonych do dystrybucji dzięki wsparciu z LSR	Cel 2.2
13.	Miejsce realizacji operacji	Kryterium odwołuje się głównie do problemu braków infrastrukturalnych (SWOT W1), a także do określonego w dokumentacji konkursowej wymogu wspierania miejscowości o liczbie mieszkańców poniżej 5 tys.	Liczba nowych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów przeznaczonych na spotkania lokalnych społeczności. Liczba nowych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	Cel 2.2
14.	Ochrona środowiska lub klimatu	Kryterium stanowi realizację celu przekrojowego Programu jak również nawiązuje do opisanych w diagnozie i SWOT (W3) zasobów przyrodniczych stanowiących podstawowy zasób i szanse rozwojową obszaru LSR.	Liczba zbiorników wodnych przywróconych lub odtworzonych do użytku publicznego lub użytku gospodarczego. Wielkość obszarów wodnych przywróconych lub odtworzonych do pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury w wyniku wsparcia LSR.	Cel 3.1

6.3. Innowacyjność

Innowacyjność uznać można za priorytet i cel przekrojowy LSR. Wyraża się to nie tylko w dedykowaniu temu tematowi jednego z przedsięwzięć (2.1.1[22]), ale również w uznaniu innowacyjności za jedno ze strategicznych kryteriów oceny, które zostało zastosowane w większości celów szczegółowych (3 na 5). Podstawą stosowanej przez RLGD definicji innowacyjności jest ta zawarta w *Podręczniku Oslo Manual*[23]. Choć uznać ją należy za jednoznaczną i powszechnie uznaną, to na potrzeby LSR została ona uszczegółowiona poprzez dodanie elementu powodującego wykorzystanie lokalnych zasobów obszaru LSR:

Innowacyjność *- wdrożenie nowego lub istotnie ulepszonego produktu (wyrobu lub usługi), nowego lub istotnie ulepszonego procesu, nowej metody marketingu lub nowej metody organizacji w zakresie praktyk biznesowych, organizacji miejsca pracy bądź relacji ze środowiskiem zewnętrznym przy jednoczesnym wykorzystaniu lokalnych zasobów obszaru LSR.*

6.4. Operacje własne

RLGD planuje 2 **operacje własne** w ramach przedsięwzięcia *Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego oraz w ramach przedsięwzięcia Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy.* Podstawowym celem operacji będzie *rozwój kompetencji i wymiana doświadczeń osób z sektora rybackiego* oraz promocja turystyki i kultury obszaru LGR. W ramach projektów własnych, przewiduje się udział środków własnych o 5% większy niż ten wynikający z przepisów dotyczących warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach Programu Operacyjnego „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020.

VII. PLAN DZIAŁANIA

Proces wdrażania LSR obejmuje okres blisko siedmiu lat od roku 2016 do roku 2023. W okresie tym, Rybacka Lokalna Grupa Działania będzie musiała efektywnie i skutecznie wydać 10,2 milionów złotych przeznaczonych na realizację strategii. Określając plan działań uwzględniono więc następujące uwarunkowania decydujące o racjonalności harmonogramu osiągania poszczególnych wskaźników produktu oraz realizacji budżetu:

1. Zgodnie z kalendarzem konkursu na wybór strategii, umowa ramowa między RLGD i województwem śląskim będzie zawarta nie wcześniej niż w maju 2016 roku,
2. Plan realizacji wskaźników finansowych i rzeczowych powinien uwzględniać fakt, że datą graniczną składania wniosków o płatność będzie 31 grudnia 2022 roku,
3. Projekt umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR zakłada w § 8 sankcje za niewystarczające tempo realizacji wskaźników rzeczowych i finansowych strategii.

W rezultacie, Rybacka Lokalna Grupa Działania zdecydowała, aby zdecydowaną większość zaplanowanych działań przeprowadzić w dwóch przedziałach czasowych: 2016-2018 oraz 2019-2021. W każdym z tych okresów planuje się realizację około 25%-50% założonych wskaźników finansowych i rzeczowych. Wyniki konsultacji społecznych (zwłaszcza złożone fiszki projektowe) wskazują, że takie tempo realizacji LSR pozwoli z jednej strony wyjść naprzeciw oczekiwaniom związanym z szybkim uruchomieniem środków z nowego okresu programowania, a z drugiej strony, umożliwi składnie wniosków praktycznie przez cały okres wdrażania LSR. Wolniejsze tempo realizacji wskaźników w pierwszym okresie realizacji (na poziomie 27%), założono przede wszystkim w zakresie operacji dedykowanych rozwojowi przedsiębiorczości w sektorze rybackim. Decyzja taka była wynikiem konsultacji społecznych w zakresie możliwości inwestycyjnych rybaków.

Określając wartość poszczególnych wskaźników rzeczowych, zastosowano mechanizm polegający na podziale budżetu danego przedsięwzięcia przez liczbę operacji o maksymalnej możliwej wartości dofinansowania. Tego typu rozwiązanie umożliwia rzetelną, a jednocześnie ostrożną kwantyfikację wskaźników rzeczowych. Stanowiący załącznik do LSR Plan działalności zawiera nie tylko informacje o sposobie wydatkowania środków na wdrażanie strategii, ale również te dotyczące realizacji 4 projektów współpracy. RLGD planuje zrealizować zarówno krajowe jak i międzynarodowy projekt współpracy. Dwa krajowe projekty przeprowadzone zostaną w ramach przedsięwzięcia 1.1.2, trzeci krajowy projekt w ramach przedsięwzięcia 2.2.2. Natomiast projekt międzynarodowy zrealizowany zostanie w okresie 2016-18 w ramach przedsięwzięcia 2.1.1.

Szczegółowy harmonogram osiągania poszczególnych wskaźników produktu i wskaźników finansowych znajduje się w załączniku nr 3 do LSR.

---

[22] Poprawa jakości lub innowacyjności produkcji rybackiej

[23] Oslo Manual 2005, OECD/Eurostat.

VIII. BUDŻET LSR

8.1. Ogólna charakterystyka budżetu

Lokalna Strategia Bielskiej Krainy ma charakter monofunduszowy, co oznacza że realizowane w jej ramach działania finansowane będą jedynie ze środków EFMR[24].

EFRM

Zgodnie z dokumentacją konkursową na wybór LSR, maksymalne kwoty środków przeznaczonych na realizację strategii są uzależnione od spełnienia przez LGD poszczególnych progów dla parametrów:

- wysokość zatrudnienia w sektorze rybackim,
- wartość całkowitej rocznej produkcji/połowów ryb.

Aby zakwalifikować się do wyższego progu należy spełnić obydwa parametry obowiązujące w danym progu. Wysokość zatrudnienia (318) i produkcji (7 911 620) lokuje Bielską Krainę w ramach II (na 4 możliwe) progu dostępności środków. W rezultacie maksymalna kwota środków na wsparcie realizacji operacji w ramach LSR z wyłączeniem wsparcia funkcjonowania LGD to 2,7 mln euro. Stowarzyszenie zdecydowało się aplikować o 10,2 mln złotych[25], w związku z przeprowadzonymi konsultacjami z lokalną społecznością oraz wynikającymi z nich potrzebami obszaru. Do tej kwoty dochodzą jeszcze środki na wsparcie funkcjonowania LGD w wysokości 1,8 mln złotych.

8.2. Powiązanie budżetu z celami LSR

Struktura wewnętrzna budżetu LSR wynika zarówno z wymogów konkursu na wybór strategii, jak i z konsultacji społecznych. Wymogi konkursowe zdecydowały o przeznaczeniu ponad 50% budżetu dotyczącego wdrażania LSR na przedsięwzięcia związane z tworzeniem lub utrzymaniem miejsc pracy. Warto podkreślić, że **wielkość środków przeznaczonych w LSR na tworzenie i utrzymanie miejsc pracy** to **5 933 018,00 zł**, czyli **58%** budżetu na wdrażanie LSR. Na sumę tą składają się środki z celu ogólnego 1 z przedsięwzięcia 1.1.1 Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich (2 598 760,00 zł) oraz z przedsięwzięcia 1.2.1 Wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką (3 334 258,00 zł). W rezultacie, na cel **ogólny nr *1 Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i społecznej wykorzystującej lokalne rynki i potencjały*** przeznaczono 5 981 009,00 złotych, czyli 58% budżetu. Środki te podzielono na dwa cele szczegółowe, z których (1.1) uzyskało 2 646 751,00 złotych, a (1.2) 3 334 258,00 złotych. Pozostałe 4 218 991,00 złotych przeznaczono na dwa inne cele ogólne, przy czym na **cel ogólny nr *3 Poprawa zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska*** alokowano w wyniku konsultacji społecznych jedynie 16 525,00 zł. Warto również zaznaczyć, że każdy z celów szczegółowych w ramach celu **ogólnego nr 2 *Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców*** wdrażany jest przez przedsięwzięcia, z których co najmniej jedno ma zawsze charakter „twardy" (infrastrukturalny), a drugie „miękki" (działania aktywizujące i promocyjne). Ten podział widoczny jest również w budżecie LSR, ponieważ wielkość środków przewidzianych na działania infrastrukturalne jest zdecydowanie większa i wynosi 9 419 128,00 złotych. O podziale środków pomiędzy poszczególne cele zdecydowały przede wszystkim konsultacje społeczne, a zwłaszcza analiza fiszek projektowych, które potencjalni wnioskodawcy ze wszystkich sektorów mogli składać w LGD. Dodatkowo, ważny głos w pracach nad budżetem mieli również eksperci[26], którzy wskazywali na uwarunkowania finansowe związane z realizacją danego typu operacji. Warto podkreślić, że LGD wyznaczyła zasady premiowania projektów, w których wkład własny wnioskodawcy przekracza intensywność pomocy określoną w regulacjach prawnych[27]. Jedno z kryteriów podstawowych zakłada bowiem dodatkowe punkty dla wnioskodawców, których wkład własny jest wyższy od minimalnego[28]. Poza tym LGD przewiduje w ramach **projektów własnych** udział środków własnych o 5% większy niż ten wynikający z przepisów dotyczących warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach PO RiM.

---

[24] Europejski Fundusz Morski i Rybacki.

[25] Zgodnie z dokumentacją konkursową do przeliczania kwot wyrażonych w PLN na EUR stosuje się kurs 4 PLN/EUR.

[26] Grupa Robocza ds. LSR.

[27] Rozporządzenia MRiRW z dnia 24 września 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach poddziałania „Wsparcie na wdrażanie operacji...".

[28] Szczegółowe informacje na ten temat znajdują się w Rozdziale VI.

Tabela 25. Budżet realizacji LSR (wdrażanie & współpraca) w podziale na poszczególne cele i przedsięwzięcia.

Cel / przedsięwzięcie	Budżet
CO 1 Rozwój przedsiębiorczości lokalnej i społecznej wykorzystującej lokalne rynki i potencjały	**5 981 009,00 zł**
CS 1.1 Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich	**2 646 751,00 zł**
P 1.1.1 Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich.	*2 598 760,00 zł*
P 1.1.2 Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego	*47 991,00 zł*
CS 1.2 Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich	**3 334 258,00 zł**
P 1.2.1 Wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką	*3 334 258,00 zł*
CO 2 Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców	**4 202 466,00 zł**
CS 2.1 Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców	**326 068,00 zł**
P 2.1.1 Kultura wolnego czasu jako czynnik integracji społeczności lokalnych	*326 068,00 zł*
CS 2.2 Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy	**3 876 398,00 zł**
P 2.2.1 Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	*3 469 585,00 zł*
P 2.2.2 Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy	*406 813,00 zł*
CO 3 Poprawa zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska	**16 525,00 zł**
CS 3.1Poprawa wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy	**16 525,00 zł**
P 3.1.1 Renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych lub odtworzenie pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury	*16 525,00 zł*
BUDŻET OGÓŁEM	**10 200 000,00 zł**

IX. PLAN KOMUNIKACJI

9.1. Cele działań komunikacyjnych

Lokalna Strategia Rozwoju wdrażana jest dla mieszkańców i przez mieszkańców Bielskiej Krainy. Brak komunikacji z mieszkańcami oznacza więc w praktyce brak możliwości skutecznego wdrożenia LSR. Mając świadomość znaczenia działań komunikacyjnych dla sukcesu całego procesu realizacji LSR, RLGD wyznaczyła dwa cele strategiczne w obszarze komunikacji:

1. Obiektywna ocena procesu wdrażania LSR na podstawie informacji uzyskiwanych od mieszkańców, w tym zwłaszcza wnioskodawców i przedstawicieli grup defaworyzowanych.
2. Zapewnienie mieszkańcom, wnioskodawcom i przedstawicielom grup defaworyzowanych informacji o realizacji LSR,

Każdy z celów strategicznych został następnie uszczegółowiony przez cele operacyjne zawarte w załączonym do LSR Planie komunikacyjnym. Cele operacyjne mają sześciomiesięczny okres realizacji.

Ad 1) Opracowany przez RLGD Plan komunikacyjny bardzo mocno akcentuje konieczność **pozyskiwania informacji od grup docelowych** LSR. Informacje te bowiem pozwolą na obiektywną ocenę pracy RLGD, a także ocenę procesu wdrażania LSR. W rezultacie, możliwe będzie usuwanie potencjalnych zagrożeń i błędów, a także wprowadzanie działań korygujących. Zebrane w ten sposób informacje staną się podstawą działań korygujących RLGD oraz określonych w Planie komunikacyjnym corocznych kampanii informacyjnych. Podstawowymi grupami, które staną się podmiotem tak rozumianych działań komunikacyjnych będą przede wszystkim wnioskodawcy, liderzy opinii oraz rybacy. Należy jednocześnie podkreślić, że działania te zostały zintegrowane z procesem ewaluacji i monitoringu opisanym w rozdziale XI.

Ad. 2) Trudno wyobrazić sobie wdrażanie LSR bez prowadzenia **działań informacyjnych wobec odbiorców tych działań**, czyli mieszkańców, potencjalnych wnioskodawców oraz grup defaworyzowanych, w tym przede wszystkim rybaków. Działania te prowadzone będą zarówno na poziomie ogólnym (promocja) jak i szczegółowym (informacja). Efektem działań promocyjnych ma być przede wszystkim uświadomienie mieszkańcom samego faktu realizacji LSR oraz efektów realizowanych operacji. W natłoku informacji jakie codziennie docierają do mieszkańców bardzo trudne będzie wyróżnienie działalności RLGD. Dlatego też, zakłada się formułowanie przekazu prostego i czytelnego, a jednocześnie odwołującego się do lokalnej sytuacji. Pomocne w tym ma być również wprowadzenie zasady cykliczności, zgodnie z którą kampanie informacyjne o naborach prowadzone będę na początku każdego roku. W przypadku tzw. działań „technicznych" informacje będą bardziej szczegółowe. Dotyczyć będą one zagadnień związanych z procesem wdrażania LSR i realizacji naborów, w tym na przykład informacji o zasadach i kryteriach udzielania wsparcia. Informacje przekazywane wnioskodawcom doprowadzić mają zarówno do składania wniosków w naborach, jak i do maksymalnego ograniczenia ewentualnych błędów.

W celu zapewnienia skuteczności Planu komunikacyjnego każdemu z działań w nim wskazanych przypisano mierzalne wskaźniki zarówno na poziomie produktu (wskaźniki realizacji) jak i rezultatów (efekty działań). Stan realizacji wskaźników będzie monitorowany przez biuro RLGD, a także oceniany w ramach ewaluacji okresowej i końcowej.

9.2. Metody działań i grupy docelowe

Działania komunikacyjne realizowane będą przede wszystkim wobec trzech grup docelowych:

1. **Wnioskodawcy** (zwłaszcza potencjalni) - sukces wdrożenia LSR jest uzależniony od jakości działań komunikacyjnych realizowanych wobec tej właśnie grupy docelowej. Dlatego też, na początku każdego roku realizowana będzie cykliczna kampania informacyjna adresowana do potencjalnych wnioskodawców. O ile informacje o poszczególnych naborach będą dostępne cały czas, to właśnie początek roku został wybrany jako moment szczególnie intensywnych działań informacyjnych skierowanych do podmiotów planujących inwestycje. Wymogi programowe oraz konieczność realizacji wskaźników dotyczących zatrudnienia sprawiają, że wśród wnioskodawców szczególnie istotną podgrupą docelową będą podmioty tworzące miejsca pracy. Wybór narzędzi komunikacyjnych jest konsekwencją dotychczasowych doświadczeń RLGD (informacje w gminach, spotkania), a także rezultatem konsultacji społecznych, podczas których zwracano szczególną uwagę na mocniejsze wykorzystanie narzędzi internetowych (E-mailng, strony internetowe oraz portale społecznościowe). Wnioskodawcy są również podstawową grupą docelową w realizacji drugiego celu strategicznego Planu komunikacyjnego tj. pozyskania informacji o ocenie procesu wdrażania LSR. W tym przypadku podstawowym narzędziem komunikacyjnym będą metody z powodzeniem wykorzystywane w procesie konsultacji społecznych LSR - ankieta oraz wywiady.
2. **Mieszkańcy LSR** - jest to grupa najszersza, a tym samym najtrudniejsza do realizacji skutecznych działań komunikacyjnych. Choć wszystkie z planowanych działań mogą trafić do ogółu mieszkańców, to jednak przede wszystkim dwa główne dedykowane są tej właśnie grupie. Jest to planowana na 2016 kampania promocyjna „Rusza LSR!" oraz przewidziana w 2020 kampania promocyjna „5 lat LSR". Dobór środków przekazu jest adekwatny do charakteru tak dużej grupy odbiorców i zakłada wykorzystanie mediów elektronicznych, papierowych oraz nowoczesnych i efektywnych narzędzi komunikacji w internecie.
3. **Grupy defaworyzowane**- do grup tych należą osoby o bardzo różnych preferencjach w zakresie metod komunikacyjnych. O ile osoby młode (<35) bardzo mocno domagały się podczas konsultacji społecznych komunikacji za pomocą internetu (zwłaszcza portale społecznościowe), o tyle osoby starsze (>55) preferują spotkaniabezpośrednielubinformacje przekazywane przez lokalnych liderów opinii(np.: KGW, OSP, sołtys). Przedstawiciele sektora rybackiego jako szczególnie istotna grupa docelowa objęci będą tzw. działaniami sprofilowanymi. Oznacza to, że RLGD prowadzić będzie bazę adresową tej właśnie grupy odbiorców i kierować informacje do nich, o ile to możliwe, bezpośrednio, nawet przy wykorzystaniu techniki telemarketingu.

9.3.Działania korygujące

Podstawowe ryzyka związane z wdrażaniem LSR dotyczą braku realizacji wskaźników (zwłaszcza miejsc pracy!), niedostatecznej liczby wniosków, a także niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej dla podejmowanych czynności. Na wypadek takiej sytuacji RLGD planuje podjęcie działań sprofilowanych, czyli takich, w których informacja adresowana będzie nie tylko do ogólnej grupy docelowej, ale przede wszystkim do konkretnych osób - potencjalnych wnioskodawców i liderów opinii. W tym celu planuje się wykorzystanie narzędzi telemarketingowych, pozwalających na bezpośredni kontakt telefoniczny, a następnie spotkanie bezpośrednie z daną osobą. W przypadku braku skuteczności takich działań, zakłada się przeprowadzenie zewnętrznej ewaluacji doraźnej, której celem będzie zidentyfikowanie przyczyn problemów oraz określenie działań naprawczych. Działania korygujące opisane zostały również w załączonym do LSR Planie komunikacyjnym.

X. ZINTEGROWANIE

10.1. Opis sposobu integrowania

Podejście zintegrowane w LSR jest wykorzystywane zarówno na etapie programowania jak i na etapie wdrażania strategii. W ramach tego pierwszego etapu zintegrowany charakter przejawia się przede wszystkim w samym sposobie formułowania celów i przedsięwzięć, zapewnieniu ich komplementarności i spójności. Dodatkowo, istotnym elementem zintegrowania był również udział przedstawicieli różnych sektorów i branż gospodarczych w procesie konsultacji społecznych. Etap wdrażania natomiast, zakłada zastosowanie różnych metod, zaangażowanie różnych sektorów i partnerów, a także branż działalności gospodarczej w całym okresie realizacji LSR.

Właściwie wszystkie cele szczegółowe określone w LSR będą realizowane przy zastosowaniu podejścia zintegrowanego. Świadczy o tym ich spójność i kompleksowość, różnorodność wykorzystywanych metod, a także udział różnych sektorów, partnerów i branż. Potwierdzeniem tego jest zawarty poniżej opis podejścia zintegrowanego w ramach dwóch celów - 1.1 oraz 2.2.

10.1.1. Zintegrowanie na przykładzie celu 1.1

Cel 1.1 *Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich* został sformułowany w odpowiedzi na zdiagnozowany podczas konsultacji społecznych problem nieprzygotowania przedsiębiorstw rybackich do skutecznego funkcjonowania na coraz bardziej konkurencyjnym rynku (SWOT W1 w kontekście S1).

Integrowanie przedsięwzięć: spójność i kompleksowość

Oba przedsięwzięcia określone dla celu 1.1 dotyczą obszaru działalności gospodarczej. Dzięki temu, działania podejmowane w ramach celu są nie tylko spójne, ale powodują również efekt synergii, w tym kluczowym dla sektora rybackiego obszarze. Skuteczna interwencja na polu gospodarki rybackiej jest trudna z racji jej złożoności przedmiotowej i podmiotowej. Dlatego też, konieczne jest podejście kompleksowe łączące różne metody, podmioty i kierunki działania. Ta kompleksowość została wyrażona również w zakresie przedmiotowym każdego z przedsięwzięć. Przedsięwzięcie 1.1.1 dotyczy inwestycji w przedsiębiorstwach rybackich. Jest to więc obszar projektów „twardych". Uzupełnieniem działań infrastrukturalnych jest przedsięwzięcie 1.1.2, dedykowane rozwojowi kompetencji osób z sektora rybackiego. W ramach tego obszaru planuje się tzw. działania „miękkie" - np.: szkolenia czy wymianę doświadczeń. Podobnie więc jak w przypadku celu szczegółowego 2.1, również i w ramach celu 1.1 zakłada się kompleksowość interwencji poprzez uzupełniające się działania infrastrukturalne ikompetencyjnetzw.„miękkie". Podobieństwo to odnosi się również do przyjętej sekwencji interwencji, gdzie oba rodzaje działań stanowią wzajemne uzupełnienie w równoległych lub następujących po sobie ciągach czasowych.

Integrowanie metod

Realizacja celu szczegółowego 1.1 zakłada wykorzystanie trzech metod interwencji:

a) projektów konkursowych (1.1.1 oraz 1.1.2),
b) projektów współpracy (1.1.2),
c) aktywizacji (1.1.1, 1.2.1),
d) projekt własny RLGD (1.1.2)

Dodatkowo, o zintegrowanym podejściu do metodyki wdrażania LSR świadczy również fakt wykorzystywania zarówno operacji infrastrukturalnych (1.1.2) jak i szkoleniowych (1.1.2).

Integrowanie sektorów & partnerów

We wdrażaniu celu szczegółowego 1.1 uczestniczyć będą przedstawiciele wszystkich sektorów:

a) *sektor gospodarczy* - podmioty gospodarcze to podstawowa grupa wnioskodawców w ramach przedsięwzięcia 1.1.1. Poza tym, doświadczenia lat 2007-2013 wskazują, że inwestycjew przedsiębiorstwa rybackie są istotnym czynnikiem rozwoju dla lokalnych firm usługowych.
b) *sektor społeczny* - przedsięwzięcie 1.1.2 realizowane będzie między innymi poprzez projekt współpracy prowadzony ze stowarzyszeniem spoza obszaru LSR.
c) *mieszkańcy* - ostateczną grupą docelową wszystkich działań, zarówno infrastrukturalnych jak i miękkich, będą mieszkańcy. Rozwój przedsiębiorczości na terenie LSR spowodować ma bowiem pozytywne skutki gospodarczei społeczne (rynek pracy) również dla osób spoza sektora rybackiego.

Integrowanie branż

Podczas realizacji celu szczegółowego 1.1 zintegrowane zostaną między innymi następujące branże działalności gospodarczej:

a) *branża rybacka* (kod PKD: sekcja A) - jako wnioskodawca i grupa docelowa operacji w ramach obu przedsięwzięć 1.1.1 i 1.1.2,
b) *branżaprzetwórcza* (kod PKD: sekcja C) - jako wnioskodawca lub wykonawca operacji dotyczących produktów lokalnych w ramach 1.1.1,
c) *branżaprodukcyjna* (kod PKD: sekcja C) - jako wykonawca operacji w ramach 2.2.1,
d) *branża handlowa* (kod PKD: sekcja G) - jako dostawca wyposażenia dla wnioskodawców (1.1.1),
e) *branżabudowlana* (kod PKD: sekcja F) - jako wykonawca inwestycji w 1.1.1,
f) *branża informatyczna* (kody PKD: sekcja J) - jako wnioskodawca lub wykonawca operacji z zakresu innowacyjnych oraz modernizacyjnych w przedsiębiorstwach rybackich w 1.1.1,
g) *branża szkoleniowa* (kody PKD: sekcja P) - jako wykonawca operacji w ramach 1.1.2.

10.1.2. Zintegrowanie LSR na przykładzie celu 2.2

Cel 2.2 *Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy* jest bezpośrednim odwołaniem do zidentyfikowanego w analizie SWOT problemu niedostatecznego wykorzystania potencjału turystycznego terenu LSR (patrz: SWOT W5 w kontekście S2 i S5).

Integrowanie przedsięwzięć: spójność i kompleksowość

Spójność obu przedsięwzięć określonych w ramach tego celu wynika z samego ich zakresu przedmiotowego - turystyki. Tworząc LSR założono, że wyeliminowanie określonych w SWOT problemów w obszarze turystyki wymaga działań kompleksowych, na trzech podstawowych poziomach interwencji - infrastrukturalnej, organizacyjnej i promocyjnej. Za działania infrastrukturalne odpowiada przedsięwzięcie 2.2.1. Planowane w ramach tego przedsięwzięcia operacje doprowadzić mają do zminimalizowania deficytów opisanych w obszarach W2 i W5 analizy SWOT. Działania „twarde" mają być uzupełnione również tzw. działaniami „miękkimi" - promocyjnymi. Tym potrzebom dedykowane jest przedsięwzięcie 2.2.2. Oba opisane powyżej przedsięwzięcia odwołują się do różnego rodzaju braków (infrastrukturalne *versus* promocyjne) po to, aby w sposób jak najbardziej kompleksowy zwiększyć atrakcyjność turystyczną obszaru. Ta kompleksowość determinuje również przyjętą sekwencję interwencji, w której oba rodzaje działań stanowią wzajemne uzupełnienie w równoległych lub następujących po sobie ciągach czasowych.

Integrowanie metod

Realizacja celu szczegółowego 2.2 zakłada wykorzystanie dwóch głównych metod interwencji:

a) projektów konkursowych (przedsięwzięć 2.1.1, 2.2.1 i 2.2.2),
b) projekt współpracy (2.2.2)
c) projekt własny RLGD (2.2.2)

Dodatkowo, o zintegrowanym podejściu do metodyki wdrażania LSR świadczy również fakt wykorzystywania zarówno operacji infrastrukturalnych (2.2.1) jak i promocyjnych (2.2.2).

Integrowanie sektorów i partnerów

We wdrażaniu celu szczegółowego 2.2 uczestniczyć będą przedstawiciele wszystkich sektorów:

a) *sektor publiczny* - zakłada się, że głównymi wnioskodawcami w ramach przedsięwzięcia 2.2.1 będą jednostki publiczne.
b) *sektor społeczny* - organizacje społeczne, zwłaszcza te promujące dziedzictwo kulturowe, zaangażowane będą w realizację przedsięwzięcia 2.2.2.
c) *sektor gospodarczy* - podmioty prowadzące działalność gospodarczą są jedną z podstawowych grup docelowych planowanych działań. To właśnie podmioty aktywne w obszarze turystyki i agroturystyki będą korzystały z efektów poprawy infrastruktury turystycznej oraz działań promocyjnych, których efektem będzie zwiększenie popytu na ich usługi,
d) *mieszkańcy* - ostateczną grupą docelową wszystkich działań, zarówno infrastrukturalnych jak i miękkich, będą mieszkańcy. Rozwój turystyki na terenie LSR wpłynie bowiem pozytywnie na rozwój gospodarczy (rynek pracy) oraz jakość życia.

Integrowanie branż

Podczas realizacji celu szczegółowego 2.2 zintegrowane zostaną między innymi następujące branże działalności gospodarczej:

a) *branża turystyczna* (kod PKD: sekcja N) - jako bezpośredni odbiorca działań promocyjnych w ramach 2.2.2 i pośredni beneficjent operacji infrastrukturalnych w 2.2.1,
b) *branżabudowlana* (kod PKD: sekcja F) - jako wykonawca inwestycji w 2.2.1,
c) *branżarekreacyjna* (kod PKD: sekcja R) - jako odbiorca infrastruktury rekreacyjnej w 2.2.1,
d) *branża informatyczna* (kody PKD: sekcja J) - jako wykonawca działań z zakresu marketingu internetowego w 2.2.2,
e) *branża wydawnicza* (kod PKD: sekcja J) - jako wykonawca działań promocyjnych w 2.2.2,
f) *branżanoclegowa* (kod PKD: sekcja I) - jako bezpośredni odbiorca działań promocyjnych w ramach 2.2.2 i pośredni beneficjent operacji infrastrukturalnych w 2.2.1,
g) *branżarybacka* (kod PKD: sekcja A) - jako grupa docelowa operacji w ramach 2.2.2.

10.2. Zgodność z innymi dokumentami planistycznymi

Określone w LSR cele i przedsięwzięcia są zgodne z najważniejszymi dokumentami planistycznymi odnoszącymi się do obszaru Bielskiej Krainy. Sposobem na zapewnienie tej zgodności był zarówno udział przedstawicieli lokalnych instytucji w konsultacjach społecznych, jak i szczegółowa analiza dostępnych materiałów, której streszczenie znajduje się poniżej.

1. ***Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+"*** [29]

Wszystkie z celów i przedsięwzięć określonych w LSR są zgodne ze strategią województwa. Gwarancją tej spójności jest wykorzystanie jako celów ogólnych LSR trzech przeformułowanych celów operacyjnych zawartych w *Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego*:

- **Cel operacyjny A.4**: Przedsiębiorczość lokalna i społeczna wykorzystująca lokalne rynki i potencjały.
- **Cel operacyjny B.3**: Harmonia społeczna i wysoków kapitał zaufania oraz dogodne warunki życia mieszkańców.
- **Cel operacyjny C.1**: Zrównoważone wykorzystanie zasobów środowiska

[29] Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+", Katowice, lipiec 2013.

Przyjęcie jako celów ogólnych LSR celów operacyjnych województwa sprawia, że również wszystkie cele szczegółowe i przedsięwzięcia lokalnej strategii są zgodne z kierunkami interwencji określonymi na poziomie województwa.

2. ***Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020***

Już sama analiza osi priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego jednoznacznie wskazuje na spójność LSR z kierunkami działań województwa. Potwierdza to także zestawienie celów szczegółowych RPO.

1. Cele gospodarcze LSR (1.1 i 1.2) wpisują się woś 3 *Konkurencyjność MŚP i* oś 7 *Regionalny rynek pracy*. Co ciekawe obie te osie poprzez sposób formułowania swoich celów szczegółowych zwracają dużą uwagę na silnie zaakcentowaną w LSR kwestię innowacyjności (P 1.1.1).
2. Obszar kultury wolnego czasu opisany w LSR na poziomie celu 2.1 jest natomiast odpowiednikiem osi 8, a zwłaszcza celu
   8.1 *Wspieranie rozwoju warunków do godzenia życia zawodowego i prywatnego.*
3. Turystyka, bardzo ważny dla LSR kierunek działania określony w celu 2.1 (oba przedsięwzięcia 2.1.1 i 2.1.2) jest ściśle związany z osią *5 Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów* (zwłaszcza 5.3 *Dziedzictwo kulturowe*).
4. Określona w celu 3.1 LSR kwestia zrównoważonego wykorzystania zasobów środowiska jest również odpowiedzią na oś 5 *Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów.*

3. ***Strategia Rozwoju Powiatu Bielskiego do 2020 roku***

Określone w LSR cele szczegółowe i przedsięwzięcia są również spójne z celami rozwojowymi powiatu bielskiego. Potwierdzeniem tego jest już sama konstrukcja powiatowych celów strategicznych. Cel I *Rozwój turystyki i przedsiębiorczości w powiecie* jest odpowiednikiem wskazanych w LSR celów szczegółowych 1.1 *Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich*, 1.2 *Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich* oraz 2.2 *Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy*. Natomiast Cel II *Poprawa jakości środowiska naturalnego* obejmuje podobny obszar tematyczny co cel 3.1 LSR *Poprawa wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy*.Podobieństwa te są jeszcze bardziej widoczne na poziomie celów szczegółowych powiatu oraz przedsięwzięć LSR. Powiatowy cel szczegółowy I.2. *Podniesienie atrakcyjności oferty turystycznej powiatu* jest spójny z przedsięwzięciami 2.2.1 i 2.2.2. Natomiast cel szczegółowy I.3. *Rozwój przedsiębiorczości* odpowiada przedsięwzięciom 1.1.1, 1.1.2 oraz 1.2.1. Określony przez powiat cel szczegółowy II.3. *Poprawa stanu czystości i zagospodarowania wód* koresponduje zaś z przedsięwzięciem 3.1.1.

4. ***Dokumenty planistyczne gmin***

Jak ilustruje to poniższa tabela wszystkie cele i przedsięwzięcia LSR są zgodne i spójne z następującymi dokumentami planistycznymi gmin:

1. *Strategii Rozwoju Gminy Bestwina na lata 2014-2020*
2. *Strategia rozwoju Gminy Czechowice-Dziedzice 2020+.*
3. *Strategia Rozwoju Gminy Jaworze,*
4. *Strategia Rozwoju Gminy Jasienica na lata 2008-2015,*
5. *Strategia Rozwoju Gminy Wilamowice.*

Tabela 26. Wykazanie zgodności z dokumentami planistycznymi gmin.

Cel / przedsięwzięcie	Bestwina	Czechowice-Dziedzice	Jaworze	Jasienica	Wilamowice
CS 1.1 Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich P 1.1.1 Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich P 1.1.2 Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego	CO[31] 1.2 Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców Gminy.	CO 1.2 Wzrost liczby osób podejmujących działalność gospodarczą, CO 1.3 Utrzymanie poziomu bezrobocia poniżej wskaźnika regionalnego.	PR[32] Wzrost liczby osób fizycznych podejmujących działalność gospodarczą na obszarze gminy do poziomu średniej wojewódzkiej.	CS[33] 1 Istotne podniesienie materialnych warunków funkcjonowania gminy i dochodów jej mieszkańców.	CS 4 Tworzenie nowych miejsc pracy.
CS 1.2 Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich P 1.2.1 Wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką	CO 1.2 Wspieranie przedsiębiorczości mieszkańców Gminy.	CO 1.2 Wzrost liczby osób podejmujących działalność gospodarczą, CO 1.3 Utrzymanie poziomu bezrobocia poniżej wskaźnika regionalnego.	PR Wzrost liczby osób fizycznych podejmujących działalność gospodarczą na obszarze gminy do poziomu średniej wojewódzkiej.	CS 1Istotne podniesienie materialnych warunków funkcjonowania gminy i dochodów jej mieszkańców.	CS 4 Tworzenie nowych miejsc pracy.
CS 2.1 Wzmocnienie aktywności społecznej mieszkańców P 2.1.1 Kultura wolnego czasu jako czynnik integracji społeczności lokalnych	CO 1.1 Rozwój i poprawa stanu infrastruktury technicznej i rekreacyjno-wypoczynkowej. CO 3.2 Poprawa standardu infrastruktury sportowej.	CO 2.1 Wzmocnienie poczucia lokalnej tożsamości mieszkańców, CO 2.2 Wzrost aktywności społecznej mieszkańców	PR Mobilizacja i integracja społeczności lokalnej.	CS 3 Wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy dla rozwoju rolnictwa, turystyki, sportu, wypoczynku przy założeniu zrównoważonego rozwoju.	CS 6 Rozwój turystyki, sportu i rekreacji.
CS 2.2 Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy P 2.2.1 Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej P 2.2.2 Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy	CO 1.1 Rozwój i poprawa stanu infrastruktury technicznej i rekreacyjno-wypoczynkowej. CO 4.2 Poprawa oferty kulturalnej i rekreacyjnej.	CO 2.2 Wzrost aktywności społecznej mieszkańców.	PR Program wzrostu różnorodności oferty turystycznej i rekreacyjno - sportowej.	CS 3 Wykorzystanie walorów przyrodniczych gminy dla rozwoju rolnictwa, turystyki, sportu, wypoczynku przy założeniu zrównoważonego rozwoju.	CS 6 Rozwój turystyki, sportu i rekreacji.
CS 1.1 Poprawa wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy P 3.1.1Renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych lub odtworzenie pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury	CO 4.1 Rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej.	CO 3.1 Zwiększenie efektywności zarządzania przestrzenią i kształtowania środowiska oraz optymalizacja kosztów funkcjonowania infrastruktury.	PR Odbudowa terenów zielonych.	CS 4 Osiągnięcie wyższego poziomu ładu przestrzennego i estetyki w gminie.	CS 2 Aktywna ochrona środowiska.

[31]CO - cel operacyjny.
[32]SP - przedsięwzięcia rozwojowe gminy
[33]CS - cel strategiczny.

XI. MONITORING I EWALUACJA

Dla zapewnienia prawidłowości i zgodności z założeniami LSR Stowarzyszenie RLGD Bielska Kraina, przyjęło zasady i procedury dokonywania monitoringu i oceny własnej (ewaluacji). Lokalna Strategia Rozwoju Bielskiej Krainy wytycza cele, określa kierunki, które mają dać określony efekt. W związku z tym niezbędne jest monitorowanie podejmowanych działań i analizowanie ich pod kątem założenie-rezultat. Taka ocena umożliwi określenie czy LSR jest wdrażana prawidłowo i czy sposób funkcjonowania Stowarzyszenia przebiega w sposób gwarantujący wypełnienie założeń. Zasady i sposób dokonywania oceny stanowi: **metodologię oceny własnej funkcjonowania RLGD i oceny procesu wdrażania LSR.**

Monitoring i ewaluacja są immanentnymi elementami procesu planowania strategicznego. Gromadzenie danych, ich analiza i interpretacja pozwalają ocenić stopień realizacji Strategii oraz wprowadzić ewentualne zmiany i korekty.

Monitoring – oznacza regularne jakościowe i ilościowe pomiary lub obserwacje zjawiska czy obecności np. substancji, przeprowadzane przez z góry określony czas.
Ewaluacjato systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania (eksperymentu) bądź obiektu z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia.
Ewaluacja działań wynikających z LSR będzie się opierać na trzech rodzajach ocen:

- **Ewaluacja ex-ante** (ocena przed realizacją działań) - ewaluację ex-ante stosuje się przy ocenie sytuacji wejściowej, czy i w jaki sposób strategia wpłynie na grupy docelowe, przyczyni się do poprawy sytuacji w obrębie obszaru;
- **Ewaluacja on-going** (ocena w trakcie realizacji działań) - odpowiada na pytanie, czy przyjęte cele i podjęte w następstwie działania zmierzają w dobrym kierunku;
- **Ewaluacja ex-post** (ocena po realizacji działań) - ocena długoterminowego wpływu strategii na grupy docelowe, czy efekty wynikłe z zastosowania strategii są trwałe.

W procesie realizacji LSR, RLGD przyjęła następujące kryteria ewaluacyjne:

- **Trafność –** związek pomiędzy przyjętymi rozwiązaniami (w zakresie celów, przedsięwzięć, sposobu funkcjonowania RLGD) realnymi potrzebami społeczności lokalnej;
- **Skuteczność –** ocena stopnia, w jakim osiągnięto zaplanowane cele i przedsięwzięcia;
- **Efektywność –** stosunek uzyskanych efektów do poniesionych nakładów finansowych;
- **Użyteczność** – informacja czy realizacja LSR spełnia potrzeby i oczekiwania mieszkańców;
- **Trwałość** – ocena, czy osiągnięty pozytywny efekt wdrażania LSR jest w stanie się utrzymać do wyczerpania finansowania z zewnątrz oraz czy wpłynie na rozwój regionalny i krajowy.

Tabela 27 Ewaluacja LSR

Co się bada?	Jak się wykonuje?	Pomiar			Sposób wykorzystania wyników z ewaluacji
		Wykonawca pomiaru	Czas pomiaru i okres objęty pomiarem	Ocena	
Elementy funkcjonowania RLGD podlegające ewaluacji					
Efektywność pracy Zarządu RLGD	- Opinia Komisji Rewizyjnej, - udzielenie absolutorium przez Walne Zebranie Członków	Komisja Rewizyjna (ocena własna)	**Czas pomiaru:** I kwartał roku następującego po roku ocenianym **Okres objęty pomiarem:** rok kalendarzowy (np. cały 2016)	- wypełnianie obowiązków statutowych, - decyzyjność, - sprawne zarządzanie RLGD - uczestnictwo z Zebraniach Zarządu	Opracowanie opinii Komisji Rewizyjnej nt. pracy Zarządu oraz przygotowanie wniosku o udzielenie bądź nieudzielenie absolutorium dla Zarządu dla WZCZ Stowarzyszenia. W przypadku rażących uchybień pracy Zarządu – Komisja Rewizyjna wystąpi do WZCZ Stowarzyszenia z wnioskiem o zmianę składu Zarządu)
Efektywność pracy Rady RLGD	- Opinia Komisji Rewizyjnej, - Opinia Zarządu, - udzielenie absolutorium przez Walne Zebranie Członków	- Zarząd RLGD, - Komisja Rewizyjna	**Czas pomiaru:** I kwartał roku następującego po roku ocenianym **Okres objęty pomiarem:** rok kalendarzowy (np. cały 2016)	- wypełnianie obowiązków statutowych, - kompetencje, - uczestnictwo w posiedzeniach, - przestrzeganie regulaminu rady	Opracowanie opinii Zarządu i Komisji Rewizyjnej nt. pracy Rady RLGD. W przypadku rażących uchybień pracy poszczególnych członków Rady – Komisja Rewizyjna lub Zarząd wystąpi do WZCZ Stowarzyszenia z wnioskiem o zmianę składu Rady)
Efektywność pracy biura, ocena pracowników biura RLGD,	- Opinia Dyrektora biura nt. podległego personelu; - Opinia Zarządu; - ankieta dla petentów / wnioskodawców / uczestników szkoleń lub doradztwa	- Dyrektor biura, - Zarząd RLGD (ocena własna)	**Czas pomiaru:** I kwartał roku następującego po roku ocenianym **Okres objęty pomiarem:** rok kalendarzowy (np. cały 2016)	- wypełnianie obowiązków wskazanych w umowie, - zaangażowanie, - rzetelność, - realizacja LSROR zgodnie z harmonogramem - jakość świadczonych usług - skuteczność i efektywność pozyskiwania informacji od grup docelowych LSR.	Kontrola pracy podległych pracowników, sporządzenie arkusza oceny pracownika dla całego personelu. W przypadku złego wykonywania obowiązków przez pracowników otrzymuje on pisemne upomnienie, które wpinane jest do jego akt osobowych
Ocena przebiegu konkursów oraz sposobu przepływu informacji	- ankieta dla mieszkańców; - ankieta dla wnioskodawców i beneficjentów RLGD	- biuro RLGD (ocena własna)	**Czas pomiaru:** I kwartał roku następującego po roku ocenianym **Okres objęty pomiarem:** rok kalendarzowy (np. cały 2016)	- dostępność informacji o prowadzonych konkursach; - kontakt z pracownikami biura podczas ogłoszonego konkursu	Wyniki ewaluacyjne pozwolą na opracowanie ulepszeń w pracy biura oraz wypracowania najlepszych kanałów przepływu informacji pomiędzy biurem a petentami

Zleceniobiorcy / Podwykonawcy RLGD	- Biuro RLGD (odpowiada Dyrektor)	Dyrektor biura i pracownicy biura (ocena własna)	**Czas pomiaru:** I kwartał roku następującego po roku ocenianym **Okres objęty pomiarem:** rok kalendarzowy (np. cały 2016)	- okres realizacji lub dostawy, - terminowość, - rzetelność, - cena; - poziom techniczny oferty; - sposób zapłaty; - jakość; - warunki współpracy	Sporządzenie karty oceny Wykonawcy za współpracę w danym roku kalendarzowym (np. cały 2016). W przypadku nie osiągnięcia minimalnej wymaganej ilości punktów – RLGD w następnych latach nie będzie współpracowała z danym Zleceniobiorcą /Wykonawcą. Minimalna wymagana ilość punktów określona przez RLGD to 86 pkt na 155 możliwych do zdobycia
Efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności	- ankieta dla mieszkańców	- biuro RLGD (ocena własna)	**Czas pomiaru:** I kwartał roku następującego po roku ocenianym **Okres objęty pomiarem:** rok kalendarzowy (np. cały 2016)	- ocena zastosowanych metod promocji; - trafność dobranych programów aktywizacyjnych dla społeczności lokalnej; - jakość i poziom wydarzeń organizowanych dla lokalnej społeczności; - stan realizacji wskaźników określonych w Planie komunikacji.	Wyniki ewaluacyjne wykorzystane zostaną do opracowania na kolejne lata projektów, które zrealizowane zostaną dla lokalnej społeczności z uwzględnieniem kanałów promocji, które będą nośnikiem informacji dla lokalnej społeczności o organizowanych wydarzeniach
Efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej między LGD	- ankieta dla uczestników projektów współpracy - porównanie danych zawartych w wniosku o dofinansowanie z wnioskiem o płatność	- biuro RLGD (ocena własna)	**Czas pomiaru:** do 2 miesięcy po zakończonej realizacji poszczególnych projektów współpracy **Okres objęty pomiarem:** od momentu rozpoczęcia do zakończenia poszczególnych projektów współpracy	- zgodność zaplanowanych do realizacji zadań z rzeczywistym wykonaniem; - ilość zaplanowanych do realizacji projektów współpracy z rzeczywistą ilością zrealizowanych projektów; - ocena wykonanych wskaźników wskazanych w projektach współpracy	Wyniki ewaluacyjne wykorzystane zostaną do określenia stopnia wykonalności wskaźników określonych w LSR dla współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej, sporządzenia sprawozdania i wniosku o płatność.
Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji					
Cały dokument, a w szczególności: cele i wskaźniki określone w LSR, harmonogram, budżet, procedura wyboru operacji, lokalne kryteria wyboru	Analiza przeprowadzona przez ekspertów lub pracowników biura na podstawieCAPI lub CATI lub CAWI lub IDI z beneficjentami i wnioskodawcami	- Zewnętrzni niezależni eksperci (ocena zewnętrzna), - biuro RLGD (ocena własna), - Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	**Czas pomiaru:** I kwartał roku następującego po roku ocenianym **Okres objęty pomiarem:** rok kalendarzowy (np. cały 2016)	- powszechność dokumentu na obszarze RLGD, - stopień realizacji poszczególnych celów, - stopień wykorzystania budżetu, - zgodność z harmonogramem, - opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR i realizowanych operacji	Sporządzenie raportu z przeprowadzonej analizy zawierającej zakres badania, a także podsumowanie, wnioski oraz rekomendacje dla RLGD, tak aby uskutecznić działania prowadzone w zakresie PO RiM. W każdej grupie respondentów (lokalna społeczność, rybacy, wnioskodawcy, beneficjenci) pozytywnie ocenić powinno pracę Stowarzyszenia co najmniej 60%, aby raport uzyskał ocenę pozytywną tj. co najmniej na poziomie średnim. W przypadku uzyskania oceny negatywnej, zwoływane jest Walne Zebranie Członków celem podjęcia stosownych kroków do sprawnej realizacji LSR. Ponadto każdorazowo raport publikowany będzie na stronie www Stowarzyszenia, umożliwiając dostęp do analizy całej społeczności

Źródło: opracowanie własne

Tabela 28. Monitoring LSR

Co się bada?	Jak się wykonuje?	Pomiar			Sposób analizy danych monitoringowych
		Wykonawca pomiaru	Czas pomiaru i okres objęty pomiarem	Ocena	
Elementy wdrażania LSR podlegające monitoringowi					
Harmonogram ogłaszania konkursów, stopień wykorzystania budżetu RLGD, stopień wykonania wskaźników realizacji LSR	- dane zebrane z przeprowadzonych konkursów, - rejestr danych	biuro RLGD (ocena własna)	na bieżąco	- zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem, - stopień wykorzystania funduszy, - wysokość zakontraktowanych środków, - stopień realizacji wskaźników	Dane monitoringowe wykorzystane zostaną do opracowania raportu z przeprowadzonej ewaluacji oraz sporządzenia sprawozdania rocznego z działalności Stowarzyszenia, przedkładanego do Walnego Zebrania Członków oraz Komisji Rewizyjnej, celem wydania pozytywnej opinii Komisji Rewizyjnej nt. pracy Stowarzyszenia oraz zatwierdzenia sprawozdania rocznego przez WZCZ
Analiza efektywności działań komunikacyjnych.	- ankieta dla petentów / wnioskodawców w biurze RLGD; - ankieta dla uczestników szkoleń; - liczba odsłon strony www RLDG	biuro RLGD (ocena własna)	na bieżąco	- przejrzystość strony internetowej RLGD; - jakość, przeprowadzanych szkoleń; - dostępność informacji o konkursach i szkoleniach prowadzonych przez RLGD	Dane monitoringowe zostaną wykorzystane do wprowadzenia ewentualnych zmian na stronie internetowej RLGD, tak aby informacje były czytelne i trafiały do jak najszerszej grupy odbiorców, ponadto do opracowania najtrafniejszych kanałów docierania informacji do zainteresowanych grup odbiorców
Elementy funkcjonowania RLGD podlegające monitoringowi					
Efektywność usług doradczych	- ankieta ex post; - analiza danych RLGD;	Dyrektor biura (ocena własna)	na bieżąco	- odsetek pozytywnych wskazań w badaniu ankietowym ex post; - liczba naborów, w ramach których nie złożono żadnego wniosku; - % wniosków, na które świadczono usługi doradcze i które zostały wybrane; - odsetek nieudanych projektów (stosunek liczby rozwiązanych umów o dofinansowanie do liczby podpisanych umów o dofinansowanie)	Dane monitoringowe wykorzystane zostaną do oceny pracy pracowników odpowiedzialnych za doradztwo, zgodnie z załącznikiem nr 1 do Regulaminu biura RLGD.

Intensywność animacji lokalnej i współpracy	- analiza danych RLGD	Dyrektor biura (ocena własna)	na bieżąco	- poziom realizacji wskaźników produktu określonych w Planie Działania; - liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych z mieszkańcami; - liczba publikacji (tradycyjnych oraz w przestrzeni wirtualnej); - stan realizacji wskaźników określonych w Planie komunikacji	Dane monitoringowe wykorzystane zostaną do opracowania raportu z monitoringu oraz sporządzenia sprawozdania rocznego z działalności Stowarzyszenia, przedkładanego do Walnego Zebrania Członków oraz Komisji Rewizyjnej, celem wydania pozytywnej opinii Komisji Rewizyjnej nt. pracy Stowarzyszenia oraz zatwierdzenia sprawozdania rocznego przez WZCZ
Frekwencja na posiedzeniach Rady	- analiza danych RLGD na podstawie list obecności podczas posiedzeń Rady	biuro RLGD (ocena własna)	na bieżąco	- obecność członków Rady podczas posiedzeń;	Dane monitoringowe wykorzystane będą do opracowania opinii Zarządu i Komisji Rewizyjnej na podstawie danych zebranych przez pracowników biura nt. pracy Rady RLGD.

Źródło: opracowanie własne

Odpowiedzialnym za proces monitoringu i ewaluacji LSR będzie Zarząd RLGR. Do jego zadań należy akceptowanie raportów powstających podczas procedury monitoringu. Wynikające z procesu ewaluacji wnioski, ze względu na rodzaj i skalę potrzebnych zmian do wprowadzenia w LSR oraz bieżącej działalności RLGR prowadzić będzie Biuro RLGR. Monitoring i ewaluacja w ramach wdrażania LSR wykonywana będzie zgodnie z Procedurą dokonywania ewaluacji i monitoringu stanowiącą załącznik nr 2 do LSR. RLGD Bielska Kraina zobowiązana będzie do przestrzegania ww. zasad. Każdorazowa zmiana terminu bądź zakresu poddawanego ocenie wymagać będzie uzasadnienia i uprzedniej zgody Samorządu Województwa. Wprowadzenie stałych modyfikacji również wymagać będzie uzasadnienia i musi zostać zatwierdzone przez Walne Zebranie Członków. Niemniej Walne Zebranie może uchwałą scedować tę kompetencję (jednorazowo bądź stale) na Zarząd RLGD. Dane monitoringowe i ewaluacyjne uwzględniać będą wnioski i opinie pozyskane podczas realizacji planu komunikacji.

XII. STRATEGIA OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

W dniu 26 października 2015 r. Stowarzyszenie Bielska Kraina zwróciło się do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z wnioskiem (pismo Stowarzyszenia Bielska Kraina nr 150.X.LGR-BK.15 oraz uzupełnienie pismo nr 153.XI.LGR-BK.15) o stwierdzenie czy istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność na lata 2014-2020 dla obszaru działania Rybackiej Lokalnej Grupy Działania obejmującej pięć sąsiadujących ze sobą gmin: Bestwinę, Czechowice-Dziedzice, Jasienicę, Jaworze i Wilamowice.
Jako podstawę prawną do złożenia wniosku zastosowano artykuł 47 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. W przedstawionej do RDOŚ dokumentacji przedstawiono główne cele Lokalnej Strategii Rozwoju oraz podkreślono zgodność LSR z dokumentami, które już zostały poddane pozytywnej weryfikacji w zakresie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko - *Strategią Rozwoju Województwa Śląskiego do roku 2020*,a także *Programem Operacyjnym „Rybactwo i Morze" na lata 2014-2020.* Należy jednocześnie podkreślić, iż dokument LSR wykazuje duży poziom ogólności, określa cele i kierunki rozwoju i nie przesądza o konkretnych lokalizacjach przedsięwzięć, ich skali oraz stosowanych technologiach w trakcie realizacji inwestycji.

Przy realizacji LSR uwzględnione zostaną aspekty środowiskowe, które dotyczyć będą zrównoważonego rozwoju oraz ochrony środowiska poprzez uwzględnienie obowiązujących aktów prawa wspólnotowego oraz krajowego.Możliwe oddziaływanie na środowisko przedsięwzięć realizowanych w wyniku wdrożenia strategii będzie rozpatrywane podczas procedowania finansowania poszczególnych inwestycji. W przypadku zamierzeń, które mogą znacząco oddziaływać na środowisko, beneficjenci ostateczni będą musieli przeprowadzić procedury oceny oddziaływania na środowisko w trybie ww. ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz w ocenach oddziaływania na środowisko. Przeprowadzone analizy w ramach powyższej procedury stanowić będą podstawę do podjęcia decyzji o dopuszczalności realizacji danej inwestycji.

Zadania wdrażane zarówno przez beneficjentów jak i samą RLGD będą realizowane w sposób taki, aby nie zagrażały zdrowiu i życiu ludzi oraz środowisku naturalnemu,nie przewiduje się oddziaływań skumulowanych i transgranicznych, nie przewiduje się znacząco negatywnych oddziaływań na zdrowie i życie ludzi. W LSR nie planuje się operacji, które wiązałyby się z wytwarzaniem i wprowadzaniem szkodliwych substancji i ścieków do gleby lub wód, mogących wpłynąć na jakość i stan omawianych komponentów środowiska. Zasoby naturalne jakie będą wykorzystywane w ramach realizacji inwestycji zawartych w LSR, to przede wszystkim woda, żwir, i piasek, używane w trakcie trwania prac modernizacyjnych i budowlanych. Ze względu na niewielką skalę planowanych prac, zadania realizowane w ramach LSR nie będą wpływały negatywnie na zasoby naturalne na obszarze RLGD. Ponadto, realizacja przedsięwzięć nie powinna się wiązać z emisją zanieczyszczeń do atmosfery, mogącą powodować zmiany lokalnego klimatu. Operacje te nie spowodują pogorszenia jakości powietrza oraz przekroczenia poziomu dopuszczalnych substancji określonych w *Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie niektórych poziomów substancji w powietrzu* (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031).Prognozuje się, iż operacje zawarte w LSR nie wpłyną również na pogorszenie stanu chronionych siedlisk przyrodniczych poprzez fizyczną degradację, zmniejszenie ich populacji, zmianę cech charakterystycznych siedliska czy stworzenie barier dla migracji roślin i zwierząt powodując zmniejszenie bioróżnorodności na obszarze RLGD. Ponadto planowane działania nie spowodują pogorszenia stanu gatunków znajdujących się na tym obszarze oraz zmniejszenia szans na osiągnięcie właściwego stanu ochrony siedlisk w przyszłości.
Reasumując, operacje nie będą lokalizowane na przedmiotach ochrony obszarów Natura 2000, a działania prowadzone w ramach wdrażania LSR nie będą miały istotnego oddziaływania na przekroczenie standardów jakości środowiska.Opinię tę podzielił Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach wydając stosowną decyzję stwierdzającą brak konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla dokumentu „Lokalnej Strategii Rozwoju" dla gmin: Bestwina, Czechowice-Dziedzice, Jasienica, Jaworze, Wilamowice, w okresie programowania 2014-2020. W piśmie RDOŚ z dnia 07.12.2015r. znak: WOOŚ.410.510.2015.AB **stwierdzono, że *brak jest konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla przedmiotowego dokumentu tj. „Lokalnej Strategii Rozwoju" obejmującej gminy: Bestwina, Czechowice-Dziedzice, Jasienica, Jaworze, Wilamowice.***

Wykaz wykorzystanej literatury:

1. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.
2. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 508/2014 z dnia 15 maja 2014 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (WE) nr 2328/2003, (WE) nr 861/2006, (WE) nr 1198/2006 i (WE) nr 791/2007 oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1255/2011.
3. Wytyczne dla podmiotów lokalnych dotyczące rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.
4. Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce, Warszawa 2014.
5. Poradnik dla Lokalnych Grup Działania w zakresie opracowania Lokalnych Strategii Rozwoju na lata 2014-2020, wydanie III, Warszawa 2015.
6. Projektowane rozwiązania dotyczące warunków i trybu przyznawania pomocy w ramach priorytetu 4. Pismo Departamentu Rybołówstwa MRiRW nr RYBoz-AW-077-75/15(5048) z 22 października 2015r. oraz MGMiŻS nr RYBlsr-RKM-034-20/15(5754) z 1 grudnia 2015r.

Załącznik nr 1: Procedura aktualizacji Lokalnej Strategii Rozwoju

Niniejsza procedura reguluje zasady i tryb aktualizacji treści Lokalnej Strategii Rozwoju realizowanej przez Stowarzyszenie w perspektywie finansowej 2014 – 2020.

I. Użyte w niniejszym dokumencie terminy oznaczają:
1) **Procedura –** niniejsza Procedura;
2) **LGD** – Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina;
3) **Zarząd** – Zarząd Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina;
4) **Rada** – Rada Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina;
5) **Walne Zebranie Członków** – Walne Zebranie Członków Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina;
6) **LSR** – Lokalna Strategia Rozwoju opracowana przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina i realizowana przez to Stowarzyszenie na podstawie umowy ramowej zawartej z Zarządem Województwa Śląskiego;
7) **ustawa o RLKS** –ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności (Dz. U. poz. 378);
8) **zarząd województwa** – Zarząd Województwa Śląskiego;
9) **aktualizacja** – zmiana treści LSR dokonywana w trakcie jej realizacji.

1. Aktualizacja LSR może mieć miejsce w trakcie realizacji LSR, to znaczy po zawarciu z Samorządem Województwa Śląskiego umowy ramowej.
2. Projekt aktualizacji LSR przygotowuje Zarząd.
3. Przesłanką do przygotowania przez Zarząd projektu aktualizacji LSR może być w szczególności:
1) zmiana w przepisach prawnych, istotnych z punktu widzenia wdrażania LSR;
2) wydanie przez Instytucję Zarządzającą dla Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014 - 2020 wytycznych mających wpływ na realizację LSR
3) wyniki realizacji LSR – niski stopień osiągnięcia założonych w LSR wskaźników;
4) uwagi dotyczące treści LSR oraz związanych z nią dokumentów, zgłaszane przez Biuro LGD, członków Rady lub wnioskodawców biorących udział w naborach i konkursach przeprowadzanych przez LGD w związku z wdrażaniem LSR.

4. Zarząd konsultuje treść projektu zmiany kryteriów lub aktualizacji LSR z:
1) Radą,
2) członkami LGD i lokalną społecznością.
- Konsultacje z Radą polegają na przesłaniu do Przewodniczącego Rady projektu aktualizacji LSR oraz wyznaczeniu terminu na ustosunkowanie się do tego projektu. Przewodniczący Rady konsultuje treść projektu zmian z Członkami Rady i w terminie wyznaczonym przez Zarząd przedstawia pisemne stanowisko Rady na ten temat.
- Konsultacje z Członkami LGD i lokalną społecznością polegają na:

1) opublikowaniu na stronie internetowej LGD projektu aktualizacji LSR wraz z uzasadnieniem wprowadzanych zmian, z możliwością zgłaszania przez zainteresowane osoby drogą elektroniczną uwag do projektu;
2) przeprowadzeniu co najmniej jednego otwartego spotkania informacyjno konsultacyjnego dotyczącego aktualizacji LSR – Zarząd podejmuje starania, by informacja o spotkaniu dotarła do przedstawicieli grupy defaworyzowanej wskazanej w LSR;

- W przypadku konieczności terminowego wprowadzenia w życie aktualizacji LSR (np. konieczność niezwłocznego uwzględnienia wytycznych wydanych przez Instytucję Zarządzającą dla Programu Operacyjnego Rybactwo i Morze 2014 - 2020), Zarząd może ograniczyć proces konsultacji społecznych, jednak w każdym wypadku na stronie internetowej LGD powinien zostać opublikowany projekt aktualizacji LSR wraz z uzasadnieniem proponowanych zmian i wskazaniem sposobu i terminów zgłaszania uwag do przedstawionej propozycji.

5. Zarząd analizuje uwagi zgłoszone w procesie konsultacji opisanym w **pkt 4 Procedury**.
6. Po dokonaniu analizy zgłoszonych uwag i ewentualnym wprowadzeniu stosownych zmian w projekcie aktualizacji LSR, Zarząd zwołuje Walne Zebranie Członków w celu podjęcia uchwały zatwierdzającej proponowane zmiany.
   - W informacji dotyczącej zwołania Walnego Zebrania podaje się informację o tym, że w trakcie Zebrania zostanie poddany pod dyskusję i głosowanie projekt Zarządu dotyczący aktualizacji LSR. W informacji takiej wskazuje się również miejsce na stronie internetowej LGD, w którym umieszczono ten projekt.
7. Walne Zebranie Członków podejmuje warunkową uchwałę w przedmiocie aktualizacji LSR. Uchwała wchodzi w życie pod warunkiem akceptacji zmian przez zarząd województwa.
8. W przypadku podjęcia warunkowej uchwały, o której mowa w **pkt 7 Procedury**, Zarząd opracowuje wniosek do zarządu województwa dotyczący aktualizacji LSR a następnie występuje do zarządu województwa z tym wnioskiem. Do wniosku dołącza się kopię warunkowej uchwały Walnego Zebrania Członków.
9. W przypadku zaakceptowania projektu aktualizacji LSR przez zarząd województwa, Zarząd podejmuje działania mające na celu:
   1) umieszczenie na stronie internetowej LGD informacji o zaakceptowaniu przez zarząd województwa projektu aktualizacji LSR i spełnieniu się warunku wejścia w życie uchwały, o której mowa w **pkt 7 Procedury**,
   2) dokonanie zmian na stronie internetowej LGD, w celu dostosowania opublikowanych treści do zaktualizowanej LSR;
   3) przeszkolenie członków Rady i pracowników Biura w zakresie znajomości zaktualizowanej LSR.

Załącznik nr 2: Procedura monitoringu i ewaluacji

§1 Wprowadzenie

Warunkiem efektywnego wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju jest stworzenie procedur, które umożliwią obserwację efektów realizacji LSR oraz pozwolą na ich ewentualną korektę. Prowadzenie takich działań umożliwi efektywne planowanie, okresową ocenę i aktualizację zapisów dokumentu zgodnie ze zmieniającymi się warunkami społeczno-gospodarczymi i zdiagnozowanymi potrzebami społeczności lokalnej. Dokument obejmuje działania związane z bieżącym monitorowaniem realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju oraz jej okresowej ewaluacji.

§2 Definicje i skróty

W celu określenia zakresu prowadzonych badań przyjęto następujące skróty i definicje:

a. **Ewaluacja** – to systematyczne badanie wartości albo cech konkretnego programu, planu, działania (eksperymentu) bądź obiektu z punktu widzenia przyjętych kryteriów, w celu jego usprawnienia, rozwoju lub lepszego zrozumienia;
b. **Monitoring** – oznacza regularne jakościowe i ilościowe pomiary lub obserwacje zjawiska czy obecności np. substancji, przeprowadzane przez z góry określony czas;
c. **Procedura** –określona reguła postępowania;
d. **Raport z ewaluacji Strategii** –Raport z ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju;
e. **Raport z monitoringu Strategii** –Raport z monitoringu Lokalnej Strategii Rozwoju;
f. **Strategia** –Lokalna Strategia Rozwoju;
g. **Strona internetowa** – strona internetowa Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina.

§3 Opis procedury monitoringu

1. Monitoring LSR prowadzony jest na bieżąco.
2. Do realizacji procedury monitoringu uprawniono biuro Stowarzyszenia RLGD.
3. Monitoring przeprowadza się na podstawie: danych zebranych z przeprowadzonych konkursów, rejestru danych prowadzonych przez biuro RLGD, ankiet dla petentów / wnioskodawców RLGD, ankiet dla uczestników szkoleń, ankiet ex post, analizy danych RLGD, list obecności z posiedzeń Rady oraz licznika odwiedzin strony internetowej na podstawie danych uzyskanych od jej administratora.
4. Monitoring obejmuje:
   a. Zebranie danych na temat: harmonogramu ogłaszania konkursów; stopnia wykorzystania budżetu RLGD; stopnia wykonania wskaźników realizacji LSR; stopnia zainteresowania stroną internetową RLGD, ogłaszanymi konkursami, prowadzonymi szkoleniami; efektywności usług doradczych, intensywności animacji lokalnej i współpracy; frekwencji na posiedzeniach Rady
   b. Ocenę zebranych informacji w stosunku do założonych wartości.
   c. Opracowanie raportu z przeprowadzonego monitoringu, opracowania sprawozdania rocznego z działalności Stowarzyszenia, wprowadzenia ewentualnych zmian na stronie internetowej RLGD, tak aby informacje były czytelne

i trafiały do jak najszerszej grupy odbiorców, opracowanie najtrafniejszych kanałów docierania informacji do zainteresowanych grup odbiorców, oceny pracy pracowników na stanowisku związanym z udzielanym doradztwem, opracowanie opinii Zarządu i Komisji Rewizyjnej nt. pracy Rady, sporządzenia sprawozdania rocznego z działalności Stowarzyszenia.

5. Monitoring prowadzony będzie w oparciu o następujące zasady: cykliczność obserwacji, ujednolicenie metod pomiaru i obserwacji, unifikacja interpretacji wyników.

§4 Opis procedury ewaluacji

1. Organem uprawnionym do realizacji procedury ewaluacji jest Zarząd LGR, Komisja Rewizyjna, Dyrektor oraz pracownicy biura.
2. Zarząd LGR może zlecić wykonanie ewaluacji podmiotom zewnętrznym.
3. Procedura ewaluacji uwzględnia następujące elementy:

- Elementy funkcjonowania RLGD podlegające ewaluacji:

✓ Ocena: efektywność pracy Zarządu RLGD, Efektywność pracy Rady RLGD, Efektywność pracy biura, ocena pracowników biura RLGD, Ocena przebiegu konkursów oraz sposobu przepływu informacji, Zleceniobiorcy / Podwykonawcy RLGD, Efektywność promocji i aktywizacji lokalnej społeczności
- czas pomiaru: I kwartał roku następującego po roku ocenianym
- okres objęty pomiarem: rok kalendarzowy;

✓ Ocena: efektywność współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej między LGD
- czas pomiaru: do 2 miesięcy po zakończonej realizacji poszczególnych projektów współpracy,
- okres objęty pomiarem: od momentu rozpoczęcia do zakończenia poszczególnych projektów współpracy

- Elementy wdrażania LSR podlegające ewaluacji

✓ Ocena: LSR - cały dokument, a w szczególności: cele i wskaźniki określone w LSR, harmonogram, budżet, procedura wyboru operacji, lokalne kryteria wyboru:
- czas pomiaru: I kwartał roku następującego po roku ocenianym,
- okres objęty pomiarem: rok kalendarzowy.

4. Ewaluację przeprowadza się w oparciu o: opinię Komisji Rewizyjnej, opinię Zarządu, opinię Dyrektora biura, absolutorium WZCZ Stowarzyszenia, ankiety dla petentów, wnioskodawców, beneficjentów, mieszkańców, uczestników projektów współpracy, zestawienia danych zawartych w wniosku o dofinansowanie z wnioskiem o płatność, analizę przeprowadzoną przez zewnętrznych ekspertów.
5. Raport z ewaluacji Strategii obejmuje przede wszystkim:
   a. Ocenę funkcjonowania LGR, w tym: działalność Zarządu, działalność Rady, pracę biura, przebieg konkursów oraz sposób przepływu informacji, ocenę Zleceniobiorców, ocenę efektywności promocji i aktywizacji lokalnej społeczności, realizację LSR, ocenę współpracy międzyregionalnej i międzynarodowej.
   b. Podsumowanie działalności LGR w badanym okresie, wnioski i rekomendacje.
6. Ewaluacja prowadzona będzie w oparciu o kryteria ewaluacji, tj.: trafności, skuteczności, efektywności, użyteczności, trwałości.
7. Zatwierdzenia Raportu z ewaluacji Strategii dokonuje się uchwałą Zarządu LGR.

Załącznik nr 3: Plan działania

Tabela 1 *Plan działania dla celu ogólnego 1*

CEL OGÓLNY nr 1	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie /zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 1.1: Zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw rybackich													PO Ryby	
Przedsięwzięcie 1.1.1: Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich.	Liczba zmodernizowanych przedsiębiorstw rybackich dzięki wsparciu LSR. (w tym innowacyjnych)	3 sztuka	27%	753 656	8 sztuk	100%	1 845 104	0 sztuk	100%	-	11	2 598 760	PO Ryby	Realizacja LSR
	Liczba przedsiębiorstw rybackich, które w wyniku modernizacji utworzyły lub utrzymały miejsce pracy.	3 sztuka	27%		8 sztuk	100%		0 sztuk	100%		11			
	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	1 sztuka	50%	1000	1 sztuka	100%	1000	0 sztuk	100%	-	2	2000		Aktywizacja
Przedsięwzięcie 1.1.2: Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego	Liczba osób z sektora rybackiego, które w wyniku wsparcia z LSR uzyskały nowe kompetencje.	0 osób	0%	-	60 osób	100%	15 000	0 osób	100%	-	60	15 000		Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy.	2 sztuki	100%	32 991	0 sztuk	100%	-	0 sztuk	100%	-	2	32 991		Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 1.1				787 647			1 861 104			-		2 648 751		

CEL OGÓLNY	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie /zakres
Cel szczegółowy 1.2: Różnicowanie działalności gospodarczej na obszarach rybackich													PO Ryby	
Przedsięwzięcie 1.2.1: Wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką.	Liczba podmiotów gospodarczych, które dzięki wsparciu LSR utworzyły lub utrzymały miejsce pracy poza podstawową działalnością rybacką.	11 sztuk	100 %	3 334 258	0 sztuk	100%	0	0 sztuk	100%	-	11	3 334 258	PO Ryby	Realizacja LSR
	Liczba spotkań informacyjno-konsultacyjnych LGD z mieszkańcami	2 sztuki	100 %	2000	0 sztuk	100%	0	0 sztuk	100%	-	2	2000		Aktywizacja
Razem cel szczegółowy 1.2				3 336 258			0			-		3 336 258		
Razem cel ogólny				4 123 905			1 861 104			-		5 985 009		
Razem LSR				7 090 971			2 914 029			199 000		10 204 000		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PO Ryby													% budżetu poddziałania Realizacja LSR	
												5 933 018	58%	

Tabela 2 *Plan działania dla celu ogólnego 2*

CEL OGÓLNY nr 2	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie /zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 2.1: Poprawa harmonii społecznej oraz warunków życia mieszkańców													PO Ryby	
Przedsięwzięcie 2.1.1: Kultura wolnego czasu jako czynnik integracji społeczności lokalnych	Liczba zorganizowanych dzięki wsparciu z LSR spotkań lokalnych społeczności.	12 sztuk	33%	106 786	1 sztuka	86%	74 870	2 sztuki	100%	99 000	15	280 656	PO Ryby	Realizacja LSR
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy, w tym projekt międzynarodowy..	1 sztuka	100%	45 412	0 sztuk	100%	-	0 sztuk	100%	-	1	45 412		Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 2.1				152 198			74 870			99 000		326 068		
Cel szczegółowy 2.2: Wykorzystanie potencjału turystycznego Bielskiej Krainy													PO Ryby	
Przedsięwzięcie 2.2.1: Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej	Liczba nowych, wyremontowanych lub zmodernizowanych dzięki wsparciu z LSR obiektów infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej.	17 sztuk -	85%	2 566 530	4 sztuki	100%	903 055	0 sztuk	100%	-	21	3 469 585	PO Ryby	Realizacja LSR
	Liczba obiektów turystycznych lub	1 sztuka	100 %		0 sztuk	100%		0 sztuk	100%		1			

CEL OGÓLNY	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Progra	Poddziałanie /zakres
	rekreacyjnych, które dzięki wsparciu LSR utworzyły lub utrzymały miejsce pracy.													
Przedsięwzięcie 2.2.2: Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy	Liczba wydarzeń promujących kulturę lokalną, które otrzymały wsparcie w ramach LSR.	8 sztuk	29%	117 571	16 sztuk	86%	75 000	4 sztuki	100%	100 000	28	292 571		
	Liczba produktów promocyjnych wprowadzonych do dystrybucji dzięki wsparciu z LSR.	2 sztuk	22%		6 sztuki	89%		1 sztuka	100%		9			
	Liczba zrealizowanych projektów współpracy.	1 sztuka	100%	114 242	0	100%	-	0	100%	-	1	114 242		Projekt współpracy
Razem cel szczegółowy 2.2				2 798 343			978 055			100 000		3 876 398		
Razem cel ogólny				2 950 541			1 052 925			199 000		4 202 466		
Razem LSR				7 090 971			2 914 029			199 000		10 204 000		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PO Ryby													% budżetu poddziałania Realizacja LSR	
												5 933 018	58%	

Tabela 3 *Plan działania dla celu ogólnego 3*

CEL OGÓLNY nr 3	Lata	2016-2018			2019-2021			2022-2023			RAZEM 2016-2023		Program	Poddziałanie /zakres Programu
	Nazwa wskaźnika	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Planowane wsparcie w PLN	Razem wartość wskaźników	Razem planowane wsparcie w PLN		
Cel szczegółowy 3.1: Poprawa wykorzystania potencjału wodnego Bielskiej Krainy													PO Ryby	
Przedsięwzięcie 3.1.1: Renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych lub odtworzenie pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury	Wielkość obszarów wodnych przywróconych lub odtworzonych do pierwotnego stanu środowiska obszarów rybackich i obszarów akwakultury w wyniku wsparcia LSR.	10 000 m2	100%	16 525	0 m2	100%	-	0 m2	100%	-	10 000 m2	16 525	PO Ryby	Realizacja LSR
Razem cel szczegółowy 3.1				16 525			-			-		16 525		
Razem cel ogólny				16 525			-			-		16 525		
Razem LSR				7 090 971			2 914 029			199 000		10 204 000		
Razem planowane wsparcie na przedsięwzięcia dedykowane tworzeniu i utrzymaniu miejsc pracy w ramach poddziałania Realizacja LSR PO Ryby													% budżetu poddziałania Realizacja LSR	
												5 933 018	58%	

Załącznik 4 Budżet

Zakres wsparcia	Wsparcie finansowe PO RiM (PLN)
Realizacja LSR (art. 35 ust. 1 lit. b Rozporządzenia nr 1303/2013)	10 007 355,00 zł
Współpraca (art. 35 ust. 1 lit. c Rozporządzenia nr 1303/2013)	192 645,00 zł
Koszty bieżące i **Aktywizacja** (art. 35 ust. 1 lit. d oraz e Rozporządzenia nr 1303/2013)	1 800 000,00 zł
RAZEM	**12 000 000,00 zł**

załącznik nr 2 do uchwały nr 4/VII/2020 z dn. 28.04.2020 r.

Załącznik nr 5: Plankomunikacyjny

Tabela 4 ***Plan komunikacyjny***

Termin	Cel komunikacji	Działanie komunikacyjne	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki realizacji	Efekty działań komunikacyjnych
I poł. 2017	1) Zapewnienie mieszkańcom obszaru LSR informacji o rozpoczęciu wdrażania strategii, głównych celach, planowanym budżecie i terminach naboru. 2) Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców	1) Kampania promocyjna „Rusza LSR!” 2) Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2016”.	1) Wszyscy mieszkańcy obszaru LSR ze szczególnym uwzględnieniem rybaków.	1) Informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych, informacje na stronach internetowych oraz portalach społecz., E-mailing	1) 2 informacje w mediach elektronicz. 2 informacje w mediach papierowych 3 informacje na 9 stronach internet. 3 spotkania	1) 100% liderów opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu ma świadomość startu LSR. 2) W ramach każdego z naborów zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem.
I poł. 2017	Zapewnienie potencjalnym wnioskodawcom wyjaśnień dotyczących interpretacji kryteriów ocen używanych przez Radę RLGD.	Spotkania dot. zasad oceniania i wyboru operacji przez RLGD.	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, • przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	Spotkania, informacje na stronach internetowych oraz portalach społecz., E-mailing.	3 spotkania, ogłoszenia na 9 stronach/portalach internet., 100 wysłanych maili, zawierających newsletter.	W kolejnych latach odsetek wniosków odrzuconych w wyniku niespełnienia minimalnych wymogów wynikających z kryteriów oceny będzie niższy niż przed rozpoczęciem działań.
I poł. 2017	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia oraz rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie.	Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2017”.	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, • przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	Ogłoszenia na 9 stronach/portalach internet., informacje w 100% gmin członkowskich, 100 wysłanych maili, 3 spotkania	2) W ramach każdego z naborów zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem.
II poł. 2017	Zebranie informacji na temat ewentualnych problemów związanych z procesem aplikowania o środki z budżetu LSR.	Badanie satysfakcji dotychczasowych wnioskodawców oraz osób korzystających z doradztwa.	Wszyscy dotychczasowi wnioskodawcy oraz osoby korzystające z doradztwa.	Ankiety, wywiady indywidualne.	95% wnioskodawców i osób korzystających z doradztwa otrzyma ankiety, 10 wywiadów indywidualnych.	W kolejnych latach odsetek wniosków odrzuconych będzie niższy niż przed rozpoczęciem działań. Zostanie udoskonalony sposób świadczenia usług doradztwa w biurze RLGD
I poł. 2018	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia, rodzaju operacji,	Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2018”.	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, • przedstawiciele grup	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	Ogłoszenia na 9 stronach/portalach internet., informacje w 100% gmin członkowskich,	W ramach każdego z naborów zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem.

Termin	Cel komunikacji	Działanie komunikacyjne	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki realizacji	Efekty działań komunikacyjnych
	które będą mogły otrzymać dofinansowanie oraz o najczęstszych problemach związanych z procesem aplikowania o środki z budżetu LSR.		defaworyzowanych (w tym rybacy).		100 wysłanych maili, zawierających newsletter, 3 spotkania	W porównaniu do ubiegłego roku wzrośnie liczba wnioskodawców.
	Przygotowanie Wnioskodawców do złożenia poprawnej dokumentacji w ramach ogłoszonych naborów wniosków przez LGR	Szkolenie dla Wnioskodawców z zakresu ubiegania się o dofinansowanie w ramach P. 2.2.1 tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej oraz P. 1.2.1 Wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką	Wnioskodawcy	- 1 przeprowadz. szkolenie Informacja o szkoleniu na stronie internetowej LGR, rozesłana informacja do gmin członkowskich LGR, rozesłanie smsów i e-maili do potencjalnych Wnioskodawców, którzy brali udział w doradztwie prowadzonym przez biuro LGR	ilość przeprowadzonych szkoleń - 1 Ogłoszenie na stronie bielskakraina.pl, informacje na 5 stronach internetowych gmin członkowskich, newslleter	W ramach każdego z naborów zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem
II poł. 2018	1) Uzyskanie informacji od interesariuszy na potrzeby ewaluacji okresowej zarówno formatywnej jak i podsumowującej. 2) Zapewnienie informacji o stanie wdrażania LSR i wyniku ewaluacji okresowej.	Ewaluacja okresowa Konferencja prezentująca wyniki ewaluacji	1) Dotychczasowi wnioskodawcy, korzystający z doradztwa, członkowie RLGD, eksperci rynku pracy, turystyki oraz przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybaków), 2) Mieszańcy obszaru LSR, a zwłaszcza liderzy opinii i rybacy.	1) Ankiety elektroniczne, wywiady indywidualne. 2) Konferencja, informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych, artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecz.	1) 95% wnioskodaw. i osób korzystających z doradztwa otrzyma ankiety, 100% członków RLGD otrzyma ankiety, 10 wywiadów indywidualnych. 2) 1 konferencja, 100 zaproszeń dla uczestników, 2 informacje w mediach elektronicznych, 1 informacja w regionalnych mediach papierowych, 1 informacja w 5 lokalnych mediach papierowych (biuletyny gminne), informacje na 9 stronach internet.	1) Obiektywna ocena i sformułowanie ewentualnych zaleceń w zakresie poprawy funkcjonowania biura i wdrażania LSR. 2) Większość mieszkańców i rybaków oraz 100% liderów opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu ma świadomość efektów wdrażania LSR

Termin	Cel komunikacji	Działanie komunikacyjne	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki realizacji	Efekty działań komunikacyjnych
	Przygotowanie Beneficjentów do złożenia poprawnej dokumentacji w zakresie Wniosku o płatność	Szkolenie dla beneficjentów z zakresu rozliczania wniosków	Beneficjenci LGR	- 1 przeprowadz. szkolenie - wysłanie 15 zaproszeń na szkolenie do Beneficjentów	- ilość przeprowadz. szkoleń - 1	Co najmniej 85% beneficjentów prawidłowo rozliczy Wnioski o Płatność
I poł. 2019	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia, rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie oraz ewentualnych wnioskach wynikających z ewaluacji.	Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2019".	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, a zwłaszcza: • tworzący miejsca pracy, • przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	Ogłoszenia na 9 stronach/portalach internet., informacje w 100% gmin członkowskich, 100 wysłanych maili, zawierających newsletter. 3 spotkania	W ramach każdego z naborów zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem.
	Przygotowanie Wnioskodawców do złożenia poprawnej dokumentacji w ramach ogłoszonych naborów wniosków przez LGR	Szkolenie dla Wnioskodawców z zakresu ubiegania się o dofinansowanie w ramach P. 1.1.1 Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich	Wnioskodawcy	- 1 przeprowadz. szkolenie Informacja o szkoleniu na stronie internetowej LGR, rozesłana informacja do gmin członkowskich LGR, rozesłanie smsów i e-maili do potencjalnych Wnioskodawców, którzy brali udział w doradztwie prowadzonym przez biuro LGR	ilość przeprowadz. szkoleń - 1 Ogłoszenie na stronie bielskakraina.pl, informacje na 5 stronach internetowych gmin członkowskich, newslleter	W ramach naboru zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem
II poł. 2019	Zapewnienie informacji o najczęstszych błędach w ramach procesu aplikowania o środki z budżetu LSR.	Spotkania informacyjno-szkoleniowe	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, zwłaszcza ci, których wnioski zostały wcześniej odrzucone.	Spotkania, informacje na stronach internetowych oraz portalach społecz., E-mailing.	90% wnioskodaw. i osób korzystających z doradztwa otrzyma e-mail, 3 spotkania, ogłoszenia na 9 stronach/portalach internet., 100 wysłanych maili, zawierających newsletter.	W kolejnych latach odsetek wniosków odrzuconych będzie niższy niż przed rozpoczęciem działań.
	Przygotowanie Beneficjentów do złożenia poprawnej dokumentacji w zakresie Wniosku o płatność	Szkolenie dla beneficjentów z zakresu rozliczania wniosków	Beneficjenci LGR	- 1 przeprowadz. szkolenie - wysłanie 15 zaproszeń na szkolenie do Beneficjentów	- ilość przeprowadz. szkoleń - 1	Co najmniej 85% beneficjentów prawidłowo rozliczy Wnioski o Płatność

Termin	Cel komunikacji	Działanie komunikacyjne	Grupy docelowe	Środki przekazu	Wskaźniki realizacji	Efekty działań komunikacyjnych
II poł. 2020	1) Uzyskanie informacji od liderów opinii na temat oceny efektów wdrażania LSR. 2) Poinformowanie mieszkańców o stanie wdrażania LSR w oparciu o wyniki monitoringu.	1) Badanie ankietowe. 2) Kampania informacyjna „5 lat LSR"	1) Liderzy opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu. 2) Wszyscy mieszkańcy obszaru LSR ze szczególnym uwzględnieniem rybaków.	1) Ankiety elektroniczne, wywiady indywidualne. 2) Informacje w lokalnych mediach elektronicznych i papierowych, artykuły na stronach internetowych oraz portalach społecz.	100% członków RLGD otrzyma ankiety, 10 wywiadów indywidualnych. 2) 2 informacje w mediach elektronicz. 2 informacje w mediach papierowych 3 informacje na 9 stronach internet 100 wysłanych maili, zawierających newsletter.	1) Ocena i sformułowanie ewentualnych zaleceń w zakresie poprawy wdrażania LSR. 2) Większość mieszkańców i 100% liderów opinii tj.: przedstaw. organizacji społecznych, jednostek sektora fin. publicz., lokalnego biznesu ma świadomość efektów wdrażania LSR
	Przygotowanie Beneficjentów do złożenia poprawnej dokumentacji w zakresie Wniosku o płatność	Szkolenie dla beneficjentów z zakresu rozliczania wniosków	Beneficjenci LGR	- 1 przeprowadz. szkolenie - wysłanie 15 zaproszeń na szkolenie do Beneficjentów	- ilość przeprowadz. szkoleń - 1	Co najmniej 85% beneficjentów prawidłowo rozliczy Wnioski o Płatność
	Poinformowanie potencjalnych wnioskodawców o najbliższych terminach naborów, zakresie i warunkach wsparcia oraz rodzaju operacji, które będą mogły otrzymać dofinansowanie.	Kampania informacyjna na temat naborów planowanych w bieżącym roku „LSR w 2020".	Wszyscy potencjalni wnioskodawcy, w tym: • tworzący miejsca pracy, przedstawiciele grup defaworyzowanych (w tym rybacy).	Ogłoszenia na stronach internetowych oraz portalach społecz., informacje w gminach, E-mailing, spotkania, telemarketing wobec rybaków.	Ogłoszenia na 9 stronach/portalach internet., informacje w 100% gmin członkowskich, 100 wysłanych maili, zawierających newsletter, 3 spotkania	W ramach każdego z naborów zawarta będzie co najmniej 1 umowa z beneficjentem.
SUMA						100 tys. PLN

Tabela 5 Plan działań korygujących

Termin	Cel komunikacji	Działanie komunikacyjne	Grupy docelowe	Środki przekazu	Efekty działań komunikacyjnych
Sytuacja doraźna - wynikająca z analizy wskaźników LSR oraz Planu komunikacyjnego.	1) Analiza efektywności działań komunikacyjnych. 2-3) Uzyskanie informacji na temat powodów zdiagnozowanych problemów oraz określenie działań korygujących.	1) Monitoring 2) Komunikacja sprofilowana 3) Pogłębiona ocena	1) Zarząd i Biuro RLGD 2) Przede wszystkim potencjalni wnioskodawcy i liderzy opinii. 3) Przede wszystkim potencjalni wnioskodawcy, liderzy opinii oraz eksperci zewnętrzni.	1) Analiza danych z monitoringu 2) Telemarketing, spotkanie bezpośrednie. 3) Ewaluacja doraźna.	1) Diagnoza działań komunikacyjnych 2) Realizacja założonych w LSR i Planie komunikacyjnym wskaźników. 3) Ocena i sformułowanie ewentualnych zaleceń w zakresie poprawy wdrażania LSR.

PREZES
Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina
Janusz Pierzyna

SKARBNIK
Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina
Artur Beniowski

STOWARZYSZENIE
LOKALNA GRUPA RYBACKA
BIELSKA KRAINA
43-382 Bielsko-Biała
ul. Tadeusza Regera 81
NIP 5472115960

Zał. nr 2 do Aneksu nr 9 do Umowy nr 00015-6933-UM1230016/15 z dnia 20.05.2016.

Załącznik nr 1 do uchwały 4/VI/2020 z dn. 29.06.2020 r.
Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina

Harmonogram planowanych naborów wniosków o udzielenie wsparcia na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność

Poddziałanie:
„Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność"

rok naboru	półrocze	fundusz/zakres tematyczny/planowana alokacja[1]			
		EFRROW[2]	EFS[2]	EFRR[2]	EFMR[2]
2016	I				
	II				
2017	I				P 1.1.1 Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich – ~~785 942 zł~~ 753 656,00 zł P 1.2.1 Wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką – ~~1 150 745,00 zł~~ 1 148 952,00 zł P 2.2.1 Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej – 1 085 123,00 zł P 1.1.1 Spotkania konsultacyjno-informacyjne z mieszkańcami – 1 000 zł P 1.2.1 Spotkania konsultacyjno-informacyjne z mieszkańcami – 1 000 zł
	II				P 3.1.1 Renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych – 0,00 zł P 2.1.1 Kultura wolnego czasu jako czynnik integracji społeczności lokalnych – ~~83 824,00 zł~~ 81 786,00 zł P 2.2.2 Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy ~~–73 878,00 zł~~ 72 991,00 zł
2018	I				P 1.1.2 Projekty współpracy –32 991 zł P 2.1.1 Projekty współpracy –45 412 zł P 2.2.1 Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej –1 481 407,00 zł P 1.2.1 Spotkania konsultacyjno-informacyjne z mieszkańcami – 1 000 zł P 1.2.1 Wsparcie aktywności gospodarczej niezwiązanej z podstawową działalnością rybacką - 2 185 306,00 zł P 3.1.1 Renaturyzacja zbiorników wodnych i terenów przyległych ~~–24 889,00 zł~~ 16 525,00 zł P 2.1.1 Kultura wolnego czasu jako czynnik integracji społeczności lokalnych – 25 000,00 zł P 2.2.2 Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy –44 580,00 zł
	II				P 2.2.2 Projekt współpracy - 114 242,00 zł

Załącznik nr 1 do uchwały 4/VI/2020 z dn. 29.06.2020 r.
Zarządu Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka Bielska Kraina

2019	I	
	II	P 1.1.1 Spotkania konsultacyjno-informacyjne z mieszkańcami – 1 000 zł P 1.1.1 Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich – ~~1 652 661,00 zł~~ 1 345 756,00 zł P 2.1.1 Kultura wolnego czasu jako czynnik integracji społeczności lokalnych – ~~200 000 zł~~ 74 870,00 zł P 2.2.1 Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej – ~~615 000,00 zł~~ 580 627,00 zł
2020	I	~~P. 1.1.2 Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego – 50 000 zł~~
	II	P 2.2.2 Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy ~~–300 000 zł~~ 40 000,00 zł P. 1.1.2 Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego – ~~50 000 zł~~ 15 000,00 zł (OW) P. 1.1.1 Modernizacja i innowacyjność w przedsiębiorstwach rybackich – 499 348,00 zł P. 2.2.1 Tworzenie i rozwój infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej – 322 428,00 zł
2021	I	~~P. 1.1.2 Rozwój kompetencji osób z sektora rybackiego – 50 000 zł~~ P 2.2.2 Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy – 35 000,00 zł (OW)
	II	
2022	I	P 2.1.1 Kultura wolnego czasu jako czynnik integracji społeczności lokalnych – 99 000 zł P 2.2.2 Promocja potencjału turystycznego i kulturowego Bielskiej Krainy – 100 000 zł
	II	
2023	I	
	II	

Dla każdego z funduszy, w ramach których w danym półroczu planowane jest ogłoszenie naboru, należy wskazać hasłowo zakres tematyczny oraz planowaną alokację każdego z naborów.
[2] Jeśli dotyczy.

PREZES
Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka
Bielska Kraina
Janusz Pierzyna

SKARBNIK
Stowarzyszenia Lokalna Grupa Rybacka
Bielska Kraina
Artur Beniowski

STOWARZYSZENIE
LOKALNA GRUPA RYBACKA
BIELSKA KRAINA
43-382 Bielsko-Biała
ul. Tadeusza Regera 81
NIP 5472115960